

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL WA'N

Yi jun yi tocsaj tib wunak yi na bi'aj Yol

¹ Le xe'tzbil tzaj at jun yi at nintz yi na bi'aj Yol. At nin i'-tz tu Ryos, na ite'nin Ryosa'tz. ² At nin i' tu Ryos le xe'tzbil tzaj. ³ Qui'c nin jun takle'n yi nk'e'tz i' bnol tetz, na tan i' mbnixet cyakil yi e'chk takle'n yi at. ⁴ I' yi itz'ajbil. Ej nin ni'cu'n i' tu jun txekbil yi na xcy'e' tan lajluchaxe'n yi bintzi xchiwutz cyakil wunak. ⁵ Ej nin na xcy'e' yi jun txolbila'tz tan xite'n yi tz'o'tz wutzil, na qui'c rmeril yi nink xcy'e' tz'o'tz wutzil te'j.

⁶ Itzun bantz at jun yaj yi saj xchakol Ryos. Wa'n bi'. ⁷ Ul i' tan talche'n stziblal yi at tulbil yi juna'tz yi txekbil tane'n. Ul tan talche'n stziblal yi jun txekbila'tz, bantz cyocsal cyakil wunak yi txolbil yi cy'a'n ta'n. ⁸ Na yi jun Wa'na'tz, nk'e'tz i' yi mero txekbil. ⁹ Ntina'tz tak'un i' tan talche'n stziblal yi at tulbil yi jun txekbila'tz tzone'j wi munt tan lajluchaxe'n yi mero bintzi xchiwutz cyakil wunak.

¹⁰ Yi jun yi na bi'aj Yol, cho'n tulake'n tzone'j wi munt. Ej nin i' bnol tetz cyakil yi at wi munt. ¹¹ Ja ulak i' tan xajse'n yi tetz luwar, poro yi e' wunak qui cyak' ama'l tetz. ¹² Poro cyakil yi e' yi ncyak' ama'l tetz, ja tzun tak' i' ama'l scyetz tan cyoque'n tetz mero me'l cy'ajl Ryos. Na ja cyocsaj yi yol i'. ¹³ Poro quin ncho'c tetz nitxajil Ryos chi na ban jun tal ni' yi na itz'ij. Nin quin ncho'c tetz nitxajil

Ryos tan tu'k jun ok'be'n ib. Ncha'tz quinin ncho'c tan tu' tajbil jun wunak. Poro Ryos ncho'csan tetz me'l cy'ajl i'.

¹⁴ Inti yi juna'tz yi na bi'aj Yol, tocsaj tib tetz wunak, nin naje' cobox k'e'j skaxo'l. Ej nin kil yi at tetz k'e'j, na i' yi mero Cy'ajl Ryos, yi cy'a'n yi bintzi tu yi banl Kataj ta'n. ¹⁵ Ma yi jun Wa'na'tz, ntin xcon tan xtxole'n yi balajil i'. Nin je yol i'e'j: “Yi june'j, ya'stzun yi jun yi walnak scyeru' yi at tulbil. Yi in wetz, bajx witz'e'n, poro at mas k'e'j i' tzinwutz wetz, na at nin i'-tz yi ntaxk nitz'ij wetz,” stzun Wa'n.

¹⁶ Tan i' kojij tzaj tunin yi banl Kataj skibaj. ¹⁷ Yi Moisés xconak tan tak'le'n yi ca'wl. Poro yi banl Kataj tu yi mero bintzi, Jesucristo ulsan tetz. ¹⁸ Cya'l jun tajske'n wutz Ryos, poro ja el katxum tetz tan tu' Jesucristo, na ite'nin Ryosa'tz. Na yi jun tal x̄utuj Cy'ajl Ryos yi cho'n najlij x̄laj i', itzun i'a'tz nchajon Ryos sketz.

*Yi toque'n Wa'n tan xtxole'n yi balajil Jesucristo
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

¹⁹ Itzun yi quibital yi e' judiy* yi najlche' Jerusalén yi mbi na ban Wa'n Bautist, nin ben chichakol cobox chipale'il scyuch' cobox chichakum yi na chibi'aj levita tan jakle'n tetz Wa'n yi ko i' yi Cristo. ²⁰ Chin clar cunin tlol Wa'n scyetz:

—Yi in wetz, nk'e'tz in yi Cristo,† —stzun Wa'n scyetz.

* **1:19** Cyakil tir yi na jal yi yol judiy ka'n tul yi liwr Juan na jop ntin yi e' judiy yi e' contr te Jesús. † **1:20** Yi Cristo i' yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n tzone'j wi munt tan chicolpe'n wunak.

21 Bene'nt tzun chijakoltz tetz:

—¿Na' tzun scyetz aǎ? —che'ch. —¿Nk'e'tz pe' aǎ k'ajtzun Elías, yi elsanl stzi' Ryos tentz?†

—Qui'. Nk'e'tz bin in, —stzun Wa'n.

Nin bent chijakol junt tir tetz:

—¿Nka itzun aǎa'tz yi jun elsanl stzi' Ryos yi talnak Moisés yi at tulbil?§

—Qui', —chij Wa'n.

22 —¿Na' tzun scyetz aǎ? Na chin tajwe'n cunin tan bene'n kucy'al atziblal scyetz yi e' yi nkachakon tzaj. Al tzaj sketz na' scyetz aǎ.

23 —I bin ina'tz yi jun yi na ǎch'in tul yi ama'l tz'inunin tu'. Nin na chintzan tan talche'n yi xtx-olbile'j: 'Chibne' list quibu' tan c'ulche'n yi Ajcaw yi at tulbil. Chinuq'ue'u' cyajtza'klu', chi na oc nuc'le'n jun be' yi at tulbil jun yi at k'ej,' chi yi cyajnak stz'ibal Isaías jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz.*

24 Yi e'a'tz yi e' opon tan ǎch'ote'n stzi' Wa'n, chakij che' cyak'un yi e' parisey. 25 Cyoque'n tzuntz tan jakle'n junt tir tetz i':

—Yi ko nk'e'tz aǎ yi Cristo, nin ko nk'e'tz aǎ Elías, nin yi ko nk'e'tz aǎ yi jun elsanl stzi' Ryos yi at tulbil, ¿nxac tzun na cǎtzantz tan je'se'n a' ǎchiwi' wunak? —che'ch bantz tetz.

26 —Bintzi na chintzan tan je'se'n a' ǎchiwi' wunak, poro at junt skaxo'l yi txe'n cyechu' wutz. Nin ya'stzun yi jun yi at mas k'ej. 27 Yi in wetz, bajxchin swutz, poro at mas k'ej i' tzinwutz wetz, na iǎnin at i'-tz yi ntaxk nu'l itz'ok wetz. Qui'c mu'ǎ tal wetz

† 1:21 Mal 4.4-6. § 1:21 Dt 18.15; 34.10. * 1:23 Is 43.3.

ink'ej siquier tan pujle'n wutz yi xajab i', —stzun Wa'n bantz scyetz.

²⁸ Cyakil yi e'chk takle'ne'j, cho'n baje'n lilen Betania, jalaj icy'en yi a' Jordán, kale oque'nt Wa'n tan je'se'n a' ächiwi' wunak.

Yi katx'ixwatz yi ntak' Ryos sketz

²⁹ Itzun bantz le junt eklok, bene'n tzun tilol Wa'ntz yi txant tan tule'n Jesús te'j, nintzun taltz:

—Chixmay ninu' yi yaj yi tz'ule'j. Ryos nchakon tzaj tan xcone'n tetz katx'ixwatz. ³⁰ Chinachonku' te yi xtxolbil yi walnak scyeru': 'Yi in wetz, bajx witz'e'n, poro at mas k'ej yi jun yi at tulbil tzinwutz wetz, na iñnin at i' yintaxk nitz'ij,' chinch ban scyeru'. ³¹ Ncha'tz in, qui wajske'n wutz i', poro yi weri inmuni i'tz tan je'se'n a' ächiwi'u', bantz cyechalu' wutz i'.

³² Ncha'tz tal Wa'n scyetz:

—Wilnak yi saje'n yi Espíritu Sant tcya'j. I cunin plomx tane'n yi cwe'n mule'n. Cho'n cyaje'n cyen te'j. ³³ Yintaxk ächaj tib yi e'chk takle'na'tz tzinwutz, ncha'tz in, qui el intxum tetz na' scyetz i'. Poro yi jun yi nchinchakon tzaj tan je'se'n a' ächiwi'u', ya'stzun yi jun yi a'lon yi xtxolbil swetz: 'Yil tzawil nin yi Espíritu Sant yil cu'ul tibaj jun yaj, nin lcyaj cyen te'j, ya'stzun yi jun yi tz'ocopon tan chibanle'n bautizar yi e' wunak tan yi Espíritu Sant,' stzun i' ban swetz. ³⁴ Yi in wetz ja wi't wil yi xtxolbile'j. Cha'stzun te na walnin scyeru': Yi june'j, i' yi Cy'ajl Ryos, —stzun Wa'n bantz scyetz.

Yi e' bajx ächusbe'tz Jesús

³⁵ Itzun bantz le junt eklok, at nin Wa'ntz le ama'l kale atite't, nin ncha'tz ate' cobt yaj yi xomche' nin te'j. ³⁶ Yi bene'n tilol Wa'n yi ticy'e'n cu'n Jesús, nintzun ben tloltz scyetz yi cob yaja'tz:

—Quilninu' yi jun yaje'j yi ja icy' tzine'j, ya'stzun katx'ixwatz yi ntak' Ryos sketz.

³⁷ Yi quibital yi cob yaja'tz yi xomche' te Wa'n, nintzun e' ben xomok wutz coc Jesús. ³⁸ Ma yi ticy'e'n xmayil Jesús wutz coc, xomche' yi cob xchusbe'tz Wa'n wutz coc i'. Bene'n tzun jakol scyetz:

—¿Mbi na chioyu'?

—Na kaj kajskej na' najle'tu', —che'ch bantz tetz.

³⁹ —Or cyeru', tzinchaje' scyeru', —chij Jesús bantz scyetz.

Chibene'n tzun kale najle't. Nin nta'tz nin e' cyaj cyent, na nskén lo' opon cyaj ch'ich' cu'lbe'n k'e'j. ⁴⁰ Leḡ bi' jun scyeri yi coba'tz yi e' xom nin te Jesús, nin i' yi titz'un Simón Lu'. ⁴¹ Ej nin yi ntaxk oc i' tan xtxumle'n jun takle'n, nin ben lajke'l tan joyle'n Simón yi stzicy. Itzun taltz tetz:

—Ja jal yi Mesías ka'n. (Yi na elepont yi yol Mesías, i'tz yi Cristo, yi bixba'nt tan Kataj.)

⁴² Bene'n tzun tcy'al Leḡ yi Simóntz swutz Jesús. Nin yi tilol Jesús yi Simón, itzun taltz tetz:

—I aḡa'tz aḡ Simón, yi cy'ajl Jonás. Poro yi jalu' tzintx'ixpe' yi abi'. Tz'ocopon tetz Cefas, —stzun Jesús bantz tetz. (Yi bi'aj Cefas, na elepont Lu'.)

Yi bene'n moxol Jesús yi Li'p tu Natanael

⁴³ Itzun bantz le junt eklok, nin cu xtxumul Jesús tan bene'n le ama'l yi na bi'aj Galilea. Yi tpone'n, nintzun noj quen i'-tz te Li'p. Itzun taltz tetz:

—Or awetz, xom nin swe'j, —stzun Jesús tetz.

⁴⁴ Yi jun Li'pa'tz, cho'n najlij le jun tnum yi na bi'aj Betsaida, kale najlche't Leḡ tu Lu'. ⁴⁵ Bene'n tzun i' tan joyle'n junt yaj yi na bi'aj Natanael, nintzun taltz:

—Ja wi't kech wutz yi jun yi talnak Moisés scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz yi at tulbil. I'tz Jesús yi cy'ajl Ḳep yi aj Nazaret.

⁴⁶ —¿Ḳe'n tzuntz? —chij Natanael. —IḲkaj at tzunk rmeril tan jale'n jun balaj yaj ḡchixo'l yi e' aj Nazaret.

—Or awetz, quin kaxmaye', —stzun Li'p bantz tetz.

⁴⁷ Yi tilol Jesús yi txant tan tule'n Natanael te i', nintzun ben tloltz:

—Je jun yaje'j yi tz'ul tzi'ne'j. I' jun mero xonl Israel, na nk'e'tz subulnak i', —stzun Jesús.

⁴⁸ —¿Ḳe'n mme'l xtxumu' swetz? na qui tajske'n tib kawutz tuch'u', —stzun Natanael tetz Jesús.

—Te yi atiḡ jak' yi jun wi' ibḡ, ej nin yi ntaxk xa'k Li'p tan achakle'n, nsken wajskej awutz, —stzun Jesús bantz tetz.

⁴⁹ —Ta', —chij Natanael. —Ilu' bin yi mero Cy'ajl Ryos. Ilu' kareyil, yi o' xonl k'ajtzun kamam Israel.

⁵⁰ —¿Ja pe' chin awocsaj tan tu' yi nwal tzatz, yi cho'n atiḡ xe jun wi' ibḡ? Poro tzantzaj tzawile' e'chk takle'n yi cḡelepon yab te'j.

⁵¹ Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz. Tzitile'wok yi sjaxkok yi puertil tcya'j, nin tzitile' yi e' ángel tetz Ryos yil chu'l aje'n swe'j, yi in wetz yi in yi Bajx Cy'ajol.

2

Yi quicyuji'n yi mbajij le tnum Caná cwent Galilea

¹ Yi tele'n ox k'ej yi ticy'le'nix yi xtxolbil tetz Li'p tu Natanael, at tzun jun quicyuji'n yi bajij le tnum Caná cwent Galilea. Nin yi xtxu' Jesús cho'n at i' te yi jun quicyuja'tz. ² Ncha'tz Jesús scyuch' e' ãchusbe'tz, nin e' bentz na nin e' txoclij. ³ Itzun bantz, nin baj yi win yi quic'a'. Bene'n tzun tlol yi xtxu' Jesús tetz:

—Ja baj yi win, —stzun i' tetz Jesús.

⁴ —¿Mbi tzun na tal tzaju' swetz? na txe'n opon tiempil tan inlajluchaxe'n ãchiwutz wunak.

⁵ Bene'n tzun tlol yi xtxu' Jesús scyetz yi e' ãchakum yi taw yi jun quicyuji'na'tz:

—Banwok tane'n cyakil yi mbi stale' yi wal tzitetz.

⁶ At tzun kak c'ul yi attz, yi c'ub cu'n, yi cu'lbil a'. I'tz jun jilwutz chima'cl yi e' judiy yi na xcon cya'n yi na chiban tane'n jun chicstumbr tan chixansal quib. Ba'n na baj cu'n ox nka cyaj ãchok' a' tul yi jujun c'ula'tz. ⁷ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' chakum:

—Nojswok cu'n yi e'chk c'ule'j tan a'.

I nin tzun cyulejtz. Baj cu'n chinojsal tan a'. ⁸ Ma yi wi't noje'n, bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—I bin jalu', cy'ajwok tzaj mu'ã, nin cy'ajwok nin tetz yi aj calpul tan pilul i'.

I nin tzun cyulejtz. ⁹ Je'n tzun tc'ajal aj calpul yi a' yi nskén oc tetz win. Qui tz'icy' tetz na' nsaje't yi wina'tz. Ntin yi e' chakum el chitxum tetz na' nsite't yi a', na e' je'san tzaj tc'u'l c'ul. Saje'n tzun

ḡchakol aj calpul yi yaj yi taw quicyuj, ¹⁰ nin ben tlol tetz:

—Cyakil wunak bajx na cyak' yi balaj win scyetz chitxocum. Ma yi na noj chic'u'l, kalena's tzun na cyak' nin yi win yi ajnak tzaj. Poro yi ilu' teru', wi'tzbil tlen nta'k'u' yi balaj win sketz. ¿Mbi tzuntz? —stzun yi aj calpul bantz.

¹¹ Ya'stzun bnixe't yi bajx milawr tan Jesús le tnum Caná cwent Galilea. Tan yi jun milawra'tz, ja ḡchaj i' yi at tetz k'ej. Ej nin tan yi jun milawra'tz ja cyocsaj yi e' ḡchusbe'tz yi bintzinin i' yi Cristo yi bixba'nt tan tule'n.

¹² Itzun yi stzaje'n wi' yi jun quicyuja'tz, nintzun e' icy'tz le ama'la'tz. Cho'n tzun cyopone'ntz le tnum Capernaum. Xomij yi xtxu' te'j scyuch' e' titz'un, nin e' ḡchusbe'tz. Ya'stzun e' a'te't cobox k'ej.

*Yi toque'n Jesús tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Itzun bantz, nin ben Jesús jalen Jerusalén, na txant tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'aj Pasc. ¹⁴ Yi tocompone'n wutz k'anil yi templo, nin ben tilol yi at wi'nin e' yi na chitzan tan c'aye'n wacḡ, tu cne'r, nin plomḡ. Ej nin at e' yi na chitzan tan xtx'exe'n pwok. ¹⁵ Yi bene'n xmayil, nin octz tan banle'n jun ḡcharyon. Oque'n nin ban tan chilaje'n len cyakil yi e' aj c'ayinla'tz. Cyakil cunin cyele'n tu cyawun tu chiwacḡ. Ej nin ncha'tz yi e' tx'exunl pwok, nin baj len c'oxol yi chipu'k. Cyakil e'chk chem tu yi e'chk mes, baj je' trimpul. ¹⁶ Ej nin ncha'tz yi e' c'a'y plomḡ, nin ben tlol scyetz:

—Cy'ajwok len cyakil yi e'chk takle'ne'j. Qui na waj yil tz'oc yi ca'l Intaj tetz jun c'aybil.

¹⁷ Tule'n tzun tx'akxuj chic'u'l yi e' äxchusbe'tz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tc'u'l Yol Kataj yi na tal: "Na je' tzinwutz yi qui na cyak' wunak k'ej yi ca'lu'."*

¹⁸ Cyoque'n tzun yi e' wi' banl chiwi' yi e' judiy tan jakle'n tetz:

—Alaj sketz yi mbi eka'n awa'n yi na cäxtzan tan banle'n yi e'chk takle'ne'j. ¿Mbi'tz jun techl tzachaje' yi ko bintzinin at ak'ej? —che'ch tzun.

¹⁹ —Chixit cunu' yi ca'le'j, ej nin ox ntzi' k'ej tzimbne' tan xtxicbaje'n junt tir, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁰ —¿Ë'e'n tzuntz? ¿Ox ntzi' pe' k'ej xcyewe't tan xtxicbaje'n yi ca'le'j? na ca'wnak wukak yob e' banak e' kamam tan banle'n, —che'ch tzun e' judiy.

²¹ Poro yi ca'l yi na tzan Jesús tan xtxumle'n, i'tz yi tetz wankil. ²² Ej nin yi titz'e'n junt tir Jesús chixo'l alma', nin ul tx'akxuj yi yole'j chic'u'l yi e' äxchusbe'tz, nin cyocsaj yi yol yi tz'iba'nt cyen tu yi e'chk yol yi bajnak quibital te Jesús.

Elnak xtxum Jesús te cyajtza'kl wunak

²³ Itzun te yi at Jesús Jerusalén tan ticy'se'n yi jun k'ej Pasca'tz, baj quilol wunak yi e'chk milawr yi bnix ta'n. Ej nin wi'nin e' cyocsaj yi ya'stzun yi Cristo. ²⁴ Poro qui k'uke' c'u'l Jesús scye'j yi e'a'tz yi cyocsaj, na nin el xtxum tetz yi cyajtza'kl. ²⁵ Na qui tajwe'n tan toque'n jun tan talche'n tetz yi ðe'n quitane'n wunak, na elnak xtxum i' tetz yi mbi na icy' tkac'u'l.

* **2:17** Sal 69.9.

3

Jesús tu Nicodemo

¹ Itzun bantz, at tzun jun yaj parisey yi na bi'aj Nicodemo. I' jun scyeri yi e' ajcaw scyetz yi e' judiy.

² Bene'n tzun i' tan xajse'n Jesús lak'bal, itzun taltz:

—Ta', na el katxum tetz yi chakij tzaju' tan Ryos tan kachusle'n, na qui'c klo' na xcy'e'u' tan banle'n e'chk milawr yi na banu' yi qui'k xomij Ryos te'ju', —stzun i' tetz Jesús.

³ Itzun tal Jesústz:

—Jun cu'n yol na wal nin teru', ko quil tz'itz'ij junt tir jun yaj, quil tz'oc tera'tz jak' ca'wl Ryos.

⁴ —¿Poro mbi rmeril tan titz'e'n junt tir jun yaj yi ja wi't tijin c'u'l? ¿Xe'n tz'ocopon junt tir twankil xtxu' tan titz'e'n junt tir? —stzun Nicodemo tetz Jesús.

⁵ Toque'n tzun Jesús tan xtx'olche'n xo'l tetz:

—Jun cu'n yol na wal nin teru', alchok scyetz yi quil tz'itz'ij tan a' tu yi Espíritu Sant, quil tz'oc tera'tz jak' ca'wl Ryos. ⁶ Na cyakil yi e' wunak yi na chitz'ij, quimnak quitane'n swutz Ryos. Poro alchok scyetz yil xtx'ixpuj yi tajtza'kl tan yi porer yi Espíritu Sant, ja tzun itz'ijtz swutz Ryos.

⁷ Cha'stzun te, quil tz'el yabu' te weri inyol yi na wal nin, yi tajwe'n tan titz'e'n junt tir jun yaj.

⁸ Na je jun elsawutzile'j: Yi cyek'ek', qui na kil na' nsaje't, nin qui na kil yi na' mbene't. Ntin na kubit yi na xicy'ne'. Ni'cu'n tzun na bajijtz scye'j yi e' yi na je tx'ixp yi cyajtza'kl tan porer yi Espíritu Sant, qui lajluch yi xe'n na je' tx'ixp.

⁹ Toque'n tzun Nicodemo tan jakle'n junt tir tetz Jesús:

—¿Āe'n tzuntz Ta'? Qui na pujx wa'n, —stzun i'-tz.

¹⁰ —¿Mbi tzuntz yi qui na el xtxumu' tetz yi e'chk takle'ne'j yi na chintzan tan talche'n nin teru'? na ilu' xonl k'ajtzun kamam Israel, nin ilu' aj chusunl.

¹¹ Poro swale' nin yi mero bintzi teru'. Yi o' ketz, na el katxum tetz yi e'chk takle'n yi na katzan tan yolche'n. Na katxol yi e'chk takle'n yi ja kil tan kawutz. Poro yi e' cyeru' qui na cyaju' cyocsaju' yi mbi cu'n na kal scyeru'. ¹² Ej nin yi na no'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx', qui na tocsaju'. ¿Āe'n tzun ltocsaju'-tz kol no'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk xtxolbil tetz tcya'j?

¹³ “Cya'l nin jun yi jak xa'k tzaj tcya'j, nin cya'l nin jun yi cho'nk mpon tzaj tcya'j. Ntin yi in, yi in Bajx Cy'ajol. ¹⁴ Ej nin je jun xtxolbile'j: ¿Qui pe' na tbitu' yi xtxolbil yi Āe'n ban yi je'n Āch'imbal Moisés yi lubaj yi ch'ich' cu'n tcya'j tul ama'l yi tz'inunin tu'? Ite'n nina'tz sbajok swe'j, yi in yi in Bajx Cy'ajol. Tajwe'n tan inje'n ch'imba'n. ¹⁵ Ya'stzun sbajoktz swe'j tan chiclaxe'n cyakil wunak, na alchok scyetz yil k'uke' c'u'l swe'j, nk'e'tz sotzel wutz sbne', ma na scambaj yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Yi Āe'n cu'n na pek' Kataj Ryos scye'j wunak

¹⁶ “Ya'stzun sbajok na wi'nin na pek' Ryos scye'j cyakil yi e' wunak yi ate' wi munt. Cha'stzun te saje'n Āchakol yi jun tal Āutuj Cy'ajl tzone'j. Nin alchok scyetz yil k'uke' c'u'l te yi jun tal Āutuj Cy'ajl Ryosa'tz, nk'e'tz sotzel wutz sbne', ma na scambaje' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. ¹⁷ Qui saj

äxchakol Ryos yi Cy'ajl tan tak'le'n chicaws wunak, ma na saj äxchakol tan chicolpe'n tk'ab il c'ol.

¹⁸ “Alchok scyetz yil k'uke' c'u'l te yi Cy'ajl Ryos, qui'c tetz cawsa'tz. Poro cyakil yi e' yi qui na k'uke' chic'u'l te'j, banijt cyetz chicawsa'tz, na qui na cyaj k'uke' chic'u'l te yi jun tal äxutuj Cy'ajl Ryos. ¹⁹ Banijt chicaws yi e' yi qui na k'uke' chic'u'l te'j, na ja ulak wi munt chi jun txekbil tane'n. Poro yi e' wunak, mas tcu'n na chipek' te yi il c'ol. Mas na chipek' tan banle'n yi yab ajtza'kl. ²⁰ Na cyakil yi e' yi na chijuch quil, qui na chipek' te jun txekbila'tz yi ulak wi munt. Qui na cyaj chixom te'j, na qui na cyaj yil lajluchax yi chipaltil. ²¹ Ma yi e' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi tajbil Kajcaw, na chijoy puntil tan tocompone'n chiäkansal quib te yi jun txekbila'tz. Na yi cyetz cyajbil i'tz yil lajluchax äxchiwutz mas wunak yi bintzinin xomche' te tajbil Ryos.

Yi toque'nt Wa'n Bautist tan xtxole'n yi balajil Jesús

²² Itzun bantz, yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, icy'e'n nin ban Jesús scyuch' yi e' äxchusbe'tz. Cho'n tzun chibene'n le e'chk ama'l cwent Judea. Ya'stzun e' a'te't cobox k'ejtz tan jese'n a' äxchiwi' wunak. ²³ Ma yi Wa'n, cho'n at i' jalen Enón, naka'jil yi tnum Salim. Ya'stzun na tzane't tan jese'n a' äxchiwi' yi e' yi xomche' te i', na at wi'nin a' le ama'la'tz. ²⁴ Cyakil yi e'chk xtxolbile'j bnix, te yi ntaxk oc Wa'n xetze'.

²⁵ Cyoque'n tzun cobox äxchusbe'tz Wa'n tan wak' ib scyuch' cobox judiy yi qui xom chiwi' scye'j. E' oc tan wak' ib te yi äxe'n sban jun yaj tan xansal tib.

²⁶ Yi stzaje'n wi' yi wak' iba'tz, nintzun e' opon yi e' äxchusbe'tz Wa'n te'j. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', —che'ch, —¿ja pe' tbitu' stziblal yi jun yaj yi ja kil jalaj icy'en yi a' Jordán, yi jun yi äxchajnak'u' sketz? I bin jalu', wi'nin wunak xomche' te'j nin na tzan i' tan jese'n a' äxchiwi', —che'ch bantz tetz Wa'n.

²⁷ Bene'n tzun tlol Wa'n scyetz:

—Ba'n atit, na qui'c rmeril tan jale'n k'ej jun yaj ko quil tak' Ryos ama'l tetz. ²⁸ ¿Qui pe' na chinachonu' te yi inyol yi walnak scyeru'? Yi in wetz, nk'e'tz in yi Cristo, ma na in tu' jun yubsanl be' i'. Na yi in wetz bajxchin tan talche'n stziblal i'. ²⁹ Quibit tzaju' jun elsawutzile'j: Yi na bajij jun quicyuj, i'tz yi xicy yi na k'uke' c'u'l te yi xun, ma yi aj calpul, ntin na tzatzin te'tz te'j yi ko ba'n atit chiyol yi xicy tu xun. Ni'cu'n tzun wutane'n wetz chi jun aj calpul. Wi'nin na chintzatzin te yi stziblal yi wi'nin wunak xomche' te Jesús. ³⁰ Yi i' tetz, tajwe'n tan jale'n mas tetz k'ej, ma yi in wetz, tajwe'n tan tele'n ink'ej.

Yi jun yi cho'n tpone'n tzaj tcya'j

³¹ Na yi jun yi opon tzaj tcya'j, at mas tetz k'ej swutz alchok scyetz wunakil. Yi e' yi cho'n na chitz'ij tzone'j wuxtx'otx', ntin na chiyolbej yi e'chk takle'n tetz tzone'j. Poro yi jun yi cho'n topone'n tzaj tcya'j, at mas k'ej i' swutz alchok jilwutz wunak. ³² Na na xtxol yi e'chk takle'n yi bita'nt ta'n, nin yi ilijt ta'n tcya'j. Lastum coboxe'n tal yi e' yi na cyocsaj yol i'. ³³ Poro yi cobox tal o' ketz yi na kocsaj, bintzinin tane'n yol Ryos skawutz. ³⁴ Na na kocsaj yi Ryos nchakon tzaj

Jesús, nin na kocsaj yi i'tz yi tajbil Ryos yi na tzan i' tan xtxole'n, na Ryos mmak'on tzaj yi Espíritu Sant tetz. ³⁵ Wi'nin na pek' Kataj te yi jun Cy'ajl i'a'tz. Cha'stzun te ja tak' i' k'ej tan cawune'n. ³⁶ Alchok scyetz yi na tocsaj yi yol yi jun Cy'ajl Ryosa'tz, ja wi't cambaj te'tz yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Poro yi e' yi qui na cyek xchi' i', quil cyetzaj yi jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz, na wi'nin na chi'ch c'u'l Ryos scye'j.

4

Yi xchi'che'n chic'u'lyi e' parisey te Jesús

¹⁻³ Itzun yi tele'n xtxum Jesús tetz yi nskén quibit yi e' parisey yi wi'nin wunak xomche' te'j, nin wi'nin e' yi nskén je' a' xchiwi' ta'n, swutz yi e' yi xomche' te Wa'n, nintzun cyaj cyen tilol yi ama'l nin bentz Galilea. (Poro nk'e'tz Jesús yi na tzan tan je'se'n a' chiwi', ma na i yi e' xchusbe'tz.) ⁴ Poro tan tpone'n Jesús Galilea, tajwe'n cu'n tan ticy'e'n le ama'l cwent Samaria.

Jesús tu yi xna'n aj Samaria

⁵ Itzun bantz, te yi na chixon tul e'chk ama'l cwent Samaria cho'n tzun cyopone'ntz naka'jil jun tal ne'x tnum yi na bi'aj Sicar. Ya'stzun kale atite't jalaj xtx'otx'be'n k'ajtzun Jacow.* Ya'stzun yi jalaj tx'otx'a'tz yi cyajnak cyen tk'ol tk'ab k'ajtzun Xep, yi cy'ajl.† ⁶ Nta'tz atite't jun julil a' yi na bi'aj: Tetz Jacow. Nskén tzun k'e'xij Jesús yi tpone'n stzi' yi julil a'a'tz, nin c'ole' cu'ntz tibaj tan ujle'n. Na nskén opon chaj cu'n k'ej. ⁷⁻⁸ Inti

* **4:5** Gn 33.18-19 Sicar tu Siquem ite'n nin ama'la'tz. † **4:5** Jos 24.32.

yi e' x̄chusbe'tz, nsken chiben tnum tan lok'che'n chiwa'. I cunin c'olchij Jesús yi cwe'n pone'n jun xna'n aj Samaria tan ticy'le'n a'. Jilone'n nin tzun Jesús tetz:

—Tzawak' mu'x̄ wuc'a', —chij i' ban nintz.

⁹ Saje'n tzun stza'wel yi xna'ntz:

—¿Mbi xac na jak tzaju' a' swetz? na yi ilu' teru' ilu' judiy, ma in wetz in aj Samaria.

Ja tal xna'n yi xtxolbila'tz, na yi e' judiy scyuch' yi e' aj Samaria wi'nin na chilab quib squibil quib.

¹⁰ Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi xna'n:

—Yi nink tz'el atxum tetz yi mbi'tz yi na tzan Ryos tan suke'n. Ej nin yi nink tz'el atxum tetz yi na' scyetz in yi na chitzan tan c'uche'n a' tzatz, cho'n klo' tzajak tzaj yi a' swetz. Nin yi in wetz ja klo' wak' jun a' tzatz yi na tak' itz'ajbil, —stzun Jesús tetz.

¹¹ —Poro Ta', at tzunk jun takle'n yi cy'a'n tanu' tan je'se'n tzaj a', na chumam nin xe' yi jul. ¿Na' lben tq'uitu' yi jun a' yi na tak' itz'ajbil tan tk'olu' swetz? ¹² Ix̄kaj at tzunk mas k'eju' swutz yi k'ajtzun kamam Jacow na i' ak'on cyen yi a'e'j sketz. Nin ja xcon ta'n tetz tc'a', nin tetz quic'a' yi e' nitxajil. Nin ncha'tz cyakil yi e' tawun yi awna'n ta'n, ja chuc'a' te'j. Ix̄kaj at tzunk mas k'eju' swutz i', —stzun xna'n bantz tetz Jesús.

¹³ —Bintzinin, poro cyakil yi e' wunak yi na chuc'a' te yi a'e'j x̄chiquimok junt tir tan saktzi'.

¹⁴ Poro alchok scyetz yil tz'uc'a' te yi a' yi na wak' wetz, qui't quim tera'tz tan saktzi'. Na yi a' yi na wak' wetz smulk'ink te talma' i' tan tak'le'n stz'ajbil tetz ben k'ej ben sak, —stzun Jesús tetz.

¹⁵ —Ta', tak' tzaju' yi a'a'tz swetz, tan qui't jale'n saktzi' swe'j, nin tan qui't wule'n tan ticy'le'n a' tzone'j, —chij xna'n ban.

¹⁶ —Cun chak bin awuchmil, kalena's cxu'ltwok.

¹⁷ —Poro qui'c wetz wuchmil, —stzun xna'n tetz.

—Bintzi na awal yi qui'c awuchmil, ¹⁸ na o'ix yaj chicyaj apaxil, nin yi junt yi at jalu' nk'e'tz awuchmil. Bintzi yi na awal yi qui'c awuchmil.

¹⁹ —¡Ah! ilu' bin elsanl stzi' Ryos. ²⁰ Ma jalu' Ta', yi ketz kamam kate' yi o' aj Samaria, cho'n na chibenak cye'tz tan c'u'laje'n Ryos wi'wtze'j, chi na kaban ketz jalu'. Poro yi e' cyeru', yi e'u' judiy, na cyalu' yi nk'era'tz yi ama'l tan c'u'laje'n Ryos ma na jalen Jerusalén, —stzun xna'n tetz.

²¹ —I bin jalu' tajwe'n tan awocsal yi inyol yi swale' nin tzatz. Tz'ul jun k'e'j yi qui't chiben wunak tan c'u'laje'n Kataj wi'wtz tzi'ne'j, mpe ik Jerusalén. ²² Nin yi axwok itetz, yi axwok aj Samaria qui na el itxum tetz mbi na cxtzanwok tan c'u'laje'n. Poro yi o' ketz, yi o' judiy, na el katxum tetz yi na' scyetz i' na katzan tan c'u'laje'n. Na yi xtxolbil tan chiclaxe'n wunak, cho'n njal skaxo'l ketz yi o' judiy. ²³ Ej nin ja wi't xe'tij yi tiemp tan cyoque'n yi e' mero aj c'u'lanl tetz Kataj tan c'u'laje'n i' tetz cu'n cyalma'. Na ya'stzun yi xtxolbil yi mero bintzinin tetz, yi na tzatzin i' te'j.

²⁴ Na yi Kataj Ryos, nk'e'tz lamij tane'n, ma na che'w cyek'ek' tu' i'. Cha'stzun te tajwe'n cu'n tan c'u'laje'n i' tetz cu'n kalma'. Na ya'stzun yi mero xtxolbil yi bintzinin na tzatzin i' te'j, —stzun Jesús.

²⁵ —Na el intxum tetz yi at tulbil yi Cristo, yi bixba'nt cyen tan Ryos tan kaclaxe'n. Nin yil

tz'ul tzaj, i' tz'a'lon yi mero xtxolbil sketz, —stzun xna'n.

²⁶ —I bin ina'tz, yi na chinjilon nin tzatz, —stzun Jesús bantz tetz.

²⁷ I cunin na chitzan tan yolche'n yi xtxolbile'j, yi cyopone'n yi e' xchusbe'tz. Wi'nin cyele'n yab te'j yi cho'n na jilon cyen Jesús tetz jun xna'n. Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan jakle'n tetz yi mbi na chiyol.

²⁸ Ma yi xna'n cyaj cyen tu' tilol yi xchok', nin bentz lajke'l tnum tan talche'n stziblal scyetz cyakil wunak.

²⁹ —Or cyeru', chibenku' swe'j tan tilwe'n jun yaj yi nxcye' tan talche'n yi mbi cu'n wutane'n. ¿Nk'era'tz polo' i' yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan tule'n? Chinch wetz i' lo', —stzun xna'n scyetz.

³⁰ Chibene'n tzun niltz kale atite't Jesús. ³¹ Poro te yi ntaxk chopon yi e' wunak, nintzun e' oc yi e' xchusbe'tz tan moxe'n klo' Jesús tan wane'n klo' i'. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', bne'u' jun tkan wa'u' yi ja ul ka'n.

³² —Qui' lo' na ja wi't chinwan wetz te junt jilwutz waj yi qui na el itxum tetz.

³³ Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan jakle'n squibil quib.

—¿Xe'n tzuntz? ¿At polo' jun yi ja ulak tan tak'le'n wa'? —che'ch bantz.

³⁴ —Yi wetz inwa', i'tz yi banle'n tane'n yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj, nin tan wi'tze'n yi tetz tak'un. ³⁵ Yi axwok itetz, na italwok: 'At cyaj xaw tan je'n cosech,' poro bitwok tzaj yi weri inyol yi swale' nin tzitetz. Ilwok nin yi ujule'j. Ja wi't k'anax, nin na taj je'se'n. ³⁶ Nin yi e'

yl cho'c il tan je'se'n yi jun jilwutz cosecha'tz, xchichojxok cyera'tz. Ej nin yi jun cosecha'tz yi jepon cya'n, xtx'aje' tetz ben k'ej ben sak. Cha'stzun te, xchitzatzink yi e' awal tetz scyuch' yi e' je'sanl cosech. ³⁷ Na bintzinin jun yol yi na a'lchij. 'Apart yi e' yi na ocsan ujul ttx'otx'. Ej nin apart yi e' yi na je'san cosech.' ³⁸ Yi axwok itetz ja cxben inchakol tan je'se'n jun cosech, poro nk'e'tz axwok awal tetz, na apart yi e' yi nchak'uj cyen tan tocse'n. Ma axwok itetz, jalt len tu' je'se'n tzibne'wok, —stzun Jesús bantz scyetz.

³⁹ Tan yi xtxolbil yi baj xtxolil xna'n scyetz yi e' wunak yi najlche' le jun tnuma'tz, at wi'nin e' aj Samaria yi cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. Ja cyocsaj tan tu' yi yol yi tal yi xna'n: “Ja xcy'e' tan talche'n swetz cyakil yi mbi cu'n banakin.”

⁴⁰ Yi cyopone'n yi e' aj Samaria te Jesús, nin e' octz tan moxe'n tan cyaje'n cyen i' scye'j. Cob tzun k'ej cyaj Jesús scye'j. ⁴¹ Ej nin mas tcunin wunak cyocsaj yi quibital yi xchusu'n i' swutz yi e' yi cyocsaj tan yi stziblal yi tal xna'n. ⁴² Je tzun cyaltz tetz yi jun xna'na'tz:

—Yi jalu', ja kocsaj ketz, poro nk'e'tz ntin tan yi yol yi nkubit tzawe'j, poro ncha'tz tan tu' yi e'chk xtxolbil yi ja kubit tetz i'. Ja tzun kocsaj yi bintzinin i' yi Cristo, yi colpinl cyetz cyakil wunak.

Yi tule'n yos tu cy'ajl jun bajxom tetz tnum

⁴³ Itzun yi tele'n cob k'ej ele'n nin tzun e' bantz Samaria tan quicy'alt chibe' tan cyopone'n le ama'l cwent Galilea. ⁴⁴ Na at jun yol yi talnak Jesús: “Qui na jal k'ej jun elsanl stzi' Ryos le tetz tanum.”

⁴⁵ Ma yi topone'n le ama'l cwent Galilea, wi'nin chitzatzine'n wunak te'j, na cyajske'n wutz i'. Na ja xcha'k tan ticy'se'n yi jun k'ej Pasca'tz yi ac'aj chan ticy'le'n Jerusalén. Nin ja quil wutz Jesús tu cyakil e'chk takle'n yi mbaj bnol i' le jun k'ej Pasca'tz.

⁴⁶ Pakxe'nt tzun Jesús Caná cwent Galilea yi luwar kale je't xtx'ixpul i' yi a' tetz win. Nintzun opon jun ajcaw te'j, yi yabi'x yi cy'ajl i', jalen le tnum Capernaum. ⁴⁷ Na yi tbital yi ajcawa'tz yi nsken ul Jesús Caná nin bentz tan cu'swutzil tetz tan bene'n tan tulse'n yos tu yi cy'ajl i' yi at cyen xe ca'l, na jaltnin tan quime'n.

⁴⁸ Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Yi e' cyeru' qui na cyocsaju' na' scyetz in, jalen yil chajlij jun techl scyeru'.

⁴⁹ —Qui' Ta', ma na bne'u' jun pawor swetz. Nink benu' jalcu'n tan tulse'n yos tu incy'ajl, na quimich tlentu' atit.

⁵⁰ —Ja wi't ul yos tu cy'ajlu'. Ba'n pakxiju' xe ca'lu', —stzun Jesús bantz tetz yi ajcawa'tz.

Tocsaj tzun yaj yi yol Jesús, nin ajtz xe ca'l. ⁵¹ Ej nin yi txantok tan topone'n xe ca'l ja che'l tzaj yi e' mos i' tan c'ulche'n, nin tan talche'n stziblal tetz:

—Ta', ja ul yos tu yi cy'ajlu'.

⁵² —¿Mbi oril mmu'l yos tuch'?

—Ewt bin, —che'ch. —E'chk jun ch'ich' cu'lbe'n k'ej ya'stzun paxul tib yi k'a'kl, —che'ch mos bantz tetz.

⁵³ Jalcunin nachone'n yaj te'j yi ite'n nin ora's yi talol Jesús yi yol tetz: “Ja wi't ul yos tu cy'ajlu'.” Cyocsaj tzun yaj tuml cyakil najal yi Jesús i' yi Cristo.

⁵⁴ Ya'stzun yi ca'p milawr yi bnix tan Jesús le ama'l cwent Galilea, te yi nsken cyaj cyen tilol yi ama'l cwent Judea.

5

Yi tule'n yos tu yi yaj yi ye'yuj wankil

¹ Itzun bantz yi baje'n yi e'chk takle'na's, cho'n tzun topone'n Jesús junt tir Jerusalén, na at junt chik'ej e' judiy yi na icy'tz. ² At tzun jun sawanil yi tapij yi at solte'j yi tnum Jerusalén. Yi jun sawana'tz na bi'aj Sawan Tetz Cne'r. Ej nin naka'jil yi jun sawana'tz at jun chin pila' yi at o' tal ne'x galer stzi' tetz chimuj wunak. Nin yi bi' yi jun pila'a'tz i'tz Betesda. ³ At wi'nin yabi'x coylche' le e'chk muja'tz. At moyi'x, at co'x, nin at ye'yuj chiwankil. Cyakil yi e' yabi'xa'tz na chitzan tan xch'iwe'n yi nicy' na' or xchek'e'n tib yi a'. ⁴ Na at na ban cu'nt na cu' ul jun ángel tan xchek'e'n yi a', chij. Na i tane'n puntil, yi bajx yabi'x yi na pit nin tib xe a' yi na xchek'e'n tib, ya'stzun yi jun yi na ul yos tuch'. Qui'c na ban mbi jilwutz yabil na icy'an, na ul yos scyuch', che'ch. ⁵ Ej nin chixo'l yi e' yabi'xa'tz, at tzun juntz yi nsken el junak waxoklajix yob yi tocle'n lac'puj yi yabil te'j. ⁶ Ma yi bene'n tilol Jesús yi jun yaja'tz, nin yi tele'n xtxum tetz yi ala'ix tiemp yi tocle'nix lac'puj yi yabil te'j, nintzun tal tetz:

—¿Na pe' awaj yil tz'ul yos tzawuch'?

⁷ —Na, Ta'. Poro cya'l nin jun na ba'n c'u'l swe'j tan impitle'n nin xe a' yi na xchek'le'n tib. Na yi na no'c tan pile'n tan imbene'n xe a', apart junt na cu' lajke'l, —stzun i' bantz tetz Jesús.

⁸ Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Txiclije'n. Tole'n wutz yi atxo', nin ba'n cċa'j xe aca'l, —stzun Jesús bantz tetz.

⁹ Jalcunin tzun tule'n yos tu yi yaj. Nin je' tolil wutz yi xtxo'. Ej nin aje'n nin bantz xe ca'l, na ba'nt xon. Poro te yi tule'n yos tu yi jun yaja'tz, i'tz jun k'ej ujle'n. ¹⁰ Cyoque'n tzun cobox scyeri yi e' judiy yi e' contr te Jesús, tan talche'n nin tetz yi yaj:

—Yaj, qui'c cu tan bene'n awucy'al yi atxo', na yi jalu' i'tz jun k'ej ujle'n, —che'ch tetz.

¹¹ —I bin yi jun yi mu'lsan yos swuch', i' ma'lon swetz. Na je yol i'e'j: 'Tole'n wutz yi atxo' nin ba'n cċa'j xe aca'l,' stzun i' mban swetz, —chij yaj.

¹² Cyoque'n tzuntz tan ħch'ote'n stzi' i':

—¿Na' scyetz i' juna'tz yi ma'lon tzatz: 'Tole'n wutz yi atxo', nin ba'n cċa'j xe aca'l'?

¹³ Ma yi yaj, qui el xtxum tetz yi na' ulsan yos tuch', tan paj yi wi'nin wunak ate' kale ule't yos tuch'. Ej nin sken icy' Jesús yi toque'n i' tan tole'n yi soc. ¹⁴ Poro le junt tkuj nintz, cho'n tzun noje'n pon Jesús te'j le templo, nintzun taltz tetz:

—I bin jalu', na waj wal jun yol tzawetz. Ja wi't ul yos tzawuch'. Qui't tzajuch junt tir yi awil, na qui cunin batz tz'ul junt yabil tzawe'j yi mas tcu'n pyor, —stzun Jesús tetz.

¹⁵ Bene'n tzun yajtz tan talche'n scyetz yi e' judiy yi contr te Jesús, yi Jesús mu'lsan yos tuch'. ¹⁶ Ma yi e' judiy, yi quibital yi xtxolbile'j, nintzun e' octz tan contri'n te Jesús. Nintzun klo' e' oc tan biyle'n cu'n tan paj tu' yi qui ban i' tane'n yi jun k'ej ujle'n.

¹⁷ Poro nintzun ben stza'wel Jesús chiyol:

—Yi wetz Intaj, ja ak'uj le xe'tzbil tzaj. Ej nin ncha'tz in tajwe'n tan wak'uje'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁸ Tan paj yi tal Jesús: “Yi Ryos ya'stzun wetz Intaj”, mas tcunin klo' cyoque'ntz tan biyle'n, na nk'e'tz ntina'tz til i' yi qui ban tane'n yi jun k'ej ujle'n, ma na tan paj yi tocsal tib i' tetz Ryos.

At k'ejyi Cy'ajl Ryos tan cawu'n

¹⁹ Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz, itzun taltz:

“Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi in wetz, yi in Cy'ajl Ryos, qui'c rmeril tan bnixe'n jun takle'n wa'n yi ik wajtza'kl cun tu'. Ma na ntin na chintzan tan banle'n yi e'chk takle'n yi na xchaj Intaj swetz. Nin cyakil yi na ban Intaj, ite'n nin i'a'tz na imban wetz. ²⁰ Na wi'nin na pek' Intaj swe'j, na in yi Cy'ajl. Nin na xchaj i' swetz cyakil yi e'chk takle'n yi na tzan i' tan banle'n. Ej nin xchaje' e'chk takle'n mas chumam swutz yi je'j yi chelpon yabu' te'j.

²¹ Na chitz'ij junt tir yi e' alma' tan Intaj. Ncha'tz in, yi in Cy'ajol, swak'e' quitz'ajbil yi e' yi na waj lwak' scyetz. ²² Ej nin yi Intaj quil tz'oc i' tan pujle'n xtisya' scye'j wunak, na ja wi't tak' i' ama'l swetz tan incawune'n. ²³ Ya'stzun ntulejtz, bantz cyak'ol wunak ink'ej, chi na ak'lij k'ej i'. Na alchok scyetz yi qui na tak' ink'ej, yi in yi in Cy'ajol, qui tzun na tzantz tan tak'le'n k'ej yi Intaj yi nchinchakon tzaj.

²⁴ “Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru': Alchok scyetz yi na oc il tan tbite'n weri inyol nin yil tocsaj yi yol yi jun yi nchinchakon tzaj, ja wi't cambaj te'tz jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Qui'ct tetz cawsa'tz, na ja wi't el tzaj tk'ab quimichil, nin ja wi't cambaj yi tetz stz'ajbil. ²⁵ Ej nin jun

cu'n yol na wal nin scyeru': Ja wi't xe'tij yi tiemp tan quibital yi e' yi quimnak yi cyajtza'kl yi weri inchusu'n. Nin alchok scyetz yil tocsaj yi weri inchusu'n, sjalok yi itz'ajbil ta'n. ²⁶ Na na xcye' Intaj tan tak'le'n quitz'ajbil yi e' wunak. Ej nin i' ak'on tetz yi jun porera'tz swetz tan wuk'ol quitz'ajbil yi e' wunak. ²⁷ Ej nin ncha'tz, ja tak' i' ink'ej tan pujle'n xtisya', na in bin yi Bajx Cy'ajol. ²⁸ E' elch yabu' te txolbile'j, na tz'ul jun k'ej yi cyakil cu'n yi e' quimnake' squibite' inyol, nin chijetu'l junt tir. ²⁹ Nin yi e' yi ocnake' c'ulutxum tan banle'n yi e'chk takle'n balaj, xchitz'ok junt tir tan chitzatzine'n te quitz'ajbil. Ma yi e' yi cachi' nchiban, xchitz'ok junt tir tan quibital chicaws.

³⁰ “Poru quil wak' chicaws yi ntaxk injak puntil tetz Intaj. Na ntin swak'e' chicaws chi na tal i' swetz. Cha'stzun te chin tz'aknak cu'n cyakil yi e'chk takle'n yi tzimbne', na qui na chintzan tan banle'n yi wetz wajbil, ma na i yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj.

³¹ “Yi nink wal wetz yi at ink'ej qui'c xe' inyol. ³² Poru at jun yi na tzan tan talche'n yi at ink'ej, nin na el intxum tetz yi bintzinin na tal. Ej nin yi juna'tz i'tz Wa'n Bautist. ³³ Nin yi e' cyeru' ja ben chichakolu' cobox chichakumu' tan jakle'n wukanil tetz. Ej nin yi yol yi ntal i', i'tz yi bintzi. ³⁴ Nk'e'tz tajwe'n yi at jun wunak tan talche'n yi at ink'ej, poru chumbalaj nin klo' yi nink ncyocsaju' yi yol i' tan chiclaxe'nu'. ³⁵ Na yi jun Wa'na'tz ja xcon chi na ban jun boc'oj tzaj yi na oc k'a'kl, yi wi'nin na txekun tetz jun rat ntzi'. Ej nin yi e' cyeru' ja chitzatzinu' jun rata'tz te i'.

³⁶ “Poro nk'e'tz tajwe'n yil tz'oc jun yaj tan incolche'n, na at junt txolbil yi mas balaj tcu'n swutz yi yol Wa'n, yi na xchaj yi at weri ink'ej. I'tz yi e'chk milawr yi na imban. Nin ya'stzun tajbil Intaj tan imbnol. Ej nin tan yi e'chk milawra'tz yi na imban, na xchaj yi i'tz Intaj yi nchinchakon tzaj.

³⁷ “Ncha'tz weri Intaj, na tzan tan xchajle'n yi at weri ink'ej, poro qui na cyak'u' ama'l tan tbite'n yi yol i'. Ej nin qui na pujx cyanu' yi xe'n tane'n i'. ³⁸ Txe'n nin ocopon yi xchusu'n i' tetz cyalma'u', na qui na cyaju' cyocsaju' yi cho'n nchinsaj te Intaj tcyaj. ³⁹⁻⁴⁰ Nternin na chisi'leju' yi yol yi tz'iba'nt cyen, na yi cyajbilu' i'tz tan chicambalu' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Poro lastum quil chicambaju', na qui na chixomu' swe'j, wech na cho'n na na'wsij intziblal tul e'chk liwra'tz.

⁴¹ “Yi in wetz qui na chintzan tan joyle'n ink'ej xchiwutzu'. ⁴² Na na el intxum tetz yi qui na chipek'u' te Ryos. ⁴³ Na yi in wetz, cho'n nopon tzaj te Intaj. Poro qui na cyocsaju'. Ma yi nink tz'ul junt tan txole'n yi tetz tajtza'kl cuntu' scyeru', jalcunin lcyocsaju' yol i'. ⁴⁴ Na yi e' cyeru', qui na chitzanu' tan joyle'n puntil tan tzatzine'n Kataj Ryos. Ma na ntin na chitzanu' tan joyle'n puntil tan cyak'ol wunak chik'uju'. Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink tz'el chitxumu' tetz yi at ink'ej. ⁴⁵ Qui tajwe'n tan woque'n tan chioxhle'nu' swutz Intaj, na ite'n yol Moisés yi tz'iba'nt cyen na tzan tan xchajle'n chipaltilu'. Wech na ya'stzun yi chusu'n yi k'uklij chic'u'lu' te'j tane'n. ⁴⁶ Yi najk cyocsaju' yi mbi cu'n tz'iba'nt cyen tan Moisés, ja klo' wi't cyocsaju' yi mbi eka'n wa'n, na yi txolbil yi cyajnak stz'ibal Moisés na

tal yi na' scyetz in. ⁴⁷ ¿Ķe'n lcyocsaju' weri inyol? na qui bin na cyocsaju' yi yol yi tz'iba'nt cyen tan Moisés.

6

*Yi chiwane'n o' mil wunak tan Jesús
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Itzun bantz yi baje'n yolol Jesús yi e'chk xtxol-bila'se'j, cho'n tzun ticy'e'n jalaj icy'en a' yi na bi'aj Galilea, nka Tiberias. ² Wi'nin tzun wunak e' xom nin te'j, na nskén quil yi e'chk milawr yi mbnix ta'n, na wi'nin yabi'Ķ ul yos scyuch' ta'n.

³ Itzun yi ticy'e'n pone'n i', nintzun ben i' wi jun ju'wtz, nin cu' c'olchok scyuch' e' Ķchusbe'tz. ⁴ Ucumul tlen tu' atit chik'e'j yi judiy yi na bi'aj Pasc, yi baje'n yi xtxolbile'j.

⁵ Ma yi bene'n tilol Jesús yi wi'nin cyule'n e' wunak te'j, nintzun ben tlol tetz Li'p:

—¿Na' kabene't tan lok'che'n chiwa' jun c'olój wunake'j?

⁶ Ja xcon yi yole'j tan Jesús ntin tan pile'n Li'p, na nskén el xtxum tetz yi mbi sbne' i'.

⁷ —Quil xcy'e' cob cient pwok pam siquierk tan tak'le'n jun Ķk'ok te jujun, —chij Li'p bantz.

⁸ At tzun junt Ķchusbe'tz Jesús at-tz, yi na bi'aj LeĶ, titz'un Simón Lu', itzun taltz;

⁹ —Ta', at jun tal xicy at tzone'j yi cy'a'n o' pam yi cebada tu', nin cy'a'n cob tal cay ta'n. Poro ¿Ķe'n xcy'e' yi mu'Ķ tala'tz tan chic'a'che'n yi jun chin c'olój wunake'j?

¹⁰ —Alwok nin scyetz tan chicwe'n c'olchok wi ch'im, —chij Jesús scyetz.

Na yi ama'la'tz kale ate't, txa'x ch'im cu'n. Ej nin at lo' o' mil yaj e' baj c'ole' cu'ntz.

¹¹ Je'n tzun stz'amol Jesús yi o' tal pam. Nin yi wi't tyo'xine'n tibaj, nintzun ben tk'oltz scyetz e' xchusbe'tz tan bene'n chijatxol scyetzak cyakil wunak. Ej nin ite'n nin e' bana's tan jatxle'n yi cay. Nicy' cuntu' chic'u'l cyakil wunak tan wa'a'n. ¹²Ma yi baj noje'n chic'u'l, bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz:

—Chamwoke'n yi sowril tan qui xtx'akxe'n mu'x tal, —chij Jesús scyetz.

¹³ Chibaj bene'n tzuntz tan xchamle'n, nin ja chomxij coblaj mo'tx sowril yi o' tal pama'tz.

¹⁴ Itzun yi quilol wunak yi jun milawra'tze'j, yi bnix tan Jesús, ja cyal:

—Yi yaje'j, jun cu'n yol, i' yi elsanl stzi' Ryos yi at tulbil wi munt.

¹⁵ Poro yi tele'n xtxum Jesús te cyajtza'kl yi e' wunak, yi i'tz tan toque'n i' tetz chireyil, nintzun el jatxol tib scye'j. Cho'n tzun bene'n i' xchuc jalen wi'wtz.

Yi xone'n Jesús wi mar
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Itzun yi toque'n yupcan, cho'n chibene'n yi e' xchusbe'tz Jesús stzi a'. ¹⁷ Nin e' octz tul jun barc. Cho'n at chibembil Capernaum, yi at jalaj icy'en yi a'. Oque'n nin ban mas akale'n, poro yi Jesús lolch nin na ul. Chibene'n tzuntz chichuc. ¹⁸ Te yi na chixon wi a', nintzun xe'tij jun chin wutzile'n cyek'ek'. Ej nin wi'nin je'n pak'bil mar tcyaj. ¹⁹ Yi nskén chiben jun lo' ujlub tu ni'cy wi a', bene'n tzun quilol yi txant tan tule'n Jesús chinaka'jil.

Poroxo'n cuntu' tane'n i' wi a' tan tpone'n scye'j. Wi'nin tzun chixobe'ntz tetz.

²⁰ —Quil cxobwok, i ina'tz, —stzun i' scyetz.

²¹ Wi'nin chitzatzine'ntz te i' yi tocompone'n scye'j tul yi barc. Ej nin jun chin rat te'n nin, opone'n nin e' bantz le ama'l kale atit cyopombil.

Yi cyoque'n e' wunak tan joyle'n Jesús

²² Itzun bantz le junt eklok, cyakil yi e' wunak yi e' baj cyaj cyen jalaj icy'en a', qui nin pujx cyak'un na' atit Jesús. Na, nin el chitxum tetz yi nskenchiben yi e' xchusbe'tz Jesús tul yi jun tal barc yi atz, nin qui'c Jesús xomnintz scye'j.

²³ At tzun cobox barc yi cho'n saje'n Tiberias. Cho'n tzun cyule'n naka'jil yi luwar kale baje't yi pam cyak'un wunak yi tyoŋin Kajcaw tibaj. Yi cyopone'n yi e'chk barca'tz, nintzun e' oc yi e' wunaka'tz tc'u'lak. ²⁴ Na nskenchil yi quibe't Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz le jun ama'la'tz kale ate't. Ma yi cyoque'n tul e'chk barca'tz, nintzun e' icy'tz wi a' tan cyopone'n Capernaum tan joyle'n.

Jesús ak'ol te itz'ajbil

²⁵ Itzun yi quicy'e'n pone'ntz jalaj icy'en a', nin e' nojpontz te Jesús. Cyoque'n tzuntz tan jakle'n tetz: —Ta', ¿mbi' oril tule'nu' tzone'j? —che'ch.

²⁶ —Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi e' cyeru'ntin na chitzanu' tan injoyle'n tan tu' yi awten wak' chiwa'u'. Qui na chitzanu' tan injoyle'n tan tu' yi jak el chitxumu' te yi mbi eka'n tan e'chk milawr yi na bnix wa'n xchixo'lu'. ²⁷ Quil chijokco'pu' tan joyle'n yi waj yi ba'n na sotz, ma na cho'jkelku' tan joyle'n yi wa' yi cyalma'u' yi na tak' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Ya'stzun yi jun jilwutz waj yi

swak'e' wetz scyeru', yi in, yi in Bajx Cy'ajol. Ej nin jun cu'n yol ja tak' Intaj yi porera'tz tan banle'n yi jun milawra'tz swetz ntin tan xchajle'n yi na tzatzin i' swe'j.

²⁸ —¿Mbi tzun lkaban ketz tan kaje'n pone'n tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos? —che'ch.

²⁹ —Yi tajbil Ryos, i'tz yil cyocsaju' yi chakijchint ta'n, —chij Jesús scyetz.

³⁰ —¿Poro mbik jun jilwutz milawr yi ba'n xchaju' sketz tan kocsal yi chakij tzaju' tan Ryos? ³¹ Na yi e' kamam kate', e' wan te jun jilwutz waj yi cho'n saje'n tcya'j. Na ya'stzun tz'iba'nt cyen.

³² —Jun cu'n yol na wal nin scyeru'. Nk'e'tz Moisés ak'on yi jun jilwutz waja'tz, ma na i yi Intaj. I' ak'on tzaj scyetz. Ncha'tz tane'n i' jalu', na tzan tan tak'le'n tzaj yi mero wa' yi cyalma'u', yi mero waj yi cho'n na saj tcya'j. ³³ Na yi jun jilwutz waja'tz yi na tzan Kataj Ryos tan tak'le'n tzaj, i'tz yi in, yi cho'n nchinsaj chakij jalen tcya'j tan tak'le'n quitz'ajbil cyakil wunak, —stzun Jesús scyetz.

³⁴ —Ta', na bin kaj ketz yi ilenin Itak'u' yi jun jilwutz waja'tz sketz.

³⁵ —I bin ina'tz yi waj yi na ak'on itz'ajbil. Alchok scyetz yil xom tzaj swe'j, qui't quim talma' tan we'j. Ej nin alchok scyetz yil chin tocsaj, qui't quim talma' tan saktzi'. ³⁶ Jatix lo' tir wal yi xtxolbila'tz scyeru'. Poro qui na cyaju' cyocsaju' inyol. ³⁷ Poro cyakil yi e' yi na tak' Intaj ama'l tan cyule'n swe'j, ya'stzun yi e' yi chixomok swe'j. Ej nin cyakil yi e'a'tz yil chu'l swe'j, quil che' inlajlen. ³⁸ Na yi insaje'n chakij tcya'j, nk'era'tz inmantar yi ik tan banle'n yi wetz wajbil, ma na i yi tajbil

yi jun yi nchinchakon tzaj. ³⁹ Ej nin yi tetz tajbil i'tz, yi quil tx'akxij jun scyeri yi e' yi ja wi't che' tak' swetz. Ej nin ncha'tz yi tajbil i' i'tz, yil chitz'ij junt tir wa'n yil tz'ul tzaj yi wi'tzibil k'ejlal. ⁴⁰ Na yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj i'tz, yi alchok scyetz yil tz'el xtxum te yi mbi eka'n wa'n, nin kol k'uke' c'u'l swe'j, scambaje' tera'tz yi jun itz'ajbila'tz yi qui bajsbe'n tetz. Ej nin le wi'tzibil k'ejlal, nocopon tan je'se'n tzaj i' xchixo'l alma', —chij Jesús bantz scyetz.

⁴¹ Itzun yi e' judiy, yi contr te Jesús, nintzun e' octz tan yolche'n tan tu' yi yol yi ntal: “I bin ina'tz yi jun waja'tz yi cho'n nsaj tcyaj'j.”

⁴² —Nk'era'tz pe' Jesús'e'j, yi cy'ajl Xëp. Kajske'n bin wutz yi taj xtxu'. ¿Mbi xac na tal i' yi cho'n nsaj tcyaj'j? —che'ch tzun bantz.

⁴³ —¿Nxac na chitzanu' tan inyolche'n? ⁴⁴ Poro qui'c rmeril yi nink xom tzaj jun swe'j ko nk'e'tz moxo'n nsaj tan Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj. Ej nin yi e' yil chu'l swe'j, chitz'ok junt tir wa'n le wi'tzibil k'ejlal. ⁴⁵ Na at e' yi xchixomok swe'j, na je yi xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz: ‘Tz'ocopon Kataj Ryos tan chichusle'n.’ Ej nin cyakil yi e'a's yil cho'c il tan tbite'n nin yil pujx cyak'un, ya'stzun yi e' yi chu'l xomok swe'j.

⁴⁶ “Poro tan yi yola'se'j, qui na chintzan tan talche'n yi atk wunak yi jak quil wutz Ryos, na ntina'tz jun yi ja tech wutz Ryos i'tz yi in, yi cho'n chinsaj te i'. ⁴⁷ Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru', cyakil yi e' yi na k'uke' chic'u'l swe'j, ja wi't chicambaj yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. ⁴⁸ Na yi in wetz, i ina'tz yi waj yi na tak' itz'ajbil. ⁴⁹ Bintzi, yi e' chimam chite'u', e' wan cyen te yi waj maná

le ama'l tz'inunin tu', poro ilenin e' quim. ⁵⁰ Poro cyakil yi e' yil chibajsaj yi waj yi cho'n nsaj tcyaj', quil chiquim cyera'tz. ⁵¹ Na i ina'tz, in yi waj yi itz' nin tetz, yi cho'n chinsaj tcyaj'. Ej nin alchok scyetz yil bajsan yi jun waja'tz, quil sotz tera'tz. Na yi jun waja'tz, i'tz inwankil yi swak'e' tan jale'n quitz'ajbil cyakil wunak wi munt, —stzun Jesús scyetz.

⁵² Ma yi quibital yi e' judiy yi yola'se'j, nintzun e' octz tan wak' ib squibil quib. At tzun e' cyaltz:

—¿Mbi rmeril tan tk'ol i' yi wankil tan je'n kaba-jsal? —che'ch.

⁵³ —Jun cu'n yol na wal nin scyeru', tajwe'n tan k'ukewe'n chic'u'lu' swe'j, ni'cu'n chi nink baj inwankil cyanu'. Ni'cu'n chi nink quic'aje'nu' yi inxch'el. Na ko quil k'uke' chic'u'lu' swe'j, quil jal yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak cyanu'. ⁵⁴ Na alchok scyetz yil bajsan inwankil, nin yil tc'aje'n inxch'el, at tetz stz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Ej nin tz'itz'ok junt tir wa'n le wi'tzibil k'ejlal. ⁵⁵ Na yi inwankil, ya'stzun yi waj yi mero bintzinin tetz. Ej nin yi inxch'el, ya'stzun yi a' yi mero bintzinin tetz. ⁵⁶ Cyakil yi e' yi na baj inwankil cya'n, nin yi na quic'aje'n yi inxch'el, ya'stzun yi e' yi junit o' scyuch'. ⁵⁷ Na yi wetz Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj, i' ak'ol tetz yi itz'ajbil. Ej nin tan i' itz'ine't. Ej nin ncha'tz quitane'n yi e' yi na jal yi wa' cyalma' swe'j, tan in itz'e'. ⁵⁸ Ej nin ya'stzun yi mero waj yi cho'n nsaj tcyaj'. Yi jun jilwutz waja'tz, yi na wal nin scyeru', at mas walor swutz yi maná yi bajnak cyak'un chimam chite'u'. Na bajnak cyak'un poro ilenin e' quim. Poro alchok scyetz yil baj yi waj

yi na insuk wetz, quil sotz tera'tz tetz ben k'ej ben sak, —chij Jesús bantz scyetz.

⁵⁹ Cho'n tk'ol Jesús yi jun chusu'na'tz le sinagoga, Capernaum.

Yi xtxolbil yi na tak' itz'ajbil

⁶⁰ Ma yi quibital yi e' wunaka'tz yi e' xom te Jesús, yi jun chusu'na'tz, itzun cyaltz squibil quib:

—Yi yol yi nkubit, at q'uixbel tan kocsal. Ba'n tcu'n quil katxum, —che'ch.

⁶¹ Itzun yi nachone'n Jesús te chitxumu'n, nin ben jakoltz scyetz:

—¿Na pe' che'l yabu' te yi chusu'ne'j yi nwal?

⁶² Ko na che'l yabu' te'j, ¿mbil chitxumu' yil na'jt wetz tzi'n tcya'j? ⁶³ Ncha'tz qui'c tak' scyeru' kol baj inwankil cyanu', na i yi Espíritu Sant ya'stzun yi jun yi na ak'on quitz'ajbil wunak. Nin jun cu'n yol, yi chusu'n yi ja wi't wal scyeru', ya'stzun yi na tak' itz'ajbil, nin ya'stzun yi mero bintzi. ⁶⁴ Poro at e' ãchixo'lu' yi qui na cyocsaj inyol.

Tal Jesús yi yola'tz, na sken el xtxum scyetz yi e' yi qui e' xom te yi tetz ãchusu'n. Ej nin el xtxum tetz yi na' scyetz i' yi jun yi tz'ocopon tan jatxle'n nin ãchik'ab e' contr.

⁶⁵ Ncha'tz tal Jesús:

—At wi'nin e'u' yi qui na cyocsaju' inyol. Cha'stzun te yi ja wal yi jun xtxolbila'tz scyeru': Qui'c rmeril tan xome'n jun swe'j ko quil tak' Intaj ama'l tetz, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁶⁶ Yi talol Jesús yi xtxolbile'j, at wi'nin e' yi xomche' te'j yi el chijatxol quib. Qui't e' xom te'j.

⁶⁷ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ãchusbe'tz:

—¿Ncha'tz pe' axwok itetz, na pe' itajwok chin itil cyen, chi nchiban yi e' wunake'j?

⁶⁸—Qui'c rmeril Ta', —stzun Simón Lu'— na ¿na' scyetz junt kaxom nint te'j? Na yi yol yi na talu', ya'stzun yi yol yi na ak'on kutz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. ⁶⁹ Na yi o' ketz, ja wi't kocsaj cu'n yi i ilu'a'tz yi Cristo, yi bixba'nt tan tule'n. Ej nin na kocsaj ketz yi i ilu'a'tz, ilu' yi Cy'ajl Kataj Ryos, yi Ryos yi itz' nin tetz, —stzun Lu' bantz tetz.

⁷⁰—Yi in wetz ja je' intxa'ol coblaj ixone'n. Poro ilenin at jun tzixo'lwok yi ni'cu'n tajtza'kl tu yi tajtza'kl Bayba'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁷¹ Tan yi yole'j, na tzan Jesús tan talche'n yi xtx-olbil tetz Judas Iscariot, yi cy'ajl Simón. Ya'stzun yi Judas yi at tocbil tan jatxle'n Jesús xchik'ab e' contr. Wech yi jun yaja'tz, i' jun scyeri coblaj xchusbe'tz Jesús.

7

Yi e' titz'un Jesús qui na cyocsaj

¹ Itzun yi wi't bnixe'n cyakil yi e'chk takle'ne'j, cho'n tzun bene'n lakak e'chk ama'l cwent Galilea, na nk'era'tz tajbil i' tan bene'n Judea, na sken tbit yi at cyocbil tan biyle'n i'. ² Ma yi txant tan tucumule'n yi jun k'ej yi na icy' cya'n yi e' judiy yi na bi'aj Scab Te', ³ nintzun cyal yi e' titz'un Jesús tetz:

—Ba'n tcu'n cxben Judea, bantz quilol yi e' achusbe'tz yi e'chk milawr yi na bnix awa'n. ⁴ Na quil sc'ul yi ewun cu'n tzaban amunl. ¿Nxac yi ntin tzone'j na cxtzan tan banle'n e'chk milawr? Ba'n tcu'n cxben tan banle'n e'chk milawra'tz xchiwutz cyakil wunak Judea, —che'ch tzun bantz tetz.

⁵ Xcy'aklil tu' na chiban cyen yi e' titz'un Jesús te'j, na quinín cyocsaj yi mbi eka'n ta'n.

⁶ —Txe'n opon k'ejlal tan jale'n wetz ink'ej. Ma tziwutz itetz, alchok k'ejil yi ba'n tan joyle'n itetz ik'ej. ⁷ Poro qui na chi'ch chic'u'l wunak tzite'j chi na chi'ch chic'u'l swe'j, tan paj yi tzan lajluchaxe'n chipartil wa'n. ⁸ Ba'n tcu'n quibene'nk bin itetz, ma in wetz, quil chimben chan, na txe'n opon k'ejlal tan imbene'n, —stzun i' scyetz.

⁹ Yi wi't talol yi e'chk yola's, nta'ste'n nin cyaj cyent le ama'l cwent Galilea.

Yi xa'ke'n Jesús tan tilwe'n yi k'ej yi na bi'aj Scab Te'

¹⁰ Itzun bantz, yi nsken chiben yi e' titz'un Jesús tan ticy'se'n yi k'ej, nin ncha'tz i' nin bentz. Poro ewu'n cu'n tu' topone'n.

¹¹ Ma yi e' wunak, nternin na chitzan tan joyle'n i':

—¿Abil atit jun yaja'tz? —che'ch.

¹² Na xchixo'l yi e' wunak yi ate'-tz tk'ej, at wi'nin e' yi na chitzan tan yolche'n Jesús. At e' yi na cyal: “Yi jun yaja'tz, chumbalaj nin i'.” Poro ncha'tz at e' yi na cyal: “Chin cachi' nin i', na i' jun subul nak,” che'ch.

¹³ Poro jasnewe'n cu'n na chitzan tan yolche'n Jesús, na na chixob scyetz yi e' contr te Jesús.

¹⁴ Itzun te yi na nicy'an cunin yi k'ej, tocompone'n Jesús le templo. Nin xe'tijt tan chichusle'n wunak.

¹⁵ Ma yi e' judiy yi contr te'j, wi'nin cyele'n yabtz te yi yol yi na tzan tan yolche'n, itzun cyaltz:

—¿Xe'n na el xtxum nocxe'j te wi'nin ajtza'kl? Wech na qui'c xchusu'n, —che'ch.

16 —Yi chusu'n yi cy'a'n wetz wa'n, nk'e'tz wetz, ma na tetz yi jun yi nchinchakon tzaj. 17 Nin alchok scyetz yi na el talma' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos, tz'elepon xtxum tetz yi cho'n nsaj te'tz te Ryos. Nin nk'e'tz wajtza'kl cuntu' yi na wal. 18 Na ko at jun yi na xcon tajtza'kl ta'n tan chichusle'n wunak i'tz jun techl yi k'ej tu' i' na joy. Poro alchok scyetz yi na tal quib yi na tal yi chusul tetz, itzun i'a'tz yi cy'a'n yi chusu'n ta'n yi bintzinin tetz. Na wal yi jun yole'j, na ya'stzun wutane'n wetz. Na yi inchusu'n cho'n na saj te yi jun yi nchinchakon tzaj. Nk'e'tz in subul nak chi na cyalu'.

19 “Poro yi e' cyeru', e'u' subul nak, na tak'nak Moisés yi ley scyeru' tan chibnolu' tane'n, poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n. ¿Nxac tzun na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n? —chij Jesús scyetz.

20 —Aǎ lo' yab. ¿Na' scyetz jun na taj tz'oc tan abiyle'n? —che'ch.

21 Stza'wel tzun Jesús chiyoltz:

—Lastum ja bnix jun tal milawr wa'n le jun k'ej ujle'n, poro cyakil cu'n e'u' ja chicyakaxu' ta'n. 22 Poro chitxume'u' yi mbi banak k'ajtzun kamam Moisés. I' ak'on yi ley tan chibaje'n circuncidar yi e' ni'. (Poro nk'e'tz i' xe'tzan cu'n yi jun xtxolbila'tz, ma na i yi e' mam cyen i'.) Ej nin ko na noj quen yi baje'n circuncidar jun ni' le jun k'ej ujle'n, ilenin na cho'cu' il tan banle'n tane'n tal wankil i'. 23 Ma jalu', ko ya'tz na chibanu' tul jun k'ej ujle'n tan qui chipajolu' yi ca'wl Moisés, ¿mbi tzuntz yi na chi'ch chic'u'lu' swe'j tan tu' yi mmu'l yos wa'n te cyakil yi wankil jun yaj? 24 Quil cyak' quenu' yi balaj

ajtza'kl tetz ploj. Ma na yi na cho'cu' tan ma'le'n e'chk ajtza'kl, tajwe'n yi puntil cu'n cyuleju'.

Yi talol Jesús na' saje't i'

²⁵ At tzun cobox aj Jerusalén, nin cyaltz:

—¿Nk'era'tz pe' yi yaje'j yi na tzan joyle'n tan cwe'n biyij? ²⁶ Na je bin i' na jilon tzone'j. Nin cya'l nin jun yi nak nimsaj tib tan makle'n wutz. Ja lo' cyocsaj yi e' kabajxom yi i' yi Cristo yi bixba'nt tan tule'n. ²⁷ Poro qui' lo', nk'e'tz i' yi Cristo, na elnak katxum tetz yi na' nsite't yi yaje'j. Poro yil tz'ul tzaj Cristo, cya'l jun tz'el xtxum tetz yi na' lsite't, —che'ch tzun squibil quib.

²⁸ Nicy' yi na tzan Jesús tan chichusle'n wunak le templo, nin yi bene'n tbital yi chiyola'tz yi ncial, mas tcunin je'n wi' i' tan yol. Itzun taltz:

—¿Na ptzun el chitxumu' tetz yi mbi eka'n wa'n nin na' nchinsaje't? Qui'. Na yi in wetz nk'e'tz yi wajbil tu'k yi wule'n tzone'j, poro ja chinsaj chakij tan jun yi mero bintzinin i'. Ej nin yi juna'tz, qui cyajske'nu' wutz. ²⁹ Poro yi in wetz, wajske'n wutz i', na cho'n nchinsaj te i', —stzun i' bantz scyetz.

³⁰ Tan tu' yi yol yi baj tlol, nintzun klo' octz cya'n pres, poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan stz'amle'n, na ntaxk opon yi tiempil tan xtx'amxe'n i'. ³¹ Poro at wi'nin e' cyocsaj yi i' yi Cristo, nin cyal:

—Yi june'j, ya'stzun yi Cristo, yi bixba'nt tan Ryos. Na ix'kaj nin tzunk tz'ul junt tan xchajle'n e'chk milawr mas balaj swutz yi milawr yi na kil te yaje'j, —che'ch tzun bantz.

Yi chichakxe'n aj ront tan bene'n Jesús pres

³² Yi quibital yi e' parisey, scyuch' yi e' wi'tz pale' yi na chitzan wunak tan tak'le'n k'ej Jesús, bene'n

tzun chichakol yi e' aj ront cwent ca'l Ryos tan bene'n klo' quicy'al pres. ³³ Cha'stzun te bene'n tlol yi yole'j scyetz yi e' contra'tz:

—Quil na'tij mas tiemp chixo'lu', na chim-pakxok junt tir te yi jun yi nchinchakon tzaj. ³⁴ Chocoponu' tan injoyle'n, poro quil chinjal cyanu', na qui'c rmeril yil choponu' kalel nopone't wetz.

³⁵ Cyoque'n tzun cobox judiy tan jakle'n squibil quib:

—¿Na' tzun bene't i' yi qui't ljal ka'n? ¿Nka cho'n tzun mben tan chichusle'n yi e' katanum yi najlche' xchixo'l yi e' awer nak? ³⁶ Ej nin ¿mbi na elepont yi jun yola'tz yi ntal i': 'Chocoponu' tan injoyle'n, poro quil chinjal cyanu', na qui'c rmeril yil choponu' kalel nopone't wetz?' chij i' ban sketz, —che'ch.

Yi txolbil tetz yi a' yi stk'e' itz'ajbil

³⁷ Itzun bantz te yi wi'tzibil k'ej te yi jun k'eja'tz yi na bi'aj Scab Te', yi k'eja'tz yi mas na cyak' wunak k'ej, nintzun oc Jesús tan txoli'n. Nin mast cunin je'n wi' tan yol, itzun taltz:

—Alchok scyetz yi na quim tan saktzi', sajken swe'j nin swak'e' tc'a'. ³⁸ Na alchok scyetz yil tocsaj yi inyol, smulk'ink jun chin a' tetz talma' yi stk'e' stz'ajbil, na yi jun txolbila'tz tz'iba'nt cyen, — stzun Jesús scyetz.

³⁹ Yi na elepont jun yola'se'j yi ntal Jesús, i'tz yi tz'ocopon yi Espíritu Sant te cyalma' yi e'a'tz yil cyocsaj. Poro ntaxk ul yi Espíritu Sant, na ntaxk quim Jesús, nin ntaxk itz'ij junt tir tan jale'n k'ej.

Yi cwe'n jatxol tib cyajtza'kl wunak te Jesús

⁴⁰ Yi quibital wunak yi yola'se'j, at cobox yi cyal:
—Yi yaje'j, ya'stzun yi jun elsanl stzi' Ryos yi at
tulbil.

⁴¹ Ej nin at coboxt cyal:

—Ya'stzun yi Cristo, yi bixba'nt.

Poro at coboxt yi cyal:

—Poro qui'c rmeril yi cho'nk tz'itz'ij yi Cristo Galilea, ⁴² na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi cho'n tz'itz'ok yi Cristo te jun xonl k'ajtzun rey Luwiy. Ej nin tz'iba'nt cyen yi cho'n tz'itz'ok le tnum Belén, yi tanum k'ajtzun Luwiy, —che'ch tzun bantz.

⁴³ Cu' tunin jatxol tib cyajtza'kl wunak te Jesús.

⁴⁴ At cobox yi ya'stzun cyajbil tan toque'n klo' Jesús xetze'. Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan tocse'n.

Yi e' wi' banl wi' qui cyocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cristo

⁴⁵ Chipakxe'nt tzun yi e' aj ront cwent ca'l Ryos kale ate't yi e' parisey scyuch' yi e' wi'tz pale'. Nin yi cyocompone'n, nintzun e' oc yi e' ajcawa'tz tan jakle'n scyetz:

—¿Mbi tzun yi qui nsaj itcy'al? —che'ch bantz.

⁴⁶ —E'u' ta', cya'l cunin na kubitwit yol jun yaj chi tane'n jilon yi jun yaja'tz, —che'ch.

⁴⁷ —Ncha'tz axwok, ¿ja ptzun cxubsijwok ta'n?

⁴⁸ Iëkaj atk jun skaxo'l ketz yi o' ajcaw, nin yi o' parisey yi jajk kocsaj yi i' yi Cristo. ⁴⁹ Qui'c chixac yi e' wunaka'tz yi na xom chiwi' te'j, na qui na el chitxum tetz yi mbi na tal yi kaley, —che'ch tzun bantz.

⁵⁰ At tzun Nicodemo chixo'l yi e' pariseya'tz, yi jun yi xa'k tzaj tan xajse'n Jesús lak'bal, nintzun ben tlol scyetz:

51 —I na tal kaley, qui'c cu yi nink kak' til jun yaj yi ntaxk kubit yi yol i'. Nin qui'c cu yi nink kak' til jun yi ntaxk el katxum tetz yi mbi na tzan tan banle'n, —stzun i' ban scyetz.

52 —¿Ilu' ptzun aj Galilea teru' yi na xom wi'u' te nocxa'tz? Óku' tan joyle'n tul e'chk liwr yi tz'iba'nt cyen, nintzun tilu'-tz yi qui'c nin jun elsanl stzi' Ryos yi cho'nk tz'itz'ok le jun ama'l cwent Galilea, —che'ch tzun bantz tetz Nicodemo.

53 Chijunale'n tzun cyaje'n xe'ak chica'l.

8

Yi xna'n yi wi'tz bnol tetz

1 Ma Jesús, cho'n bene'n i' wi ju'wutz yi na bi'aj wi Olivo. 2 Itzun yi tule'n skil le junt eklok, cho'n tzun tponen't le templo. Nin wi'nin e' wunak e' baj opon te'j. C'olewe'n cu'n tzun Jesús'tz xchixo'l tan chichusle'n. 3 Nin te yi na tzan i' tan chichusle'n, e' opon cobox scyeri yi tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' cobox parisey te i'. Cy'a'n jun xna'n cya'n yi jopol wutzaj, yi cho'n tx'amxe'n cya'n te junt yaj. Nintzun cu chitxicbaltz chinicy'al wunak. 4 Ma yi cwe'n chitxicbaltz, nintzun ben chijakol tetz Jesús:

—I bin jalu' Ta', ja tx'amxij yi xna'ne'j ka'n te junt yaj yi nk'e'tz chmil. 5 Ej nin yi kaley yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, na tal yi tajwe'n tan cwe'n kabiyol yi jun jilwutz xna'na'tz tan c'ub. Ma ilu' teru' Ta', ¿mbi na tal teru' ta'n? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

6 Ja cu' chitxumul yi jun ajtza'kla'tz tan joyle'n puntil yi xe'nk jal til Jesús.

Cwe'n tzun mejlok Jesús, nintzun octz tan stz'ibe'n cu'n cobox yol wuxtx'otx' tan wi k'ab.

⁷ Poro yi e' cyetz, qui e' tane' tan jakle'n quen tetz yi mbi xtxumu'n i' te yi xna'n. Je'n tzun txiclok Jesús, nintzun taltz scyetz:

—Ma jalu' ko at jun xchixo'lu' yi na nachon te'j yi qui'c mu'x tal tetz til, ba'n sc'ox nin yi bajx c'ub te yi xna'ne'j, na ja juch til.

⁸ Cwe'n tzun mejlok junt tir Jesús tan stz'ibe'nt wuxtx'otx'. ⁹ Ma yi quibital yi e' pariseya'tz yi yol Jesús, nin el chitxum tetz yi cyetz chipaltil. Chijunale'n tzun cyele'ntz. Bajx cunin cyele'n ojk yi e' tijlc'u'lal, xomche' tlen yi e' xicy. Ma yi cyele'n ojk chicyakil, xchuc tzun Jesús cyaj cyentz tu xna'n.

¹⁰ Nin yi je'n txiclok junt tir Jesús, cya'l junt at. Jalt cuntu' yi xna'n txiclij xla'j i'.

Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—¿Lo'k be' tzun yi jun c'oloy wunak yi na chitzan tan tak'le'n awil? ¿Cya'l pe' jun xchixo'l yi mmak'on acaws?

¹¹ —Cya'l jun, Ta', —stzun xna'n bantz.

—Ncha'tz bin in, quil wak' acaws. Ma jalu' quilo'k, poro ntin tu' swale' nin tzatz: Qui't tzajuch awil, —stzun Jesús bantz tetz xna'n.

Jesús i' yi chitxebbil wunak tane'n

¹² Toque'nt tzun junt tir Jesús tan yol scyetz wunak. Itzun taltz scyetz:

—I ina'tz, in chitxebbil yi e' wunak wi munt. Alchok scyetz yil xom swe'j, quil tz'a'tij tul tz'o'tz wutzil, ma na sjalok tajtza'kl, nin scambok te yi stz'ajbil.

¹³ Saje'n tzun chitza'wel yi e' parisey yi yol i':

—Qui'c xe' ayol, na axte'n na ayolbej awib, —che'ch.

¹⁴ —Qui'. At xe' yi yol yi na wal nin. Qui'c na ban ko inte'n na wak' ink'ej. Na yi in wetz, elnak intxum tetz na' nchinsite't, nin na wil na' nchimbene't. Poro yi e' cyeru', qui na el chitxumu' tetz na' nchinsite't, nka na' nchimbene't. ¹⁵ Na yi na cho'cu' tan ma'le'n wajtza'kl, cyajtza'kl tu' wunak na xcon cyanu'. Ma yi in wetz, qui'c nin jun wunak yi najk chintzan tan ma'le'n yi tajtza'kl. ¹⁶ Yi nink no'c wetz tan ma'le'n tajtza'kl jun yaj, tz'aknak cu'n lwulej ma'le'n. Na nk'e'tz inchuc yil no'c tan ma'le'n tajtza'kl, poro Intaj yi nchinchakon tzaj, i' jun xomij swe'j, tan ma'le'n cyajtza'kl wunak. ¹⁷ Ncha'tz, at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le chileyu' yi na tal: 'Ko at cob yaj yi ni'cu'n tane'n claril chiyol, ba'n tzun kocsajtz.' ¹⁸ Ej nin cha'stzun wutane'n wetz. Na at cob kaxone'n yi na katzan tan talche'n yi imbalajil. Ite'n nin juna'tz yi in. Ma yi junt i'tz yi Intaj yi nchinchakon tzaj, —stzun Jesús scyetz.

¹⁹ Bene'nt tzun chidakoltz tetz:

—¿Na' tzun najle't ataj?

—Qui na el chitxumu' tetz yi na' scyetz in, itzun pyor Intajtz. Yi nink tz'el chitxumu' tetz yi na' scyetz in, tz'elepon tzun chitxumu'-tz tetz yi na' scyetz Intaj, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁰ Yi yola'se'j xcon tan Jesús te yi na tzan i' tan chichusle'n wunak le templo. Cho'n at i' le k'ab ca'l kale na cu' quent ofrent. Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan tocse'n i' xetze', na ntaxk opon yi tiempil.

Yi talol Jesús yi at e' xchiquimok tk'ab quil

²¹ Bene'n tzun tlol Jesús junt xtxolbil scyetz:

—Yi in wetz, na'je'n. Nin chocoponu' tan in-joyle'n, poro quil chinjal cyanu'. Xchiquimoku' tk'ab quilu'. Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink choponu' kalel nopone't wetz.

²² Cyoque'n tzun yi e' judiy tan yol squibil quib:

—¿Copon plo' biyol tib, yi na tal tzaj i' sketz yi qui'c rmeril tan kopone'n ketz kalel tz'opone't i'? —che'ch tzun bantz.

²³ —Yi e' cyeru', e'u' tetz wuxtx'otx'. Ma yi in wetz, in tetz tcya'j. Yi e' cyeru', cyajtza'kl tu' wunak xomche'u' te'j. Ma yi in wetz nk'e'tz cyajtza'kl wunak xomchin te'j. ²⁴ Cha'stzun te sotel chiwutzu' sbne' tan paj quilu'. Na ko quil cyocsaju' na' scyetz in, Xchiquimoku' tk'ab quilu', —stzun Jesús scyetz.

²⁵ —¿Na' tzun scyetz ax̃? —che'ch tzun.

—Walnak bin scyeru' le xe'tzbil tzaj na' scyetz in. ²⁶ Ej nin ncha'tz, at wi'nin e'chk takle'n yi na icy' tinc'u'l tan talche'n klo' scyeru'. Na at wi'nin chipaltilu' yi tajwe'n tan walol scyeru'. Ej nin bintzinin yi inyol yi na wal scyeru', na cho'n sajnak wital te yi jun yi nchinchakon tzaj, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁷ Poro qui el chitxum tetz yi i'tz yi Taj i' yi na tzan tan yolche'n nin scyetz. ²⁸ Cha'stzun te, bene'nt tlol junt yol scyetz:

—Yil chin chich'imbaje'nu' tcya'j, kalena's tzun tz'el chitxumu' tetz yi na' scyetz in. Ej nin tz'elepon chitxumu' tetz yi qui na chintzan tan banle'n jun takle'n yi in cuntu'k. Ma na Intaj, ya'stzun q'uil wukanil. ²⁹ Na yi jun yi nchinchakon tzaj, at nin i' swe'j. Qui na chin tak' cyen Intaj inchuc, na ilenin

na chintzan tan banle'n yi e'chk takle'n yi na pek' i' te'j, —stzun i' bantz scyetz.

³⁰ Yi talol Jesús yi e'chk yola'se'j, wi'nin tzun wunak cyocsaj yol i'.

Yi e' mero nitxajil Ryos tu yi e' pres tk'ab Bayba'n

³¹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' judiya'tz, yi watok cunin cyocsaj yol i':

—I bin jalu', yi e' cyeru', kol chixomu' te weri inchusu'n, chocoponu' tetz mero inchusbe'tz.

³² Ncha'tz, kol chixomu' te weri inchusu'n, tz'elepon chitxumu' tetz, yi i'tz yi bintzi, nin cheleponu' liwr tk'ab quilu' ta'n, —chij i' ban scyetz.

³³ —¿Xe'n tzuntz Ta'? Na yi o' ketz, o' xonl k'ajtzun Abraham. Ej nin xomcho' te yi xchusu'n i'. Nin qui'c nin jun tir jajk kaxom te xchusu'n junt. ¿Mbi xac na talu' sketz yi tajwe'n tan kele'n liwr? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

³⁴ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', cyakil yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil, e' pres tk'ab quil.

³⁵ Je jun elsawutzile'j: Cyakil yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil, ni'cu'n e' chi tane'n jun esclaw, yi pres wutz i' tk'ab patrón. Na jun esclaw, nk'e'tz i' jun tajlal nitxajil patrón. Na nk'e'tz ni'cu'n jun esclaw chi jun cy'ajol, yi ba'n sban yi tetz tajbil.

³⁶ Cha'stzun te na wal nin scyeru', yi in wetz in Cy'ajol. Kol chicolpiju' wa'n, cheleponu' liwr le bintzinin. ³⁷ Yi e' cyeru', e'u' xonl Abraham chi wu-tane'n wetz. Poro na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n, na qui na cyocsaju' yi inyol yi na wal. ³⁸ Ej nin yi in wetz, na inyol yi yol yi alijt tan Intaj swetz.

Ma e' cyeru', na chitzanu' tan banle'n yi tajbil yi cyajcawilu', —stzun Jesús scyetz.

³⁹ —Poro yi ajcaw ske'j, i'tz k'ajtzun kamam Abraham, na yi o' ketz, o' mero xonl i', —che'ch tzun.

—Yi bintzinink e'u'k xonl Abraham, na klo' chitzanu' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj yi ban i'. ⁴⁰ Poro qui', na yi cyeru' cyajbilu' i'tz tan cyoque'nu' tan imbiyle'n. Na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi mero bintzi scyeru', yi sajnak tlol Ryos swetz. Poro yi ajtza'kl yi na chitzan cyeru' tan nuc'le'n, nk'era'tz banak k'ajtzun Abraham. ⁴¹ Yi cyajtza'klu' cho'n na saj te yi cyajcawilu', yi tz'amol quikanilu', —stzun Jesús scyetz.

—¿Xe'n tzuntz? na yi o' ketz, o' mero me'l cy'ajl Ryos. Qui'c junt yi tz'amol kukanil, —che'ch.

⁴² —Yi bintzinink e'u' me'l cy'ajl Ryos, na klo' chipek'u' swe'j, na cho'n sajnakin te Ryos. Na nk'e'tz yi wajbil tu'k yi nu'l tzone'j, ma na Ryos nchinchakon tzaj. ⁴³ ¿Mbi tzuntz yi qui na el chitxumu' te yi weri inyol? Je puntile'j, qui na el chitxumu' tetz tan paj yi qui na cyaju' quibitu'. ⁴⁴ Na yi e' cyeru', yi tz'amol quikanilu' i'tz yi Bayba'n, na e'u' tetz. Nin na chitzanu' tan banle'n yi tetz tajbil. I' biyol nak le xe'tzibil tzaj. Qui'c nin jun tir yi jajk xom i' te bintzi. Ej nin qui'c nin jun tir yi najk jilon i' bintzi. Yi na xtxum cu'n e'chk la'jil, tetz nin i', na chin la'j nin i', na i' txumun cyen yi la'jil le xe'tzibil tzaj. ⁴⁵ Yi in wetz, na wal yi mero bintzi scyeru', poro qui na cyocsaju' inyol. ⁴⁶ I bin jalu', ¿na' scyetz jun chixo'lu' yi nink xcy'e' tan talche'n tzaj yi jajk injuch jun wil? Na ja lajluchax

ächiwutzu' yi bintzinin yi yol yi na chintzan tan yolche'n. ¿Mbi tzuntz yi qui na cyaju' cyocsaju'?
⁴⁷ Poro cyakil yi e' yi bintzinin e' tetz Ryos, quibite' yi yol Ryos. Ma yi e' cyeru', nk'e'tz e'u' tetz Ryos. Cha'stzun te qui na cyaju' quibitu' inyol.

At nin Cristo yintaxk itz'ij Abraham

⁴⁸ Cyoque'n tzun yi e' judiy, yi contr te Jesús, tan talche'n tetz:

—Bintzi yi na kal yi aä tu' aj Samaria. Ej nin pitij quië tan jun espíritu cwent Bayba'n, —che'ch tzun bantz tetz.

⁴⁹ —Yi in wetz, nk'e'tz pitij chin tan jun espíritu cwent Bayba'n, na cyakil yi e'chk takle'n yi na chintzan tan banle'n, i'tz tan tak'le'n k'ej Intaj. Ma yi e' cyeru', na chitzanu' tan telse'n ink'ej. ⁵⁰ Yi in wetz qui na chintzan tan joyle'n ink'ej. Poro at jun yi stak'e' ink'ej. Ej yi juna'tz ba'n na xcy'e' te'tz tan ma'le'n ajtza'kl, ko ba'n atit nka qui'. ⁵¹ Jun cu'n yol na wal nin scyeru', alchok scyetz yil xom te yi weri inchusu'n, quil quim tera'tz, —stzun i' bantz scyetz.

⁵² —Ma jalu', tan tu' ayol mas tcu'n na el katxum tetz yi pitij quië tan jun espíritu cwent Bayba'n. Na yi Abraham quimnak i'. Nin cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos ja chiquim len. Ma yi aä awetz na cëtzan tan talche'n: 'Alchok scyetz yil sban tane'n yi e'chk takle'n yi na wal, quil quim tera'tz,' cëchij bin sketz. ⁵³ ¿ë'e'n tzuntz? ¿At ptzun mas arak'ej swutz k'ajtzun Abraham? Na yi k'ajtzun Abraham ten quim. Nin ncha'tz yi e' elsanl stzi' Ryos, ja chiquim len. Ma aäatz, ¿mbi eka'n awa'n? —che'ch bantz tetz.

⁵⁴ —Yi nink no'c tan tak'le'n ink'ej swibil wib, qui'c na tak'. Poro yi jun yi na tzan tan tak'le'n ink'ej, i'tz yi Intaj. Ite'n chiryosilu' yi na cyalu'.
⁵⁵ Poro qui na pujxij i' cyanu'. Ma yi in wetz pujxnakt wa'n. Yi nink wal nin scyeru' yi qui wajske'n wutz, in tzun klo' la'j chi quitane'n cyeru'. Poro jun cu'n yol, wajske'n wutz Intaj. Nin na chintzan tan banle'n tane'n yi mbi cu'n na tal tzaj swetz.
⁵⁶ Ncha'tz yi Abraham, yi chimam chite'u', wi'nin tzatzine'n i' yi k'ukewe'n c'u'l swe'j. Ej nin wi'nin tzatzine'n yi tele'n xtxum i' swetz, —stzun Jesús scyetz.

⁵⁷ —Txe'n nin tz'ak nicy' cient yob awa'n, nin na awal tzaj sketz yi awilnak Abraham, —che'ch tzun tetz.

⁵⁸ —Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi ntaxk ul itz'ok Abraham, atin nin wetz, —stzun Jesús scyetz.

⁵⁹ Cyoque'n tzuntz tan sicy'le'n c'ub, tan c'oxle'n Jesús. Poro nin tew tib, nin el tzaj xchinicy'al. Nin yi tele'n tzaj le templo, aje'n nin bantz.

9

Yi jakxe'n wutz jun yaj yi moyi'x i' yi titz'le'nix

¹ Itzun bantz yi quicy'e'n cu'n Jesús scyuch' e' xchusbe'tz tul jun ama'l, nin ben quilol jun yaj yi moyi'x nin i' yi titz'e'n. ² Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta', ¿mbi tzuntz yi moyi'x yi yaje'j yi titz'e'n? ¿I plo' tan paj yi til yi taj xtxu', nka tan paj yi at tetz til? —che'ch tetz Jesús.

³ —Nk'e'tz tan paj yi tetz til, nin nk'e'tz tan paj yi til yi taj xtxu'. Poro yi puntil i'tz: moyi'x i' yi titz'e'n

tan lajluchaxe'n yi porer Ryos te i'. ⁴ Jalen pe'k yi at ama'l tajwe'n tan bnixe'n yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj, na tz'ul jun tiemp yi qui'c rmeril tan wak'uje'n. ⁵ Poro jalen pe'k yi atin tzone'j wi munt, in chitxebil wunak tane'n.

⁶ Yi wi't baje'n yolol e'chk yole'j, nintzun cu' stzubil yi t'a'al stzi' wuxtx'otx', nin oc tan banle'n mu'x̄ tal ni' xk'ol tan yi t'a'al stzi'a'tz. Yi bnixe'n, nin oc tk'oltz te wutz moyi'x̄.

⁷ —Quilo'k tan xtx'ajle'n awutz tul yi pila' yi na bi'aj Siloé. (Yi na elepont yi bi' yi a'a'tz i'tz: Chakijt.)

Nintzun bentz, nin oc tan xtx'ajle'n yi wutz tc'u'l yi jun pila'a'tz.

Ma yi tule'n, nsken jakxij yi wutz. ⁸ Yi quilol yi e' wisin scyuch' yi e' mas wunak, yi cyajske'n wutz yi moyi'x̄a'tz, nintzun cyaltz:

—¿Nk'e'tz pe' yi yaje'j yi c'olch cun tunin tan rmosumi'n?

⁹ —I'tz, —che'ch cobox.

Poro at e' cyal:

—I cunin i'a'tz, poro nk'era'tz.

Bene'n tzun tlol yi yaja'tz scyetz:

—I ina'tz.

¹⁰ —Poro ¿xe'n tzuntz? na ba'nt bin cxmayin jalu', —che'ch tetz.

¹¹ —I bin yi jun yaj yi na bi'aj Jesús i' njakon inwutz, na ja cu' bnol mu'x̄ tal xk'ol nin oc tk'ol stzi'ak inwutz, nin taltz swetz: “Or, quilo'k tan xtx'ajle'n awutz le pila' Siloé,” chij i' ban swetz. Nintzun imbentz tan xtx'ajle'n inwutz le jun pila'a'tz. Jakxe'n nin tzun ban inwutz, —stzun yaj scyetz.

¹² —¿Na' tzun atit yi jun yaja'tz jalu'? —che'ch.

—Cuquen, alo' atit, —stzun moyi'x̄ bantz.

Yi cyoque'n yi e' parisey tan x̄ch'ote'n stzi' yi yaj yi jakxij wutz

¹³ Bene'n tzun quicy'al yi jun yaja'tz x̄chiwutz yi e' parisey. ¹⁴ Na yi jun k'eja'tz, yi cwe'n bnol Jesús yi xk'ol tan tulse'n yos tu moyi'x̄, i'tz jun k'ej yi qui'c cu tan cyak'uje'n e' judiy. ¹⁵ Cyoque'nt tzun yi e' pariseya'tz tan x̄ch'ote'n stzi' yi yaja'tz yi x̄e'n cu'n ban yi mmu'l yos tuch'. Bene'n tzun tlol yi yaj scyetz:

—Xk'ol tu' bin oc tk'ol te inwutz. Nin cawun i' tan imbene'n tan xtx'ajle'n inwutz. Ntina'tz tu'-tz. Ma jalu' ba'n chinxmayin, —stzun i' bantz.

¹⁶ At tzun cobox x̄chixo'l yi e' parisey yi cyal:

—Yi jun yaja'tz, yi mbonon yi e'chk takle'ne'j, nk'e'tz i' tetz Ryos, na qui na tek x̄chi' yi jun k'ej yi qui'c cu tan kak'uje'n, —che'ch e' bantz.

Ej nin at coboxt cya'ltz:

—Yi juchul ilk yi jun yaja'tz, ¿x̄e'n klo' xcy'e' i' tan banle'n jun milawr chi tane'n yi je'j yi mbnix ta'n? —che'chtz.

Baj cun tunin jatxol tib yi cyajtza'kl.

¹⁷ Cyoque'n tzuntz tan jakle'n junt tir tetz yi yaja'tz, yi jakxij wutz:

—Ma aḡ, ¿mbi na atxum te yi yaja'tz, yi njakon awutz?

—Yi wetz yi na intxum i'tz yi i' jun elsanl stzi' Ryos, —stzun yi yaja'tz.

¹⁸ Poro yi e' judiy quinín cyocsaj ko moyi'x̄ wutz yaj saje'n. Cha'stzun te yi bene'n mantar tan chichakle'n yi taj xtxu' yi moyi'x̄, yi nsken ul yos tuch'. ¹⁹ Ej nin e' baj octz tan jakle'n quen scyetz:

—Yi yaje'j, ¿ya'tz pe' chinitxajilu', yi na cyal wunak yi moyi'x i' titz'e'n? ¿Xe'n tzun bantz yi ba'n xmayin jalu'? —che'ch bantz.

²⁰ —Yi yaje'j, ya'stzun kanitxa'. Ej nin bintzinin moyi'x i' yi titz'e'n. ²¹ Poro yi o' ketz qui na el katxum tetz yi xe'n lo' mban yi mmu'l yos tuch' na ba'nt na xmayin jalu'. Ej nin ncha'tz, qui na el katxum tetz alo' scyetz njakon wutz. Poro ba'n chijak ninu' tetz. Ixkaj nitxa'e't tzunk i'. At rmeril tan tlol i' scyeru' yi mbi mbajij.

²² Ja cyal yi e' taj xtxu' yi yole'j tan paj xo'w, na elnak chitxum tetz yi nskén bixe' cyak'un e' judiy, yi alchok scyetz yil tocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cristo, tajwe'n cu'n tan tele'n laju'n xchixo'l yi cmon yi na chimol quib le sinagoga. ²³ Cha'stzun te bene'n cyalol yi e' taj xtxu': “Chijak ninu' tetz. Ixkaj nitxa'e't tzunk i',” che'ch.

²⁴ Saje'n tzun chichakol junt tir yi yaja'tz, yi nskén jakxij wutz. Itzun cyaltz tetz:

—Ma jalu', swutz cu'n Ryos, alaj yi mero bintzi sketz. Na elnak katxum tetz yi jun yaja'tz i' jun juchul il, —che'ch tzun.

²⁵ —Qui bin na wil wetz yi ko juchul il yi jun yaja'tz nka qui'. Ntina'tz wetz yi na el intxum tetz, i'tz yi in moyi'x saje'n, ma jalu' ba'n chinxmayin, —stzun i' scyetz.

²⁶ Poro qui icy' chipaj tan jakle'n tetz:

—Poro ¿xe'n tulej tan jakle'n awutz?

²⁷ —Ja wi't wal yi puntil scyeru', nin qui na cyocsaju'. ¿Mbi xac scyeru' kol wal nin junt tir? ¿Nka na tzun cyaju' chixomu' te'j?

²⁸ Cyoque'n tzun yi e' judiy tan xcy'aklil te'j.

—Yi aãatz, cho'n xomij awi' te yi jun yaja'tz, poro yi o' ketz cho'n xomij kawí' te tajtza'kl k'ajtzun Moisés. ²⁹ Yi o' ketz, elnak katxum tetz yi Ryos ak'on tajtza'kl Moisés, poro yi nocxa'tz qui na el ketz katxum tetz alo' nsaje't-x, —che'ch tetz yaj.

³⁰ —¡Ah! Wi'nin na ne'l yab te cyajtza'klu' yi qui na el chitxumu' tetz yi na' nsite't yi jun yaja'tz, wech na ja jakxij inwutz ta'n. ³¹ Elnak katxum tetz yi qui na tbit Ryos chitzi' chikul yi e' juchul il. Ntin na tbit i' chitzi' chikul yi e' yi na chitzan tan c'u'laje'n, nin tan banle'n tane'n yi tetz tajbil. ³² Na cya'l na kubit wit yi jak ul yos tu jun moyi'x tan jun yaj. ³³ Yi nk'e'tz cho'nk mpon tzaj yi yaja'tz te Ryos, quil bnix jun takle'n ta'n xchuc, —stzun yi yaja'tz yi jakxij wutz.

³⁴ —Yi aãa'tz, iãkaj ploj nink il c'ol cy'a'n awa'n. ¿Na ptzun awaj cão'c tan kachusle'n? —che'ch tzun bantz.

Tele'n tzaj tzun chilajultz chixo'l.

Yi e'yi moy wutz cyajtza'kl

³⁵ Yi ticy'e'n cobox k'ej, nin quilt quib Jesús tu yi jun yaja'tz, yi jakxij wutz ta'n. Nsken tbit Jesús yi elnak tzaj laju'n i' xchixo'l cmon. Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—¿Na pe' awocsaj yi at yi Cy'ajl Ryos skaxo'l? —chij Jesús tetz.

³⁶ —Ta', xchaje'u' swetz na' scyetz i' tan wocsal, —chij yaj.

³⁷ —Awajske'n wutz, na i' a'tz yi in, yi na chijilon nin tzatz.

³⁸ Lajke'l nin tzun cwe'n mejlok yaj swutz Jesús, nintzun taltz:

—Ta', na wocsaju' yi ilu'a'tz yi mero Cy'ajl Ryos.

³⁹ —Yi in wetz, ja nu'l tzone'j wi munt tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' wunak bantz jakxe'n wutz cyajtza'kl yi e' yi jopij wutz cyajtza'kl. Ej nin ja nu'l tan jople'n wutz cyajtza'kl yi e' yi jakij wutz cyetz cyajtza'kl tane'n xchiwutz, —stzun Jesús bantz tetz.

⁴⁰ At tzun cobox parisey yi ate' quentz xljaj. Ej nin yi quibital yi yol Jesús, nin ben chitza'weltz:

—Ixkaj jopij tzunk wutz ketz kajtza'kl, —che'ch.

⁴¹ —Yi bintzinink yi moy wutzil tu'k na chicy'anu', qui'c klo' chipaju' te quilu' yi na chitzanu' tan juchle'n. Poro tan paj yi na cyalu' yi qui jopij wutz cyajtza'klu' xchicyajk cyenu' tk'ab quilu', —stzun Jesús bantz scyetz.

10

Yi elsawutzil tetz jun pe'm cneru'

¹ Jun cu'n yol na wal nin scyeru', alchok scyetz yi cho'n na je' wi pe'm tan tocompone'n xchixo'l cneru', alk'om i', na qui na xcon yi puert ta'n. Ntin na je' wi pe'm. ² Ma yi mero pstor na xcon yi puert ta'n. ³ Ncha'tz yi q'uicy'lom puert, na tak' ama'l tetz tan toque'n. Nin ncha'tz yi e' cneru', elnak chitxum te wi' yi pstor scyetz. Ej nin na oc yi pstor cyetz tan chimoxe'ne'l tzaj tan chibi'. ⁴ Yi na che'l tzaj tpe'm, na bajxij i' xchiwutz, nin na chixom nin yi e' cneru' wutz coc, na echa'nt yi wi' yi pstor cyetz cya'n. ⁵ Quil chixom nin yi e' cneru' te junt yi qui ajske'n wutz cya'n. Ojke'n xchibne' swutz, na qui echa'nt wi' cya'n.

⁶ Ja xcon yi jun elsawutzile'j tan Jesús, poro qui el chitxum tetz yi mbi na elepont.

Jesús ya'stzun balaj pstor

⁷ Toque'n tzun Jesús tan talche'n nin junt tir scyetz:

“Jun cu'n yol na wal nin scyeru': I ina'tz, in puertil chipe'm cneru' tane'n. ⁸ Cyakil yi e' yi ja cyocsaj quib chi pstor cneru' sajle'nix tunintz, e' cu'n alk'om.* Poro yi e' wetz wawun, quil chixom nin scye'j. ⁹ I ina'tz, in puertil yi pe'm cneru'. Alchok scyetz yil chin xconsaj tan toque'n tpe'm, sclaxok. Stzatzink yil tz'oc i' tetz tajlal wawun. Nin nternin tz'oc, nternin tz'el tzaj tan bi'l tzatzi'n. Sjalok yi bi cu'n tajwe'n tetz.

¹⁰ “Yi e' alk'om, ntin na chu'l tan cyalk'e'n, nin tan chibiyle'n yi e' cneru', nin tan chixite'n. Poro yi in wetz, ja nu'l tan tak'le'n quitz'ajbil wunak, jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. ¹¹ I ina'tz in balaj pstor. Na na quilu' jun balaj pstor na tak' tib tan chicolche'n yi e' tawun. ¹² Poro yi e' yi mosi'n tu' quitane'n tan chiq'uicy'le'n cneru', quil cho'c il scye'j yil tz'ul tzaj xo'j, squile' cyen yi e' cneru', nin chelepon ojk. Quil tz'ok' chic'u'l scye'j, na nk'e'tz cyetz. E' tu mos. Pwok tu' na chiwutz cyen te'j. Ej nin yil tz'ocopon xo'j xchixo'l yi e' cneru', xcyek tan chibiyle'n cu'n, nin tan chixite'n. ¹³ Yi jun jilwutz pstora'tz, qui na ok' chic'u'l scye'j cneru', na nk'e'tz cyetz, e' tu' mos, ntin na chipek' te chichojo'n.

¹⁴⁻¹⁵ “Ma yi in wetz, i ina'tz yi balaj pstor. Ej nin ajske'n inwutz tan Intaj. Ncha'tz in, wajske'n wutz i'. Ni'cu'n tzun kutane'n scyuch' e' wawun. Echa'n chiwutz wa'n, nin ncha'tz e', cyajske'n inwutz. Yi in wetz, swak'e' wib tan chiclaxe'n. ¹⁶ Poro ncha'tz, ate' mas wawun yi nk'e'tz cho'n

* **10:8** Is 56.9-12; 40.10-11; Jer 23.1-4; 25.32-38.

ate' xchixo'l yi cyuch'e'j, poro tajwe'n tan chisaje'n swe'j. Chocopon cye'tz c'ulutxum jak' inca'wl. Ej nin junit bu'j xchibne' scyuch' yi e' mas. Ej nin jun ntzi' pstor cyetz sbne'.

¹⁷ “Na pek' Intaj swe'j, na wak'o'nt wib tk'ab quimichil, poro nitz'okt junt tir. ¹⁸ Cya'l jun yi nink xcy'e' tan imbiyle'n. Inte'n swak'e' wib. Ba'n chinquim, ej nin ba'n nitz'ij junt tir, na ya'stzun cawbe'n wetz tan Intaj.”

¹⁹ Yi quibital yi e' judiy yi xtxolbila'tz, nin cu' jatxol tib cyajtza'kl. ²⁰ At wi'nin e' yi cyal:

—¿Nxac yi taclche' wunak tan tbite'n yol yi nocxe'j? Na pitij i' tan jun espíritu cachi'. Nin ja lo' oc yab le wi', —che'ch.

²¹ Poro at coboxt yi cyal:

—Poro quil xcy'e' jun yaj tan talche'n yi e'chk yola'tz yi ko pitij i' tan jun espíritu cwent Bayba'n. Ixkaj nink xcy'e' jun espíritu cwent Bayba'n tan jakle'n wutz jun moyi'x, —che'ch tzun bantz.

Yi tele'n k'ej Jesús cyak'un e' judiy

²² Itzun bantz yi ticy'e'n wutz k'ej yi templo Jerusalén, i'tz tiemp tetz che'w. ²³ Cho'n tzun na xon Jesús xe jun galer, yi cy'anl tetz yi templo, yi na bi'aj Galer Tetz Salomón. ²⁴ Cyoque'n tzun chicmonil quib yi e' judiytz te'j, itzun cyaltz:

—Na cabej kac'u'l tzawe'j. ¿Tona' tzawal sketz yi mero bintzi? ¿I pe' axa'tz yi Cristo yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n, nka qui'? Ya'stzun klo' na kaj kubit, —che'ch tzun bantz tetz.

²⁵ —Alijt wa'n scyeru', poro qui na cyocsaju' inyol. Ncha'tz yi e'chk milawr yi na chintzan tan banle'n tan porer Intaj, na tzan tan xchajle'n yi

claril scyeru'. ²⁶ Poro yi e' cyeru', qui na cyoc-saju', na nk'e'tz e'u' tajlal yi e' wawun. Ej nin je jun txolbile'j yi walnak scyeru': ²⁷ Yi e' wetz wawun, echa'n inwi' cya'n. Ej nin wajske'n chiwutz. Ncha'tz e' cyetz, xomche' swe'j. ²⁸ Swak'e' jun itz'ajbil scyetz yi qui bajsbe'n tetz. Quil chisotz cyera'tz. Nin cya'l nin jun yi nink xcy'e' tan majle'n len jun tink'ab. ²⁹ Ak'ij che't tan Intaj swetz, nin cya'l nin jun yi nink xcy'e' tan chimajle'n len tk'ab i', na qui'c nin jun yi mas cham swutz i'. ³⁰ Ej ncha'tz, yi in wetz tu Intaj, junit o', —stzun i' scyetz.

³¹ Cyoque'n tzun yi e' judiy tan sicy'le'n c'ub tan cyoque'n klo' tan c'oxle'n Jesús. ³² Poro nintzun ben tlol Jesús scyetz:

—Xchiwutz cuninu' yi ja bnix wi'nin e'chk takle'n balaj wa'n tan porer Intaj. ¿Na' scyetz jun scyeri e'chk takle'na'tz yi minjuch wil te'j yi chocoponu' tan inc'oxle'n tan c'ub?

³³ —Nk'e'tz tan paj yi e'chk takle'n balaj yi maban, itzunk awila's yi kocopon tan ac'oxle'n tan c'ub. Ma na tan paj yi e'chk yol yi na cxtzan tan yolche'n, yi na el k'ej Ryos ta'n. Axx tu' jun sloj wunak, poro na awocsaj awib tetz Ryos, —che'ch tetz.

³⁴ —Je yol Ryos talnake'j. Tz'iba'nt cyen tul chileyu'. Chin clar cunin na tal: 'E' cu'nu' ryos.' Ya'stzun yol yi tz'iba'nt cyen. ³⁵ Quil sc'ul yi qui'k kocsaj yi yol yi tz'iba'nt cyen, na ja chibi'aj ryos yi e' yi ja cyocsaj yol Ryos tentz. ³⁶ ¿Nxac tzun yi na cyalu' swetz yi na chintzan tan telse'n k'ej Ryos tan tu' yi nwal scyeru' yi in Cy'ajl Ryos? wech na jatxij chint, nin chakij chint ta'n tan inxcone'n

tetz. ³⁷ Yi ko nk'era'tz yi tajbil Intaj yi na chintzan tan banle'n, qui bin cyocsaju' inyol. ³⁸ Na chintzan tan banle'n yi tajbil Intaj, poro yi e' cyeru' qui na cyocsaju' yi in Cy'ajl i'. Siquier nink yi e'chk milawr nink cyocsaju', tan tele'n chitxumu' tetz yi junit o' tu Intaj, —stzun i' bantz scyetz.

³⁹ Oque'n nin tzun klo' ban Jesústz cya'n xetze', poro qui tx'amxij cya'n.

⁴⁰ Cho'n tzun pakxe'n Jesústz lilen jalaj icy'en yi a' Jordán. Cho'n tzun cyaje'n cyen tul yi ama'l kale oque't Wa'n tan jese'n a' xchiwi' wunak. ⁴¹ Poro wi'nin wunak e' xcha'k tan tbite'n yol Jesús, ej nin cyaltz:

—Yi Wa'n, qui'c nin jun milawr bnix ta'n, poro cyakil yi e'chk yol yi yolnak i' te yaje'j, bintzinin te'tz, —che'ch tzun cobox tkant.

⁴² Le yi jun luwara'tz wi'nin wunak cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo.

11

Yi quime'n Lázaro

¹ Itzun bantz, at jun yaj yi na bi'aj Lázaro. Yabi'x i'. Ej nin at cob tanub i' yi na chibi'aj Mariy tu Mart. Cho'n najlche' le tnum Betania. ² Nin yi jun yi na bi'aj Mariy, ya'stzun yi xna'n yi oc kojol yi tz'ac'bil yi wi'nin c'o'cal te tkan Jesús, nin yi oc tan skejse'n tan yi xi'il wi'. ³ Nintzun ben chimantar yi e' tanuba'tz tan xchakle'n Jesús.

—Ta', yi jun tamiwu', yabi'x, —che'ch yi e' chakum yi ben cyak'un.

⁴ Yi tbital Jesús yi chiyoltz, nintzun taltz:

—Yi jun yabi'ǎ, nk'e'tz sotze'nk sbne'. Na yi tetz yablil, i'tz tan ǎchajle'n yi at k'ej Ryos. Nin tan ǎchajle'n yi at wetz ink'ej, yi in Cy'ajl Ryos.

⁵ Wi'nin na pek' Jesús scye'j Lázaro tu Mart tu Mariy. ⁶ Poro yi tbital Jesús yi stziblal Lázaro yi yabi'ǎ i', qui ben chan tan tilwe'n. Cobt lo' k'ej cyaj i'-tz le ama'l kale ate't. ⁷ Kalena's tzun tloltz scyetz yi e' ǎchusbe'tz:

—Quin kapakxok junt tir Judea, —stzun i' scyetz.

⁸ —Poro Ta', ac'aj chan cyoque'n klo' e' judiy tan biyle'n klo'u' tan c'ub. ¿Mbi tzuntz yi na taju' benu' junt tir? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

⁹ —Ba'n chimben, na txe'n jepon tamp yi ank'i'n yi ak'ijt tan Kataj swetz. Je jun elsawutzile'j: Ni'cu'n yi ank'i'n yi ak'ij swetz tu yi coblay or tkan skil yi at tul jun k'ej. Nin kol nak'uj tkan skil, qui'c lbajij swe'j. ¹⁰ Poro kol tzinch'iw jalen yil tz'oc tz'o'tz, quil bnix yi wak'un. Nin chinjepon tzotp tan paj yi qui lajluch.

¹¹ Ej nin ncha'tz, nin ben tlol scyetz:

—Yi kamiw Lázaro, watl tu' na ban. Poro nchimben tan c'ase'n.

¹² —Poro Ta', yi ko na wit, i'tz jun techl yi tz'ul yos tuch', —che'ch bantz tetz.

¹³ Yi eka'n tan yol Jesús i'tz yi nsken quim Lázaro, poro ǎchiwutz cyetz yi watl tu' na ban. ¹⁴ Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz yi clar cunin:

—I bin Lázaro, quimich nin mban te'tz. ¹⁵ Poro wi'nin na chintzatzin yi quibin yi toque'n noj il swutz, na tan yi xtxolbil yi sbajok, tzitocsaje' yi mbi eka'n wa'n. Or itetz, quin tan tilwe'n, —stzun Jesús scyetz.

¹⁶ Itzun Maḡ, yi jun yi na a'lchij yoḡ tetz, nin ben tloltz scyetz yi e' mas ḡchusbe'tz Jesús:

—Ncha'tz o' ketz, quin bin. Ba'n kaquim tuch' Jesús.

Jesús ya'stzun na ak'on itz'ajbil

¹⁷ Ma yi tpone'n Jesús Betania le luwar kale atit yi najbil Lázaro, nintzun tbit yi nsken el cyajix k'e'j mukxle'nix. ¹⁸ Cho'n at Betania naka'jil Jerusalén. Qui lo' obnak jun ujlub. ¹⁹ Cha'stzun te wi'nin wunak ate'-tz tan mayse'n chic'u'l Mart tu Mariy tan yi il yi noj quen swutz chixibin.

²⁰ Itzun yi tbital Mart yi txant tan tpone'n Jesús, nintzun bentz tan c'ulche'n. Ma yi Mariy, cho'n cyaje'n cyen te'tz xe ca'l. ²¹ Yi chic'ulul quib Mart tu Jesús, nintzun ben tlol tetz:

—Ta', yi atku' tzone'j qui' klo' nquim yi inxibin.

²² Poro na el intxum tetz yi stk'e' Ryos cyakil e'chk takle'n yil sc'uchu' tetz, —chij Mart.

²³ —Yi axibin, tz'itz'ok junt tir.

²⁴ —Bintzi Ta', na wocsaj yi tz'itz'ok junt tir, poro jalen yil chitz'ij junt tir yi e' alma' le wi'tzbil k'e'jlal, —chij Mart tetz.

²⁵ —I ina'tz yi na chinje'san tzaj yi e' quimnake' ḡchixo'l alma', nin i ina'tz yi na nak'on itz'ajbil. Alchok scyetz yil tocsaj inyol, mpe nink quim, tz'itz'ok wa'n. ²⁶ Ej nin cyakil e' yi itz'e' jalu', kol cyocsaj inyol quil chisotz cyera'tz. ¡Mart! ¿na pe' awocsaj yi xtxolbile'j?

²⁷ —Na Ta', na wocsaj. Na wocsaj yi i ilu'a'tz yi Cristo yi at tulbil. Ilu' Cy'ajl Ryos, —stzun Mart tetz Jesús.

Yi tok'e'n Jesús kale oc quent yi wankil Lázaro

28 Yi wi't talol yi e'chk yole'j, bene'n tzun Mart tan yol tetz Mariy yi stzicy, nin e' jilontz chichuc cuntu':

—Ja ul wutzile'n ta', nin na taj jilon teru', —stzun Mart tetz.

29 Na nin tbit Mariy yi yole'j, yi bene'n tan c'ulche'n Jesús. 30 Na ntaxk ucu'l Jesús tnum. Atite't nin i' le ama'l kale chic'ulwit quib tu Mart.

31 Yi tele'n tzaj Mariy xe ca'l, cyakil yi e' judiy yi ate' tan chimayse'n, e' el tzaj xomok te'j, na le wutz cyetz cyajtza'kl, at bembil tan o'kl kale oc quent yi wankil Lázaro.

32 Ma yi tpone'n Mariy kale atit Jesús, nin cu mejloktz swutz i', nintzun taltz:

—Ta', yi atku' tzone'j, qui' klo' nquim inxibin, —stzun i'.

33 Yi tilol Jesús yi wi'nin tok'e'n Mariy scyuch' yi e' mas wunak yi xomche' te'j, nintzun el k'ajab scye'j nin ok' c'u'ltz.

34 —¿Na' tzun mukxe't cyanu'? —stzun Jesús scyetz.

—Or bin teru' Ta', benku' ske'j. Kachaje' kale oc quent wankil ka'n, —che'ch.

35 O'kl nin ban Jesús. 36 Cha'stzun te cyalol e' wunak:

—¡Ah! wi'nin na pek' Jesús te Lázaro.

37 Poro at cobox yi cyal:

—Ja jakxij wutz yi moyi' x ta'n, ¿mbi tzun lo'-tz yi qui xcy'e' tan tulse'n yos tu Lázaro? —che'ch bantz squibil quib.

Yi titz'e'n Lázaro chixo'l alma'

38 Ma yi tpone'n Jesús kale ocnak quent wankil Lázaro, tech cu'n tib yi na bisun. Ma yi nich kale oc

cyent yi alma', picy tu'. Nin at cyen jun lepaj c'ub tan jople'n stzi yi jul.

³⁹ —Quicy'ajlenu' yi c'ub yi at tan jople'n yi jul, —stzun Jesús scyetz.

—Poro Ta', —chij Mart yi tanub yi k'ajtzun alma'—, na lo' xew, na ja wi't el cyajix k'e'j quimle'nix.

⁴⁰ —Walnak tzawetz, kol tzawocsaj inyol tzawile' yi porer Ryos, —stzun Jesús bantz tetz.

Tele'n tzun yi jun c'uba'tz cya'n.

⁴¹ Ma tetz Jesús, nin aj nin wutz tcyaj, nintzun taltz:

—Ntyoġ teru' Ta', na ja tbitu' yi intzi' yi inkul.

⁴² Na elnak intxum tetz yi ilenin na el xtxumu' te yi e'chk takle'n yi na intxum. Poro yi jalcu'n na chinjilon teru' tan tak'one'n ba'n scyetz yi e' wunake'j. Na yi wajbil i'tz, yil cyocsaj yi ilu' nchinchakon tzaj.

⁴³ Yi wi't talol yi yole'j, nintzun ħch'in cyentz tetz Lázaro:

—¡Lázaro, cale'n tzaj!

⁴⁴ Ele'n tzaj nin ban tetz Lázaro. Wech na sken quim. Nin c'alij yi tkan tu yi k'ab tan xbu'k. Nin at jun su't te wutz. Bene'n tzun tlol Jesús scyetz wunak:

—Chipujle'nu', bantz taje'n xe ca'l, —stzun Jesús ban nintz.

*Yi joyle'n puntil tan stz'amle'n Jesús
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)*

⁴⁵ Cha'stzun te at wi'nin e' judiy yi cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. I'tz yi e' yi xomche' te Mariy, nin quil yi mbi mbajij. ⁴⁶ Poro at coboxt e', e' ben tan

talche'n stziblal scyetz yi e' parisey yi mbi cu'n ban Jesús.

⁴⁷ Cyoque'n tzun e' parisey, scyuch' e' wi'tz pale', tan chichamle'n yi e' wi' banl wi' tetz tnum, itzun cyaltz:

—¿Mbil kaban jalu' le chiwutz cyeru'? Yi nocx, na tzan tan banle'n wi'nin e'chk milawr. ⁴⁸ Nin kol kak' mas ama'l tetx, cyakil cu'n yi e' wunak chixomok te yi xchusu'nx. Ko ya'tz, qui cunin bantz chocopon yi e' aj Roma yi na chicawun skibaj, tan kaxite'n, nin tan xite'n yi ca'l Ryos, —che'ch tzun bantz.

⁴⁹ Je'n tzun txiclok Caifás xchixo'l. Ya'stzun yi jun wi'tz ajcaw scye'j yi e' pale' yi at cyentz te jun yoba'tz, nintzun taltz:

—Yi e' cyeru', qui'c nin mu'x cyajtza'klu'. ⁵⁰ Nin qui na el chitxumu' tetz yi mbi'tz yi xtxolbilil yi mas balaj tetz ketz. Na tzinwutz wetz ba'n tcu'n yi nink quim jun ntzi' yaj tetz chixel cyakil wunak, —chij i' bantz.

⁵¹ Nk'e'tz tajtza'kl cuntu' Caifás yi yola'tz yi baj yolol, poro i'tz tajtza'kl Ryos yi oc julpuj le wi', na i' wi'tz pale' te jun yoba'tz. Ja tzun xcon stzi' tan Ryos tan talche'n nin yi tajwe'n tan quime'n Jesús tetz chixel cyakil e' judiy. ⁵² Poro nk'e'tz ntin tan chicolpe'n e' judiy, ma na ncha'tz, tan chicolpe'n, nin tan chimolche'n cyakil yi e' yi ate' bene'n tzi'n wi munt yi na cyaj cho'c tetz nitxajil Ryos bantz junit chiban. ⁵³ Nin te yi jun k'aja'tz ya'stzun yi bixewe'n cyak'un yi e' wi' banl chiwi' judiy tan biyle'n Jesús.

⁵⁴ Cha'stzun te qui xchaj tib Jesús xchiwutz e' judiy yi e' contr te'j. Nin cyaj cyen yi e'chk luwar

cwent Judea ta'n. Cho'n tppone'ntz tc'u'l jun luwar tz'inunin tu', naka'jil yi tnum yi na bi'aj Efraín. Ya'stzun e' a'te't scyuch' e' xchusbe'tz.

⁵⁵ Itzun bantz, yi txant tan tucumule'n yi jun k'ej Pasc yi na icy' chixo'l e' judiy, wi'nin tzun wunak yi najlche' lakak e'chk aldey e' baj bentz Jerusalén. At chibembil tan pujle'n quíl, yi ntaxk ucu'l yi jun k'ej Pasca'tz. ⁵⁶ Ej nin at wi'nin e' yi nternin na chitzan tan joyle'n Jesús. Nin te yi ate' le templo tan pujle'n quíl, ja chijak squibil quib:

—¿Mbi na cyal cyeru', tz'ul polo' i' tan ticy'se'n k'ej nka qui'?

⁵⁷ Ja chijak yi xtxolbile'j squibil quib, na nsken el jun ort cyak'un e' parisey scyuch' e' wi'tz pale', yi na tal yi alchok scyetz yi bitan tkanil Jesús, tajwe'n tan talol, bantz xtx'amxe'n tan toque'n xetze'.

12

*Yi toque'n kojol Mariy jun tz'ac'bil te tkan Jesús
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)*

¹ Itzun bantz te yi kakte'n k'ej tan tucumule'n yi Pasc, nintzun ben Jesús Betania kale najle't Lázaro, yi jun yi nsken itz'ij junt tir ta'n xchixo'l alma'. ² Bnixen tzun jun chin wa'a'n tan Lázaro tan tak'le'n k'ej Jesús. I' tzun jun Mart chixo'l yi e' jatxol waj. Ma Lázaro na wan wi mes tu Jesús, scyuch' e' mas. ³ Ma Mariy, yi junt tanub Lázaro, cy'a'n jun lmet ta'n yi at jun tz'ac'bil tc'u'l, yi wi'nin c'o'cal. Nardo bi' jun tz'ac'bila'tz, yi wi'nin jamel. Toque'n tzun kojol Mariy yi jun tz'ac'bila'tz te tkan Jesús. Nin xcon yi xi'il wi'-tz ta'n tan skejse'n. Wi'nin tzun c'o'caxe'n xe ca'l bantz tan yi

tz'ac'bila'tz. ⁴Ncha'tz Judas Iscariot, at i' tan wa'a'n
 xchixo'l. Yi jun Judasa'tz i' yi cy'ajl Simón. Nin i' jun
 scyeri e' xchusbe'tz Jesús. Ej nin i' yi jun yi at tocbil
 tan jatxle'n Jesús. Itzun taltz:

⁵ —Ba'n tcu'n yi nink mben c'a'y yi tz'ac'bile'j.
 Na ja klo' kacambaj ox cient pwok te'j bantz koyil
 scyetz e' meba', —stzun Judas bantz.

⁶ Poro chij tu' i'. Nk'e'tz bintzi yi ntal, na qui na
 el k'ajab i' scye'j yi e' meba'. Poro ja xcon yi yole'j
 tan paj yi alk'om i', na i' yi colol pwok xchixo'l e'
 xchusbe'tz Jesús. Ej nin ilenin na je tzaj mu'x tetz
 te yi pwok yi colij ta'n.

⁷ Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Quil tzawak' bis te yi xna'ne'j. Cuk tu'-tz. Ba'n
 mban i', na colij yi jun tz'ac'bile'j ta'n tan xcone'n
 tetz mukbil wetz. ⁸ Ma yi e' meba' ilenin ate'
 cyera'tz tzixo'lwok, poro yi in wetz, quil na'tij mas
 tzixo'lwok, —stzun Jesús bantz.

Yi bixewe'n cyak'un yi e' judiy tan biyle'n Lázaro

⁹ Itzun bantz yi quibital yi e' wunak yi cho'n at
 Jesús Betania, nintzun e' bentz tan tilwe'n. Poro
 nk'e'tz ntin tan tilwe'n Jesús, ma na ncha'tz tan
 tilwe'n Lázaro, yi nsken itz'ij xchixo'l alma' tan
 Jesús. ¹⁰ Ma yi quibital yi e' wi'tz pale' yi xtx-
 olbila'tz, nintzun bixe'-tz cya'n nk'e'tz ntin tan
 biyle'n Jesús, poro ncha'tz tan biyle'n Lázaro. ¹¹ Na
 tan tu' yi milawr yi bajij te Lázaro cyocsaj wi'nin
 wunak yi Jesús ya'stzun yi Cristo, nin qui't xom
 chiwi' te yi cyetz chipale'il.

*Yi cyak'ol wunak k'ej Jesús Jerusalén
 (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

¹² Itzun bantz le junt eklok, wi'nin wunak nskén chocopon Jerusalén tan ticy'se'n yi Pasc. Yi quibital yi at tpombil Jesús Jerusalén, ¹³ cyoque'n tzuntz tan cu'se'n tzaj xak xa'j, nin e' baj bentz tan c'ulche'n Jesús. Nintzun e' xch'in lentz:

—¡K'ajsbil tetz Ryos! At banl Kataj tibaj yi jun yi tz'ul tzi'ne'j. I' kareyil yi o' aj Israel, —che'ch bantz.

¹⁴ At tzun jun buru' jal cya'n e' xchusbe'tz, nin je' Jesús te'j. I cunin bana'stz chi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal:

¹⁵ “Axwok aj Jerusalén, quil cxobwok, na ilwok nin Ireyl. Cho'n tz'ul te jun buru'.”

¹⁶ Poro qui pujx cyak'un yi e' xchusbe'tz yi ko na jilon yi e'chk xtxolbila'tz te Jesús. Ma yi titz'e'n junt tir chixo'l alma', nin yi jale'n tetz k'e'j, kalena's tzun pujxe'ntz cyak'un yi na jop Jesús. Ej nin e' nachon te yi i cunin bana'stz chi yi tz'iba'nt cyen. ¹⁷ Ncha'tz cyakil yi e' wunak yi e' xcha'k tan xmaye'n yi titz'e'n Lázaro na chitzan tan talche'n scyetz cyakil yi e' mas wunak. ¹⁸ Cha'stzun te e' eltzaj yi e' wunak tan c'ulche'n Jesús, na nskén quibit yi e'chk milawr yi nskén bnix ta'n. ¹⁹ Ma yi e' parisey nin cyal squibil quib:

—Quil nin binu'tze'j. ¿Xe'n che' kulej wunake'j? na cyakil cu'n na xom chiwi' te'j.

Yi cyoque'n e' griego tan joyle'n Jesús

²⁰ At tzun cobox griego e' opontz chixo'l e' wunak yi e' opon tan ticy'se'n yi jun k'e'ja'tz Jerusalén.

²¹ Nintzun e' octz tan yol tetz Li'p, yi aj Betsaida cwent Galilea. Itzun cyaltz:

—Ta', na klo' kaj kajilon tetz Jesús, —che'ch.

²² Bene'n tzun Li'ptz tan talche'n tetz Leḡ. Kalena's tzun chibene'n chicabil tan talche'n tetz Jesús. ²³ Saje'n tzun stza'wel Jesús scyetz:

—Ja opon yi k'ejlal tan jale'n weri ink'ej, yi in yi in Bajx Cy'ajol. ²⁴ Nin je jun elsawutzile'j: Jun bak' wutzixi'n, na k'ay yi xc'oml yi na cu mukij jak' tx'otx'. Na tij q'uixc'uj tane'n, poro yi talma' na jal tal. Ej nin na puc'un tan jale'n balaj cosech.

²⁵ Alchok scyetz yi qui na taj tij q'uixc'uj, nin yi cho'n ajlij c'u'l te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', stz'ake' tera'tz yi itz'ajbil. Poro alchok scyetz yi qui ajlij c'u'l te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', scambok tera'tz te yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz.

²⁶ Ej nin ko at jun yi na taj tz'oc tetz inxconsbe'tz, tajwe'n tan tijol q'uixc'uj. Tz'opon tzun i'-tz kalel nopone't wetz. Na alchok scyetz yil tz'oc tetz inxconsbe'tz, tz'ak'lok k'ej i' tan Intaj, —stzun Jesús.

Yi talol Jesús yi at tulbil quimichil te i'

²⁷ Ncha'tz tal i':

—At jun bis yi ja oc lac'p te walma'. ¿Mbil tzimban? ¿Swale' pe' tetz Intaj: 'Ta', chincole'u' tk'ab yi il yi sbajok swe'j'? Qui' lo'. Quil wal yi yola'tz, na ya'stzun wupisyo' yi nchinsaj te'j. ²⁸ Ta', yi wetz wajbil i'tz yil jal k'aju', —chij Jesús.

Bene'n tzun quibital yi e' wunak yi saje'n jun yol tcyaj. Itzun taltz:

—Ja wi't jal ink'ej, nin sjalok mas ink'ej.

²⁹ At tzun wunak cyaltz:

—K'ancyok lo' te'tz yi mben kubital.

Ej nin at e' yi cyal:

—I'tz lo' jun ángel yi njilon tzaj tetz, —che'ch bantz.

³⁰ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Yi jun yola'tz yi mben kubital, nk'e'tz ik tan wuch'eye'n, poro i'tz tan lajluchaxe'n yi bintzi xchiwutzu'. ³¹ Na ja wi't opon yi tiempil tan tak'le'n caws cyakil yi yab ajtza'kl yi at wi munt. Ej nin ja wi't opon yi tiempil tan lo'one'n yi Bayba'n yi ajcaw wi munt. ³² Na yil chinje' ch'imba'n tcya'j, xconk tan chimoxe'n tzaj cyakil jilwutz wunak swe'j.

³³ Tan yi yole'j yi nxcon ta'n, el chitxum wunak tetz yi at quimbil i' wutz pasyon. ³⁴ Cha'stzun te cyaloltz tetz:

—¿Xe'n tzuntz? ¿Mbi tzuntz na talu' yi at quimbilu'? Wech na tal yi yol yi tz'iba'nt cyen yi qui'c quimbil yi Cristo, nin snajank tetz ben k'ej ben sak. Ko bintzinin ilu' yi Cristo, yi Bajx Cy'ajol ¿mbi tzuntz yi na talu' yi jepon ch'imba'nu'? Wech na tz'iba'nt cyen yi quil quim yi Cristo. ¿Mbi tzun eka'n tan yi yolu' yi na talu', yi ilu' yi Bajx Cy'ajol? ¿Apart pe' ilu' swutz yi Cristo, nka i ilu'a'tz? —che'ch bantz tetz Jesús.

³⁵ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Ntin sna'tok coboxt k'ej xchixo'lu', yi in yi in chitxebbil wunak tane'n. Cha'stzun te cho'ku' il tan chixome'nu' te weri inchusu'n bantz qui cwe'n jopij wutz yi cyajtza'klu'. Na tz'ul jun tiemp yi copon jopij wutz cyajtza'kl wunak chi na oc tz'o'tz. ¿Qui pe' na quilu' yi alchok scyetz yi na xon ttz'o'tz qui na pujx ta'n alo' na xone't, nka alo' mbene't? ³⁶ Cha'stzun te, jalen pe'k atin xchixo'lu', ba'n tcu'n chixomu' te wetz inchusu'n, na yi in wetz in chitxebbil wunak. Ej nin ko ya'tz cyuleju', tz'elepon tzun pacx wutz yi cyajtza'klu', —stzun Jesús scyetz.

Yi tlol Jesús yi e'chk yole'j, nintzun eltz xchixo'l nin bentz tan ew ib.

Mas na chipek' yi e' bajxom yi na ak'lij chik'ej cyak'un wunak

³⁷ At wi'nin milawr yi ja bnix tan Jesús xchiwutz yi e' judiy poro qui cyocsaj yi i' yi Cristo. ³⁸ Qui cyocsaj, na tajwe'n tan tele'n cu'n te yi yol yi alijt cyen tan Isaías, jun scyeri elsanl stzi' Ryos tentz. Na je yol i' yi tz'iba'nt cyen ta'n:

“Ta', qui'c nin jun yi nink tocsaj yi stziblalu' yi cy'a'n ka'n.

Ncha'tz cya'l nin jun yi jajk tocsaj yi e'chk milawr yi bnix tanu' tan lajluchaxe'n yi poreru'.”*

³⁹ Quinin cyocsaj yi e' judiya'tz. Na je junt xtxol-bile'j, yi tz'iba'nt cyen ta'n:

⁴⁰ “Ryos njopon wutz cyajtza'kl.

Nin ja tze'tzax yi cyalma' ta'n, tan qui pujxe'n yi e'chk xtxolbil cya'n, nin tan qui tele'n chitxum tetz.

Cha'stzun te qui't chopon te i' tan chiclaxe'n,”† stzun Isaías.

⁴¹ Talnak Isaías yi xtxolbila'tz, na nin el xtxum tetz yi at k'ej Cristo yi at tulbil. Yi xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen ta'n, na jilon te yi mbi cu'n bajij te Cristo yi tulake'n.

⁴² Poro ilenin at e' judiy yi e' xom te xchusu'n Jesús. Ncha'tz at cobox scyeri yi e' wi' banl chiwi' yi cyocsaj. Poro tan paj yi na chixob scyetz yi e' cyuch', qui cyal yi ko ja cyocsaj. Na i cyaj yi quil chi'ch chic'u'l e' parisey scye'j, nin tan qui cyele'n laju'n xchixo'l cmon. ⁴³ Na mas tcu'n na chipek' te

* **12:38** Is 53.1. † **12:40** Is 6.10.

yi chik'ej yi na cyak' cyuch' swutz yi chik'ej yi na tak' Ryos.

Na lajluchax yi kil tan yol Jesús

⁴⁴ Chin wi' nin Jesús ban tan yol, itzun taltz:

“Alchok scyetz yil tocsaj inyol, na tzun tocsaj yol Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj. ⁴⁵ Ej nin alchok scyetz yil tz'el xtxum swetz, ja tzun el xtxum te yi jun yi nchinchakon tzaj. ⁴⁶ Yi in wetz ni'cu'n in tu jun txekbil, na na chintzan tan xchajle'n yi bintzi scyetz wunak. Ja nu'l tzone'j tan lajluchaxe'n yi bintzi xchiwutz cyakil wunak. Nin alchok scyetz yil tocsaj yi na' scyetz in tz'elu'l tul tz'o'tz wutzil wa'n. ⁴⁷ Ej nin alchok scyetz yi qui na tocsaj inyol stz'ak'lok caws. Poro nk'e'tz in nak'on caws, na yi in wetz qui nu'l tan tak'le'n chicaws wunak poro ja nu'l tan chicolpe'n. ⁴⁸ Cyakil yi e'u' yi qui na chipek'u' swe'j, nin cyakil yi e'u' yi qui na cyaju' cyocsaju' inyol, slajluchaxk yi at quilu'. Na yil tz'ul tzaj yi wi'tzibil k'ejlal, xconk yi wetz inyol wa'n tan lajluchaxe'n yi at quilu'. ⁴⁹ Nk'e'tz wajtza'kl cuntu' yi e'chk xtxolbil yi na chintzan tan yolche'n, na alijt tzaj swetz tan Intaj yi mbi'tz tajwe'n tan walol yil no'c tan chichusle'nu'. ⁵⁰ Ej nin yi ca'wl Intaj yi saj tlol swetz, i'tz tan wak'ol jun itz'ajbil scyeru' tetz ben k'ej ben sak, nk'e'tz tan tak'le'n chicawsu'. Cha'stzun te, quib yi yol yi sajnak yolol Intaj swetz, ite'n nin i'a'tz yi na chintzan tan xtxole'n nin scyeru'.”

13

Yi toque'n Jesús tan xtx'ajle'n quikan yi e' xchusbe'tz

¹ I ban yi junte'n k'ej tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'aj Pasc. Nsken el xtxum Jesús tetz yi txant tan tpone'n yi oril tan cyaje'n cyen tilol yi munte'j tan taje'n te Taj. Ilenin pek' i' scye'j yi e' tetz yi e' xom te'j tzone'j wi munt, pyor nin te yi txant tan taje'n i' tcya'j, mas tcunin pek' i' scye'j.

² Itzun te yi na chiwan Jesús nsken oc Bayba'n tan xuyle'n yab ajtza'kl le wi' Judas Iscariot,* yi cy'ajl Simón, tan bene'n c'ayil i' Jesús. ³ Inti Jesús elnak xtxum tetz yi ak'ijjt cyakil e'chk takle'n tk'ab tan Ryos. Nin elnak xtxum tetz yi cho'n nsaj i' te Ryos nin yi at tajbil i' junt tir te'j. ⁴ Poro te yi na chiwan qui xtxum i' yi tetz k'eja'tz, ma na ja cyaj quen tilol i' yi wa' nin oc tan telse'n yi be'ch tetz. Nin oc tk'ol jun tway xe c'u'l. ⁵ Ej nin ben i'-tz tan nojse'n jun plancan tan a'. Yi wi't noje'n yi plancan nintzun octz tan xtx'ajle'n quikan yi e' x'chusbe'tz nin tan skejse'n tan yi tway yi cy'a'n ta'n.

⁶ Ma yi toque'n tan xtx'ajle'n yi tkan Lu', nintzun ben tlol Lu'-tz tetz:

—Ta', ¿mbi tzuntz yi na taju' yil tz'ocu' tan xtx'ajle'n wukan?

⁷ —Qui na pujx awa'n jalu' Lu', poro tzantzaj tz'elepon atxum tetz yi mbi na chintzan tan banle'n, —stzun Jesús tetz.

⁸ —Quil wak' ama'l teru' tan xtx'ajle'n wukan, —stzun Lu'.

—Ko quil tzintx'aj te awukan, nk'e'tz bin jun o'a's tzawuch', —stzun Jesús.

* **13:2** Yi yol Iscariot na elepont bi' jun ama'l. I'tz yi aldey yi na bi'aj “Queriot.” Yi yol Ish-Queriot le hebreo na elepont. “Aj Queriot” le ketz kayol.

9 —Ta', ko ya'tz, nk'e'tz bin ntin wukan xtx'aje'u', ma na ncha'tz bin ink'ab tu inwi', —stzun Lu' tetz Jesús.

10 —Nk'e'tz tajwe'n Lu', na alchok scyetz yi ja wi't tx'ajon, qui tajwe'n tan xtx'ajone'n junt tir, na qui'c tz'il te'j. Ntin na taj xtx'ajle'n yi tkan. Ni'cu'n yi axwok itetz, ja wi't cuylij cyakil ipaj. Poro lastum nk'e'tz icyakil cu'n.

11 Yi jun yola'tz, yi “nk'e'tz icyakil cu'n”, xcon tan Jesús tan yolche'n Judas, na elnakt xtxum tetz yi na' scyetz yi juna'tz yi tz'ocopon tan jatxle'n i' ðchik'ab yi e' malnak.

12 Yi wi't baje'n xtx'ajol Jesús quikan yi e' ðchusbe'tz toque'nt tzun tk'ol yi be'ch tetz yi el tcy'al. Kalena's tzun c'olewe'n cu'n junt tir wi mes, itzun taltz:

—¿Ja pe' el itxum tetz yi mbi tzuntz yi nno'c tan xtx'ajle'n itkan? ¹³ Je puntile'j: Na italwok Ta', nin na italwok Wajcaw swetz. Ba'n atit, na in ajcaw tzite'j. Poro ja wocsaj wib juy. Cha'stzun te nno'c tan xtx'ajle'n te itkan, wech na at mas wetz ink'ej tziwutz itetz, na in ajcaw tzite'j. ¹⁴ I bin jalu', yi ko ya'tz mimban wetz, ncha'tz bin axwok itetz, tajwe'n tan itx'ajol te itkan tzitibil itib. ¹⁵ Na ja inchaj yi xtxolbile'j tzitetz tan ichusle'n. Na na waj yil cxomwok te wajtza'kl. ¹⁶ Nin jun cu'n yol na wal nin tzitetz, qui'c mas ik'ej tzinwutz wetz, na qui'c nin jun mos yi atk mas k'ej swutz yi patrón. Ba'n tzun tzitocsaj itib juy, chi mimban wetz, na qui'c nin jun chakum yi atk mas k'ej swutz yi na chakon nin. ¹⁷ Kol tz'el itxum te xtxolbila'se'j, nin kol cxo'cwok tan banle'n tane'n, cxtzatzinkwok.

*Yi talol Jesús yi at tocbil Judas tan contri'n te'j
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

¹⁸ “Poró quil cxtzatzinwok icyakil cu'n na el-nak intxum tetz yi xə'n tane'n itajtza'kl, yi axwok itetz yi je'nak quix intxa'ol. At jun tzixo'lwok yi tz'ocopon tan contri'n swe'j, na tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: ‘Yi jun yi ni'cu'n na kawan tuch', ite'n i' jepon xtx'ixpul tajtza'kl tan contri'n swe'j.’ ¹⁹ Yil bajij yi e'chk takle'na'se'j, qui na waj yil tzicabej ic'u'l swe'j, ma na na waj yil tz'el itxum tetz yi mbi eka'n wa'n. Cha'stzun te na chintzan tan xtx'olche'n xo'l jalu', jalen pe'k yi ntaxk bajij yi il. ²⁰ Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, cyakil yi e' yil cyocsaj chiyol yi e' yi chakijche't wa'n, chi itane'n itetz, na tzun cyocsaj yi inyoltz. Ej nin kol cyocsaj inyol, na tzun cyocsaj yi yol yi Intaj yi nchinchakon tzaj.

²¹ Ma yi wi't talol Jesús yi jun xtxolbila'tz, nin oc lac'puj jun chin bis tetz talma', nin ben tlol yi mero claril scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, at jun skaxo'l yi tz'ocopon tan injatxle'n xəchik'ab incontr.

²² Baje'n cu'n tzun chixmayil quib yi e' xəchusbe'tz squibil quib, na qui pujx cya'n na' scyetz i' yi juna'tz yi na tzan Jesús tan yolche'n. ²³ At tzun jun scyeri yi e' xəchusbe'tz Jesús yi mas na pek' i' te'j. Nin naka'j c'olchij xla'j Jesús tan wa'a'n. ²⁴ Toque'n tzun Simón Lu' tan xəchajle'n jun techl tetz yi jun xəchusbe'tza'tz tan bene'n jakol tetz Jesús yi na' scyetz i' yi juna'tz yi tz'ocopon tan contri'n te'j. ²⁵ Toque'n tzun i'-tz tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta', ¿na' scyetz i' yi juna'tz? —stzun.

26 —Cupon inmu'ul jun piḡ pam, nin kale lwak' nint, itzun i'a'tz, —stzun Jesús tetz.

Inin tzun tuleja'tz, nin cu' mu'ul, nin ben tk'ol tetz Judas Iscariot, yi cy'ajl Simón. 27 Ej nin yi je'n stz'amol Judas yi jun piḡ pama'tz, ya'stzun toque'n julpuj tajtza'kl Bayba'n le wi' i'. Nintzun ben tlol Jesús tetz:

—Quilo'k bin lajke'l tan banle'n yi awajtza'kl yi ja cu' atxumul, —stzun Jesús tetz.

28 Poro chixo'l cyakil yi e' yi c'olḡche' wi mes, cya'l nin jun el xtxum tetz yi mbi eka'n tan yol Jesús. 29 Le wutz yi cyetz cyajtza'kl, cho'n lo' mben chakij Judas tan lok'che'n mbi cu'n tajwe'n tetz k'ej, nka tan toye'n mu'ḡ tal oy scyetz yi e' meba', na i' colol tetz yi pwok yi na molxij.

30 Ma yi wi't baje'n yi jun piḡ pam tan Judas, ele'n nin bantz tbe'. Nsken oc tz'o'tz yi tele'n i'.

Yi ac'aj ca'wl

31 Ma yi nsken el Judas, toque'n tzun Jesús tan yol scyetz yi e' mas ḡchusbe'tz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol txant tan lajluchaxe'n yi at ink'ej. Ej nin ncha'tz slajluchaxk yi k'ej Ryos wa'n. 32 Nin yil jal k'ej Ryos wa'n, ncha'tz in, sjalok wetz ink'ej tan Ryos. Ej nin txant tan bnixe'n yi xtxolbile'j. 33 Axwok jun c'oloy witz'un, qui'ct ampon yi jun tkuj yi atin tzixo'lwok. ḡchinjoyonk tzitetz, poro chi walnak scyetz e' judiy,† ite'n nin i'a's swale' nin tzitetz: Qui'c rmeril tan itpone'n chan kalel nopone't wetz. 34 Poro swale' cyen jun ac'aj ca'wl tzitetz, i'tz tan ilok'il itib tzitibil itib. Tajwe'n tan ilok'il

† 13:33 Jn 7.34.

itib tzitibil itib, chi na chintzan wetz tan ilok'e'n.
³⁵ Ej nin kol tzilok' itib tzitibil itib, tz'elepon tzun
 chitxum cyakil wunak tetz yi xomquixwok swe'j,
 yi axwok inchusbe'tz, —stzun Jesús scyetz.

*Yi talol Jesús yi at tocbil Lu' tan tewe'n yi i'
 xchusbe'tz
 (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Bene'n tzun jakol Simón Lu' yi xtxolbile'j tetz
 Jesús:

—Ta', ¿na' tzun bene'tu'?

—Qui'c rmeril tan axome'n nin swe'j jalcu'n
 chan, poro tzantzaj c̄xopon swe'j, —stzun Jesús
 bantz tetz Lu'.

³⁷ —Ta', ¿mbi tzuntz yi qui'c rmeril tan inxome'n
 nin chan te'ju'? na wuk'o'nt wib tk'ab quimichil
 tan colche'nu', —stzun Lu' bantz tetz.

³⁸ —¿Ya'tz pe' na atxum, yi awuk'o'nt awib tk'ab
 quimichil tan incolche'n? Jun cu'n yol na wal nin
 tzatz Lu', yil tz'ok' yi aj tzo', nsken cu' ajalul ox
 tir wi awak' tan tewe'n yi xomquīx swe'j, —stzun
 Jesús bantz.

14

Tan Jesús kopon te Kataj

¹ I bin jalu', quil cxbisunwok. Ma na k'ukek ic'u'l
 te Ryos, nin k'ukek ic'u'l swe'j. ² Na kale atit yi
 ca'l Intaj, wi'nin e'chk ama'l at kalel kanajewe't
 tzituch'. Qui' klo' na wal cyen tzitetz yi nk'e'tzk
 bintzi. Nchimben bin tan nuc'le'n ama'l tetz itetz.
³ Ej nin yil nuc'x cyen yi ama'l, nu'lt tzun tan
 iticy'le'n nin. Na kalel chin najewe't wetz, ya'tz nin
 cxnajewe't itetz. ⁴ Ej nin elnak itxum tetz yi na'

nchimbene't. Nin ncha'tz elnak itxum tetz yi na' scyetz yi be' tan topone'n kalel nchimbene't wetz.

⁵—Poro Ta'—, stzun Maḅ—qui na el katxum tetz yi na' mbene'tu', ¿ḅe'n tzun tz'el katxum tetz yi jun be'a'tz?

⁶—I ina'tz yi mero be'. Ej nin i ina'tz yi mero bintzi. I ina'tz in itz'ajbil. Nin cya'l jun tz'opon te Intaj yi qui'k in. ⁷ Yi nink tz'el itxum tetz yi na' scyetz in, tz'elepon tzun klo' itxum tetz yi na' scyetz i' yi Intaj. Poro jalu' ja wi't el itxum tetz yi ḅe'n tane'n Intaj, na ja itil inwutz, —stzun Jesús scyetz.

⁸—Ta', ntina'tz klo' na kaj, yi nink ḅchaju' Kataj Ryos sketz, —stzun Li'p tetz Jesús.

⁹—Lastum aḅ Li'p. Ja el tiemp wa'n tzixo'lwok, ¿mbi tzuntz yi qui na el atxum tetz yi na' scyetz in? Na alchok scyetz yi na el xtxum swetz, ja tzun wi't el xtxum tetz Intaj. ¿Nxac tzun na cḅtzan tan jakle'n tkanil Intaj? ¹⁰ ¿Qui pe' mawocsaj yi junit o' tu Intaj? Ite'n nin ina'tz yi Intaj. Ej nin yi Intaj, ite'n nin i'a'tz yi in. Nin cyakil yi e'chk yol yi na wal nin tzitetz, nk'e'tz in cun tu'k txumul tetz, ma na Intaj txumul tetz, na xomij i' swe'j. ¹¹ Ocswok yi ite'n nin ina'tz yi Intaj. Ej nin ocswok yi ite'n nin Intaja'tz yi in. Poro ko qui na itocsaj inyol, ba'n tzitocsaj tan yi e'chk milawr yi na chintzan tan banle'n. ¹² Poro jun cu'n yol na wal nin tzitetz: Alchok scyetz yil tocsaj inyol xcyek tan banle'n yi e'chk takle'n yi na chintzan tan banle'n. Ej nin ncha'tz yil na'j wetz tcya'j, chixcyek cyakil yi e' yil cyocsaj inyol tan banle'n e'chk takle'n yi mas tcu'n xo'wbil swutz yi wetz yi na imban. ¹³ Na tzimbne' cyakil yi e'chk takle'n yil tzijakwok tan imbi', tan

lajluchaxe'n yi k'ej Intaj. ¹⁴ Na kol cxo'c tan jakle'n alchok scyetz takle'nil tan imbi', swak'e' tzitetz, — stzun Jesús bantz scyetz.

Yi tlol Jesús yi at tulbil yi Espíritu Sant

¹⁵ “Ma jalu', yi ko bintzinin na cxpek'wok swe'j, banwok bin tane'n yi inca'wl. ¹⁶ Tzinc'uche' tzun pawortz tetz Intaj tan saje'n xchakol jun tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l. I'tz yi Espíritu yi na a'lon tetz yi bintzi. I' tz'a'lon yi mero bintzi tzitetz. Ej nin tz'a'tok tzite'j tetz cyakil tiemp. ¹⁷ Poro qui'c rmeril tan najewe'n scye'j yi e' mas wunak yi qui na cyak' ama'l tetz, na qui na pujx cya'n, nin qui na el chitxum tetz yi mbi i'il yi jun Espírituja'tz. Poro yi axwok itetz, ja wi't el itxum tetz, na xomij i' tzite'j, nin snajank i' tzite'j sbne' opon tunintz. ¹⁸ Quil cxwilwok cyen ichuc, na nu'l junt tir tan innajewe'n tzite'j. ¹⁹ Tetz nin coboxt k'ej, qui't quil wunak inwutz, poro yi axwok itetz tzitile' inwutz. Nin tan tu' yil nitz'ij junt tir, sjalok itz'ajbil ita'n. ²⁰ Nin yil nitz'ij junt tir, kalena's tzun tz'el itxum tetz yi junit o' tu Intaj. Ej nin tz'elepon itxum tetz yi junit o' tzituch', na xchinnajank te italma'. Ej nin ncha'tz axwok, cxnajankwok swe'j. ²¹ Cyakil yi e' yi na el chitxum tetz inca'wl, nin na chitzan tan banle'n tane'n, ya'stzun yi e' yi na chipek' swe'j. Ej nin ncha'tz in chimpek'ok scye'j. Nin pek'ok Intaj scye'j yi e' yi na chipek' swe'j. Nin slajluchaxk xchiwutz yi xomchin scye'j, — stzun Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz.

²² —Ta', ¿mbi tzuntz yi ntin skawutz ketz xchaje' tibu', nin quil xchaj tibu' xchiwutz yi e' mas wunak

yi qui na cyocsaj? —stzun Judas tetz. (Nk'e'tz yi Judas Iscariot.)

²³ —Cyakil yi e' yi na chipek' swe'j, na chitzan tan banle'n tane'n wetz inchusu'n yi na intxol. Ncha'tz Intaj, spek'ok scye'j. Nin skanajank scye'j.

²⁴ Ma yi e' yi qui na chipek' swe'j, qui na cyocsaj yi inyol. Poro yi e'chk yol yi na inyol, nk'e'tz wetz cun tu', ma na tetz Intaj yi nchinchakon tzaj.

²⁵ “Jalen pe'k yi atine't tzite'j, na chintzan tan talche'n yi e'chk xtxolbile'j tzitetz. ²⁶ Poro yil tz'ul yi Espíritu Sant tan Intaj, i' tz'ocopon tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l. Tan i' slajluchaxk cyakil e'chk xtxolbil tziwutz. Ej ncha'tz, xcyek tan tule'n tx'akx tic'u'l cyakil yi e'chk xtxolbil yi ja wi't wal tzitetz.

²⁷ “I bin jalu', yi ntaxk na'j, na waj lwak' cyen xtxaxl walma' tzitibaj. Tetz cu'n walma' yil wak' cyen. Na nk'e'tz in la'j, chi quitane'n yi e' mas wunak yi qui'c na cyocsaj. Cha'stzun te, yil na'j quil cxbisunwok, nin quil cxobwok. ²⁸ Ja bin wal tzitetz yi na'je'n. Ej nin ja bin wal tzitetz yi nu'lt junt tir tzite'j. Nin ko bintzinin na cxpek'wok swe'j, ja klo' cxtzatzinwok yi mitbitwok yi naje'nt te Intaj, yi ajcaw swe'j. ²⁹ Con tiemp cu'n na chintzan tan talche'n cyen yi jun xtxolbila'tz tzitetz, bantz ilenin tzitocsaj yil na'j wetz.

³⁰ “Poro qui'c mas tma'lil tan injilone'n tzitetz, na tz'ul chan yi jun yi na cawun tzone'j wuxtx'otx' tan makle'n klo' inwutz. Nk'e'tz i' ajcaw swe'j, ³¹ poro tajwe'n cu'n tan bnol yi tetz tajbil swe'j, bantz tele'n chitxum wunak tetz yi na chimpek' te Intaj, nin tan tele'n chitxum tetz yi list in tan

banle'n tane'n yi tetz tajbil yi cawu'nchint tzaj te'j. Kale' bin. Txiclije'nwok. Quin, —stzun Jesús bantz.

15

Elsawutzil tetz jun wi' uva

¹ “Je junt elsawutzile'j: Yi in wetz cho'n wutane'n chi xmilil jun balaj wi' uva. Ma Intaj, cho'n tane'n i' chi tane'n taw ujul yi na tzan tan q'uicy'le'n yi jun wi' uvaja'tz. ² Ma yi e'chk k'ab, i'tz jun elsawutzil yi axwok itetz. Nin chi na el tamij jalaj k'ab tze' yi qui na wutzin, ite'n nin sbne' Intaja's tan tamle'n len cyakil yi e' yi qui na chiwutzin. Inti yi e' yi ba'n ate't, tz'ocopon Intaj tan c'aple'n chiyana'sil, bantz chiwutzine'n mas. ³ Yi axwok itetz ja wi't banlij ba'n tzitetz tan tu' yi chusu'n yi ja itbitwok swe'j. ⁴ Quil tzijatxlen itib swe'j, na yi in wetz quil tzinjatxlen wib tzite'j. ¿Qui pe' na el itxum tetz? ko qui lac'chij jun k'ab tze' te xmilil, qui'c rmeril tan wutzine'n. Ni'cu'n tzun itane'nwok. Qui'c rmeril yil cxak'on ba'nwok kol tzijatxlen itib swe'j.

⁵ “Yi in, cho'n wutane'n chi tane'n xmilil jun wi' lo'baj. Ma yi axwok itetz cho'n itane'nwok swe'j chi tane'n e'chk k'ab tze'. Cyakil yi e' yi quil chijatxlen quib swe'j, xchiwutzink chi tane'n jalaj k'ab lo'baj yi wi'nin wutz na jal. Poro kol tzijatxlen itib swe'j, qui'c rmeril tan ibnol jun takle'n balaj. ⁶ Ej nin alchok scyetz yi na jatxlen tib swe'j, tz'elepon jo'li'n te'tz. Ni'cu'n sbajok te'j chi na ban e'chk k'ab tze' yi na el tamij nin na skej. Chimolxok cye'tz nin nchiben jo'li'n tk'ak'.

⁷ “Poro ko quil tzijatxlen itib swe'j, nin ko quil tz'el inchusu'n te ic'u'l, ba'n bin tzijakwok yi mbi tajwe'n tzitetz, nin swak'e'. ⁸ Ej nin kol cxwutzinwok sjalok k'ej Intaj, nin slajluchaxk yi bintzinin axwok inchusbe'tz. ⁹ Ncha'tz chi na pek' Intaj swe'j, ncha'tz in wetz, wi'nin na chimpek' tzite'j. Qui bin tzijatxlen itib swe'j. ¹⁰ Na kol tzibanwok tane'n inca'wl, ilenin chimpek'ok tzite'j. Cho'n wutane'n tzituch' chi wutane'n wetz tu Intaj. Yi Intaj na pek' swe'j, na na chintzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl.

¹¹ “Na waj yil cxtzatzinwok, cha'stzun te na chintzan tan talche'n cyen e'chk txolbile'j tzitetz. Kol cxomwok te inchusu'n, sjalok wi'nin tzatzi'n ita'n. ¹² Nin je bin yi inca'wle'j yi na waj lwal cyen tzitetz: Lok'wok itib tzitibil itib, chi na inlok' iwutz. ¹³ Nin yi lok' ib mas balaj, i'tz kol quim jun yaj tan chicolche'n yi e' tamiw. ¹⁴ Ej nin kol tzibanwok tane'n yi inca'wl axwok tzun wamiwutz. ¹⁵ Nk'e'tz axwok inmos tane'n jalu', na yi jun mos qui na til yi mbi na tzan yi patrón tan txumle'n. Ma axwok itetz ja wi't itbit cyakil yi puntil yi alijt tan Intaj swetz. Cha'stzun te axwok wamiw jalu'. ¹⁶ Yi in wetz nk'e'tz txa'ij chin ita'n, ma na axwok itetz txa'ij quixwok wa'n. Nin ncxben inchakol tan puc'une'n iwutz. Nin quil tz'el c'u'l yi itak'un tetz cyakil tiemp. Ej nin stak'e' Intaj cyakil cu'n yi mbi cu'n tzijakwok tetz yi kol xcon imbi' ita'n. ¹⁷ Poro swale' cyen junt tir yi inca'wl tzitetz: Lok'wok itib tzitibil itib.

Yi e' wunak na chi'ch chic'u'l te Jesús, nin scye'j yi e'yi xomche' te'j

18 “Na yi e' wunak yi ate' cwent Bayba'n x̄chi'chok chic'u'l tzite'j. Poro yi ntaxk chi'ch chic'u'l tzite'j, nskén chi'ch chic'u'l swe'j. 19 Yi ni'cu'nk yi itajtza'kl scyuch' yi e' wunaka'tz, na klo' chipek' tzite'j, chi na chipek' scye'j e' mas cyuch', poro tan tu' yi ja cxe'l tzaj x̄chixo'l, cha'stzun te na chi'ch chic'u'l tzite'j na qui't na cxomwok te cyetz cyajtza'kl. 20 Nachonwok te yi xtxolbil yi walnak tzitetz: ‘Qui'c nin jun mos yi atk mas k'ej swutz yi patrón.’ Na nin pe' cho'c tan imbuchle'n wetz, yi in ajcaw, lmal tzun yi axwok itetz, na axwok tu' inmos tane'n. Cha'stzun te chocopon tan ibuchle'n, na ja bin cho'c tan imbuchle'n wetz. Poro ilenin at e' yi ja wi't cyocsaj inchusu'n. Ej nin ncha'tz at e' yi scyocsaje' yi chusu'n yi tzitxole'wok. 21 Poro tan tu' yi cxomwok swe'j, chocopon yi e' wunaka'tz yi ate' cwent Bayba'n tan ibuchle'n, na qui na pujx cya'n na' scyetz yi jun yi nchinchakon tzaj.

22 “Yi qui'k nnu'l tan xtxole'n puntil scyetz, qui klo' njal quil. Na qui nin ncyocsaj weri inchusu'n, cha'stzun te qui'c rmeril tan chiclaxe'n tk'ab quil. 23 Ej nin cyakil yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j na elepont yi na chi'ch chic'u'l te Intaj. 24 Qui klo' njal quil yi qui'k mbnix e'chk milawr wa'n, na ja bnix e'chk milawr wa'n yi cya'l nin jun jajk xcyé' tan banle'n. Wech quilnak e'chk milawra'tz, poro ilenin na chi'ch chic'u'l ske'j tu Intaj. 25 Poro ja wi't el cu'n te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le cyetz chiley yi na tal: ‘Tunin na chi'ch tu' chic'u'l swe'j, wech na qui'c wetz wil.’ Ya'stzun yi tz'iba'nt cyen le cyetz chiliwr.*

* 15:25 Sal 35.19; 69.4.

²⁶ “Poró tz'ul jun tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l, i'tz yi Espíritu Sant, yi bintzinin tetz. Yi juna'tz, tz'ul inchakol yil noyon te Intaj. I' lchajon yi imbalajil. ²⁷ Ej nin ncha'tz axwok itetz cxocoponwok tan txole'n yi mbi eka'n wa'n, na ja cxomwok swe'j jetz yi inxe'tle'nix tan chichusle'n wunak.

16

¹ “Na chintzan tan tx'olche'n xo'l yi e'chk txol-bila'se'j tzitetz, na qui na waj yi nink cypakxijwok. ² Na tz'ul jun tiemp yi chocopon tan ilaje'n len lakak sinagoga. Ej nin mas tcunin pyor xchibne', na chocopon tan ibiyle'n cu'n, nin scyale' yi i'tz jun chimunl yi na chitzan tan banle'n swutz Ryos. ³ Chocopon tan banle'n e'chk takle'na'tz, na qui na el chitxum tetz Intaj, nin qui na el chitxum tetz yi mbi eka'n wa'n. ⁴ Na chintzan tan talche'n cyen yi e'chk txolbila's tzitetz, na na waj yil tz'ul tx'akxuj tic'u'l yil xe'tij yi e'chk ila'tz.

Yi munl yi Espíritu Sant

“Qui nin wal e'chk puntila'tz tzitetz le xe'tz'bil tzaj, na atin tzixo'lwok. ⁵ Poró yi jalu', na chintzan tan talche'n cyen, na na'je'n te yi jun yi nchin-chakon tzaj. Poró at mu'x tal ipartil, na qui na ijak na' nchimbene't. ⁶ Ntin ja jal jun bis tzitetz tan tu' yi e'chk txolbil yi na chintzan tan txole'n cyen. ⁷ Poró jun cu'n yol yi na wal nin tzitetz, ba'n tcu'n tetz itetz yil na'j, na yi ko quil na'j quil tz'ul yi jun yi at t'ulbil tan ich'eye'nwok. Poró yil na'j, tz'ul inchakol tzite'j. ⁸ Nin yil tz'ul tzaj i', xchinachonk wunak te'j yi at len chipaj. Ej nin spujxok cyak'un yi na' scyetz i' yi jun yi tz'aknak cu'n, yi qui'c tetz

til. Ej nin slajluchaxk x̄chiwutz ta'n yi tx'aklij len chicaws. ⁹ Sjalok chipaj swutz Ryos tan tu' yi qui na cyocsaj inyol. ¹⁰ Ej nin slajluchaxk x̄chiwutz yi tz'aknak cu'n in, yi qui'c wetz wil, na nna'j wetz tcya'j te Intaj, nin qui't tzitilwok inwutz. ¹¹ Ej nin tz'elepon chitxum tetz yi at tulbil chicaws, na banijt caws Bayba'n, yi ajcaw tzone'j wuxtx'otx'.

¹² “At mas e'chk takle'n yi na waj lwal tzitetz, poro quil pujx ita'n jalu'. ¹³ Poro yil tz'ul tzaj yi Espíritu Sant, yi jun yi cy'anl te yi bintzi, i' tz'ocopon tan ichusle'n te yi mero bintzi. Poro quil xcon yi tetz tajtza'kl ta'n, ma na i yi ajtza'kl yi tz'ul tbital te Ryos. Ej nin stale' i' yi mbi cu'n e'chk takle'n yi na xon tzaj. ¹⁴ Nin sjalok weri ink'e'j ta'n, na wetz te'n yi ajtza'kl yi stk'e' i' tzitetz. ¹⁵ Ej nin cyakil yi at tu Intaj, wetz te'n nintz. Cha'stzun te na wal nin tzitetz yi wetz te'n yi ajtza'kl yi stk'e' yi Espíritu Sant tzitetz.

Yi bis jalu' tzatzi'n tzajpont wi'

¹⁶ “Txant tan tpone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile't inwutz junt tir. Na te yi jun tkuja'tz yi quil tzitilwok inwutz, cho'n nchimben tzaj te Intaj yi at tcya'j,” stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁷ Cyoque'n tzun cobox scyeri e' x̄chusbe'tz tan xtxumle'n yi mbi na elepont yi e'chk yola'tz yi tal Jesús.

—¿Mbi eka'n tan yi jun yola'tz yi ntal i' yi 'txant tan topone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile' junt tir inwutz'? ¹⁸ Ej nin ¿mbi eka'n tan yi jun yol yi 'txant'? ¿X̄e'n tz'el katxum

tetz yi mbi na tzan tan yolche'n? —che'ch squibil quib.

¹⁹ Nachone'n tzun Jesús te'j yi at cyajbil tan jakle'n yi puntil tetz. Cha'stzun te tlol i' scyetz:

—I bin yi yol yi nwal tzitetz yi 'Txant tan topone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile' junt tir inwutz,' ¿i lo' yola'tz yi na cxtzanwok tan xtx'ajle'n te'j? ²⁰ Je puntile'j: Swale' cyen yi mero claril tzitetz. Yi axwok itetz cxok'okwok, nin cxbisunkwok, ma yi e' mas wunak xchitzatzink cyera'tz. Bintzinin, tz'ul bis o'kl tziwutz, poro yil tzajpon wi', cxtzatzinkwok. ²¹ Na je jun elsawutzile'j: ¿Qui pe' na itil jun xna'n yi ch'on wi'? Yi na opon yi oril tan tule'n yos tuch', wi'nin bis o'kl na ul swutz, tan paj yi q'uixc'uj yi at cu'nt. Poro yi na ul itz'ok yi ni', qui't na ul tx'akx yi q'uixc'uj tc'u'l tan tu' yi wi'nin na tzatzin quen te yi ni'. ²² Ncha'tz tzun itane'n itetz. Wi'nin na cxbisunwok jalu', poro yil nu'lt tan itilwe'n, nternin sjalok jun tzatzi'n tetz italma'. Yi jun tzatzi'na'tz, cya'l nin jun xcye' tan majle'n len tzitetz.

²³ “Yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, qui't tzijak jun ajtza'kl swetz, na spujxok cyakil ita'n. Ej nin jun cu'n yol na wal nin tzitetz, stk'e' Intaj cyakil yi e'chk takle'n yil tzic'uchwok tan weri imbi'. ²⁴ Qui'c nin jun takle'n yi jajk ic'uch tan imbi' sajle'nix tunintz. Nque'n binwok tan c'uche'n jalu', nin tz'ak'lok tzitetz. Ej nin cxtzatzinkwok te'j.

Ja wi't xcye' Jesús scye'j cyakil e' contr yi ate' wi munt

25 “Yi sajle'nix tunintz elsawutzil cu'n na xcon wa'n tan ichusle'n. Poro txant tan tule'n yi k'ejlal yi qui't xcon elsawutzil wa'n. Clar cunin swale' tzitetz yi že'n tane'n Intaj. 26 Ej nin yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, xconk imbi' ita'n tan c'uche'n tetz Intaj yi mbi tajwe'n tzitetz. Na qui tajwe'n tan woque'n wetz tetz iyolol. 27 Na wi'nin na pek' Intaj tzite'j. Na pek' i' tzite'j, na na cxpek'wok swe'j. Ej nin na pek' i' tzite'j na ja itocsaj yi cho'n sajnakin te i'. 28 Cho'n sajnakin te Intaj tan wule'n tzone'j wuxtx'otx'. Ma jalu' swile' cyen yi jun ama'le'j, nin na'je'n junt tir te i', —stzun Jesús scyetz.

29 —Ta', clar cunin na kubit nin yolu' jalu', na nk'e'tz elsawutzil na xcon tanu'. 30 Ej nin ja el katxum tetz jalu', yi qui'c nin jun takle'n yi qui'k na pujx tanu'. Ja talu' cyakil yi xtxolbil sketz. Cha'stzun te qui't tajwe'n tan kajakol jun takle'n teru', na ja lajluchax cyakil skawutz. Tan tu' yi mpujx ka'n, ja el katxum tetz yi cho'n sajnaku' te Ryos, —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

31 —¿Ja nin polo' itocsaj? 32 Na txant tan tule'n yi oril, nin xe'tok chan, yi cxe'lwok len xit. Jalt in chincyajk cyen inchuc. Poro nk'e'tz inchuc chincyajk, na xomij Intaj swe'j. 33 Poro na waj yil k'uke' ic'u'l swe'j, bantz itzatzine'nwok. Cha'stzun te na chintzan tan talche'n cyen yi xtxolbile'j tzitetz. Tajwe'n tan itijol q'uixc'uj tzone'j wuxtx'otx'. Poro quiwit, na yi in wetz ja chinxcy'e' scye'j cyakil kacontr yi ate' tzone'j wuxtx'otx'.

17

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj squibaj e'

Āchusbe'tz

¹ Yi wi't baje'n yolol yi e'chk yola'tz, nintzun xmayin nintz tcyaj, nin octz tan orari'n:

“I bin jalu' Ta', i ina'tz in Cy'ajlu' nin ja wi't opon yi oril tan jale'n weri ink'ej. Tak' tzaju' bin yi ink'ej bantz wuk'ol yi teru' k'aju'. ² Na bixba'n chint tetz ajcaw squibaj cyakil wunak tan wuk'ol yi itz'ajbil scyetz yi quinin bajsbe'n tetz, scyetz cyakil yi e' yil che' tak'u' swetz. ³ Āchicambok te yi jun itz'ajbila'tz yi qui bajsbe'n tetz yi kol tz'el chitxum teru' yi i ilu'a'tz yi jun Ryos yi bintzinin tetz, ej nin kol tz'el chitxum swetz yi cho'n insaje'n te'ju' Ta'.

⁴ “Ncha'tz ja lajluchax yi k'aju' wa'n tzone'j wuxtx'otx'. Na ja bnix yi intarey yi alijt tzaj tak'unu' swetz. ⁵ I bin jalu' Ta', tak' tzaju' junt tir yi ink'ej, chi wutane'n nin yi atin tzaj te'ju' yi ntaxk tzaj bnix yi wuxtx'otx'.

⁶ “Ja chinxcye' tan āchajle'nu' āchiwutz yi e' wunak yi elnake't tzaj tanu' tk'ab yi yab ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx'. Ya'stzun e'a's yi nche' tak'u' swetz. E' teru' Ta', poro ja che' tak'u' swetz, na ja chiban tane'n yi yolu'. ⁷ Ja wi't el chitxum tetz yi cho'n na saj wajtza'kl te'ju'. ⁸ Na ja intxol scyetz cyakil yi xtxolbil yi sajnak tlolu' swetz, nin ja cyocsaj. Ja el chitxum tetz yi bintzinin cho'n sajnakin te'ju'. Na ja cyocsaj yi ilu' nchinchakon tzaj.

⁹ “Ya'stzun yi e'a'tz yi na chintzan tan jakle'n chibanl teru' Ta'. Na qui na chintzan tan jakle'n chibanl yi e' mas wunak wi munt. Poro ntin na chintzan tan jakle'n chibanl yi e' yi na che' tak'u' swetz, na e' cu'n teru' Ta'. ¹⁰ Cyakil yi e' wetz, e'

nin ketz tuch'u'. Ej nin cyakil yi e' teru', e' nin ketz tuch'u'. Tan e' na jale't ink'ej.

¹¹ “Yi in wetz, qui't na'tij mas tzone'j wi munt, na na'je'nt te'ju' Ta'. Chin xan nin ilu' Ta'. Che' q'uicy'leju' bin yi e' yi nche' tak'u' swetz. Che' q'uicy'leju' tan yi poreru', bantz cwe'n tok'bel tib yi cyajtza'kl, chi kutane'n ketz tuch'u' Ta'. ¹² Te yi atin scye'j sajle'nix tunintz, ja che' inq'uicy'lej tan poreru' Ta'. Cya'l jun pakxij scyetz, ntin yi jun yi tx'akxnak nin tera'tz. Ej nin tan yi xtxolbile'j Ta', ja el cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen.

¹³ “Na'je'n wetz jalu' kale atitu', poro jalen pe'k atine't tzone'j, na chintzan tan talche'n cyen yi e'chk xtxolbile'j bantz chitzatzine'n. Na na waj yil chitzatzin chi wutane'n wetz. ¹⁴ Ja wi't wal yi xtxolbil scyetz, yi alijt tanu' swetz. Poro yi e' mas wunak, na chi'ch len chic'u'l scye'j, tan paj yi qui na chixom te yi cyetz cyajtza'kl. Ni'cu'n kutane'n scyuch' na qui na xom kawi' te cyajtza'kl yi e' mas wunak yi ntin ajlij chic'u'l te yi ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx'. ¹⁵ Ej nin qui na chintzan tan c'uche'n teru' tan chibene'n tcy'alu' te'ju', ma na ntin na chintzan tan c'uche'n teru' tan toque'nu' tan chicolche'n tk'ab Bayba'n. ¹⁶ Ej nin yi in wetz, qui'c wocle'n te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx'. Ncha'tz e' qui'c cyocle'n te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx'. ¹⁷ Che' jatxe'l tzaju' Ta' tan yi yolu' yi bintzinin tetz, bantz chixcone'n teru'. ¹⁸ Ja chinsaj xchakolu' xchixo'l yi e' wunak wi munt, ncha'tz e' nchiben inchakol xchixo'l yi e' mas wunak wi munt tan txole'n yi yolu' Ta'. ¹⁹ Tan tu' yi na chimpek' scye'j, ja injatx wib tan banle'n

tane'n yi tajbilu', na yi wetz wajbil i'tz yi nternink bintzi chijatx quib tan chixcone'n teru'.

²⁰ “Poru Ta', nk'e'tz ntin e' na chintzan tan jakle'n chibanl, ma na ncha'tz yi e' yil chincyocsaj tzantzaj yil quibit yi chiyol yi e'a'tz. ²¹ Ncha'tz tzinc'uche' teru' Ta' yi junit sban cyajtza'kl. Ej nin yi junit sban kajtza'kl kacyakil cu'n tuch'u'. Cho'nk chiban chi kutane'n ketz tuch'u'. Yi wetz wajbil i'tz yi junit sban cyajtza'kl, bantz cyocsal cyakil yi wunak yi ilu' nchinchakon tzaj. ²² Ja wak' chik'ej yi e'a'tz chi tane'n wetz ink'ej yi ntak'u', na yi wajbil i'tz yi junit sban cyajtza'kl chi kutane'n ketz tuch'u' Ta'. ²³ Ej nin yi wetz wajbil i'tz yi junit o' scyuch', ej nin yi junit o' ketz tuch'u', bantz junit sban kajtza'kl. Na ko ya'tz, tz'elepon chitxum wunak tetz yi ilu' nchinchakon tzaj. Ej nin tz'elepon chitxum tetz yi na pek'u' scye'j, chi na pek'u' swe'j wetz.

²⁴ “Ta', ja che' tak'u' swetz, nin yi wajbil i'tz yil chopon kalel nopone't wetz. Na na waj yil quil yi ink'ej yi tak'naku' swetz. Na yi ilu' teru' i'xnin na pek'u' swe'j te yi ntaxk bnix yi wuxtx'otx'. ²⁵ Ta', chin tz'aknak cu'n ilu'. Yi e' wunak qui na el chitxum teru'. Poru yi in wetz elnak intxum teru'. Nin ncha'tz yi e' yi xomche' swe'j, ja el chitxum tetz yi ilu' nchinchakon tzaj. ²⁶ Ja inchaj scyetz yi xe'n tane'nu' Ta'. Ej nin quil chinsactij tan xchajle'n scyetz, na yi wajbil i'tz yil chilok' quib squibil quib, chi na pek'u' swe'j wetz bantz junit o' sban scyuch',” stzun Jesús bantz tul oración.

*Yi bene'n Jesús pres**(Mt 26.47-56; Mr 14.42-50; Lc 22.47-53)*

¹ Yi baje'n tloł yi e'chk yola'se'j, tele'n tzaj tzun Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz Jerusalén. Cho'n tzun quicy'e'n pone'ntz jalaj icy'en yi tal ne'x̄ a' yi na bi'aj Cedrón. Ej nin cho'n cyopone'n le jun la-wor yi at jalaj icy'en yi jun ne'x̄ a'a'tz. Ya'stzun e' oque't Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz. ² Yi jun ama'la'tz, ajske'nt tan Judas, yi c'ayin Jesús, na ala'tir e' cham quib Jesús scyuch' e' xchusbe'tz tc'u'l yi jun ama'la'tz. ³ Cha'stzun te cyenin tpone'n Judas scyuch' jun c'oloy sanlar scyuch' cobox aj ront cwent pale'. Chakijche' cyak'un e' wi'tz pale' scyuch' yi e' parisey. Cy'a'n len chima'cl cya'n. Ej nin cy'a'n chik'ak' cya'n tetz chitxebil. ⁴ Ma yi Jesús sken el xtxum tetz yi mbi cu'n sbajok te i'. Cha'stzun te tele'n tzaj tan chic'ulche'n. Itzun ben jakol scyetz:

—¿Na' na chijoyu'?

⁵ —Na katzan tan joyle'n Jesús aj Nazaret, —che'ch tzun bantz.

—Je bin ine'j, —stzun Jesús scyetz.

Inti Judas, yi c'ayin nin Jesús, xomij scye'j yi e' sanlar. ⁶ Yi tloł Jesús scyetz: “Je bin ine'j”, pac'l nin baj cyopone'n len wuxtx'otx'. ⁷ Bene'n tzun jakol Jesús junt tir scyetz:

—¿Na' nin tzun scyetz yi na chitzanu' tan joyle'n?

—Na katzan tan joyle'n Jesús aj Nazaret, —che'ch.

⁸ —Ja wi't wal scyeru' yi i ina'tz. Ma jalu' yi ko in na cyaju', chicyajk cyen bin yi e' wamiwe'j cyanu'.

⁹ Ja xcon yi yola'se'j tan Jesús bantz tele'n cu'n te yi yol yi nsken cyen tal i', i'tz: “Qui'c mbajij te jun scyeri yi e' yi ntak' Intaj swetz.”

¹⁰ Inti Simón Lu', je'n tzaj tzun tcy'al yi spar i' tc'u'l soc, nin el tamol jalaj xchin jun yaj yi na bi'aj Malco, jun scyeri yi e' xchakum yi wi'tz pale'.

¹¹ Bene'n tzun tlol Jesús tetz Lu':

—Col cu'n yi aspar tul soc. Na tajwe'n tan intijol yi q'uixc'uj yi txumijt tan Intaj tan ticy'e'n pone'n wa'n, —stzun Jesús bantz tetz Lu'.

Yi tpone'n Jesús xchiwutz yi e' wi'tz pale'
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Cyoque'n tzun yi e' sanlar tu chijepil tan stz'amle'n, nin tan c'alche'n Jesús. Bene'n nin bantz cya'n pres. Ncha'tz xomche' yi chi aj ront yi e' judiy scye'j yi e' sanlar. ¹³ Bajx bene'n quicy'altz xe ca'l Anás, yi ji' Caifás, yi wi'tz pale', yi at-tz te yoba'tz. ¹⁴ Ite'n nin Caifása'tz yi a'lon scyetz yi e' mas judiy yi mas ba'n tcu'n yil quim jun ntzi' yaj swutz yi nink chisotz chicyakil wunak.

Yi talol Lu' yi qui xomij te Jesús
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Ma yi bene'n Jesús pres, nin e' ben xomok Simón Lu' tu junt xchusbe'tz Jesús wutz chicoc. Yi jun xchusbe'tza'tz, cyamiw quib tu chijepil yi e' wi'tz pale'. Cha'stzun te yi tak'le'n ama'l tetz tan tocompone'n wutzk'anil yi jun ca'la'tz. ¹⁶ Ma yi Lu' cyaj cyen tu' i' tbe'. Cha'stzun te nin ben yi jun xchusbe'tza'tz yi nsken ocopon wutzk'anil, tan yol tetz yi xna'n yi q'uicy'lom puert tan tk'ol ama'l tan toque'n Lu' wutzk'anil.

¹⁷ Itzun yi tocompone'n Lu', nintzun ben jakol yi xna'na'tz tetz:

—¿Nk'e'tz pe' aǵ jun scyeri e' ǵchusbe'tz yi yaj yi at tzi'n?

—Qui', nk'e'tz in jun scyuch', —stzun Lu' bantz.

¹⁸ Wi'nin tzun che'w bantz te jun ak'bala'tz. Cha'stzun te at jun k'ak' yi nsken cu jatx cyak'un e' mos scyuch' yi e' aj ront. Txiclche' len stzi' k'ak'a'tz. Ncha'tz Lu', i' jun txiclij ǵchixo'l tan mak'o'n ib stzi jun k'ak'a'tz.

*Yi toque'n yi wi'tz pale' tan ǵch'ote'n stzi' Jesús
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

¹⁹ Inti yi ajcaw scyetz yi e' pale', nin octz tan ǵch'ote'n stzi' Jesús xe ca'l. Na yi tajbil yi jun ajcawa'tz i'tz tan tbite'n na' scyetz e' yi ǵchusbe'tz Jesús, nin mbi chusu'níl yi nǵchaj Jesús scyetz.

²⁰ Bene'n tzun stza'wel Jesús:

—Qui'c jun takle'n yi ewun cu'n minyol, na ja chinjilon ǵchiwutz cu'n cyakil wunak. Nin ja chinjilon lakak e'chk sinagoga. Nin ja chinjilon ǵchiwutz cyakil wunak yi ate' le templo. ²¹ ¿Mbi xac na tzan tzaju' tan jakle'n swetz? Jake'u' scyetz yi e' yi ja quibit inyol. Yi e' cyetz, ba'n cyal yi mbi jilwutz chusu'níl nquibit swe'j. Sak ǵchiwutz yi mbi cu'n minyol, —stzun Jesús bantz tetz yi wi'tz pale'.

²² At tzun jun aj ront attz, yi cwent cyetz pale'. Yi tlol Jesús yi yole'j, nintzun el lajol jun k'ab xak stzi' Jesús, itzun taltz:

—¿Mbi xac na atza'w nin yi yol yi wi'tz kapale'il? Juntlen na aban, —stzun aj ront bantz.

²³ —Ko cachi' yi inyol yi nwal, al tzaj yi paltíl swetz. Poro ko ba'n inyol yi mben walol, ¿mbi tzun xac nchinje' atzek'lul? —stzun Jesús bantz tetz.

²⁴ Cawune'n tzun Anás tan bene'n ticy'le'n Jesús swutz Caifás, yi wi'tz pale'. C'alij Jesús yi bene'n quicy'al.

*Yi talolt Lu' le toxi'n tir yi qui xomij wi' te Jesús
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵ Itzun te yi na tzan äch'ote'n stzi' Jesús, iñnin txiclij Lu' tan mak'o'n ib stzi k'ak'.

—¿Nk'e'tz pe' äx jun scyeri yi e' ächusbe'tz nocx yi at tzi'n xe ca'l? —che'ch bantz tetz Lu'.

—Qui', nk'e'tz in jun wetz scyuch', —stzun Lu'.

²⁶ Nintzun oc jun mos yi wi'tz pale' tan äch'ote'n stzi' Lu'. Yi jun mosa'tz i' jun xa'k tan stz'amle'n Jesús, nin cyajwutz quib tu yi yaj yi el josol Lu' yi ächin.

—Yaj, i cun wajske'n awutz, na atiä te nocx le tal ne'ä lawor.

²⁷ —Qui', cya'l na kilwit kib tuch'u', —stzun Lu' bantz le toxi'n tir.

I cunin na el tzaj jun yola'tz le stzi' yi tok'e'n yi aj tzo'.

*Yi tpone'n Jesús swutz Pilat
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

²⁸ Ma yi tele'n tzaj quicy'al Jesús le ca'l Caifás, cho'n tzun tpone'ntz cya'n le ca'l kale na cawune't yi gobernador. Nsken saj xe cya'j. Cha'stzun te qui e' oc yi e' judiy xe ca'l yi gobernador, na wi'nin xanil ächiwutz yi kol cho'c xe ca'l jun awer nak. Na yi nink ncho'c, qui'c rmeril tan chiwane'n te jun chin wutzile'n wa'a'n tetz Pasc. ²⁹ Cha'stzun te tele'n tzaj Pilat tan yol scyetz:

—¿Mbi tzun til yi jun yaje'j yi mu'l quicy'alu' tzinwutz? —stzun Pilat scyetz.

30 —Yi qui'k mu'x̄ til, qui klo' mu'l kucy'al swutzu', —che'ch.

31 —Ko ya'tz tane'n, quicy'aj nin binu', nin chibne'u' tane'n yi til quib yi tane'n chicstumbru', —chij Pilat scyetz.

—Poro ta', yi o' ketz yi o' judiy, qui'c ca'wl tkak'ab tan biyle'n cu'n jun yaj, —che'ch.

32 Tan tu' yi xtxolbile'j, el cu'n te yi yol yi talnak Jesús yi mbi jilwutzil quimichil sbajok te i'.

33 Pakxe'nt quen tzun Pilat-tz xe ca'l, nin ben mantar tan x̄chakle'n tzaj Jesús.

—¿I pe' āxa'tz chireyil yi e' judiy? —stzun i' bantz tetz.

34 —¿Na pe' el xtxumu' te yi mbi eka'n tan yi yol'u' yi na tzanu' tan jakle'n swetz, nka tan tu' yi yol yi ntbitu' scyetz wunak? —stzun Jesús tetz.

35 —Cuquen bin, īx̄kaj in tzunk judiy. Poro yi e' atanum scyuch' yi e' wi'tz chipale'il, ya'stzun yi nc̄x̄jatxon tink'ab. Chinch wetz, at lo' awil. ¿Mbi majuch? —stzun Pilat tetz.

36 —Yi ca'wl yi at tink'ab, nk'e'tz ni'cu'n chi tane'n yi ca'wl yi at tk'abu', na yi ni'cu'nk tane'n, ja klo' cho'c yi e' yi xomche' swe'j tan incolche'n x̄chik'ab yi e' incontr. Na yi weri inca'wl nk'e'tz ni'cu'n te'tz tu yi ca'wl yi na xcon tzone'j wi munt, —stzun Jesús bantz.

37 —¿Āx̄ ptzun rey? —stzun Pilat tetz.

—Bintzi ta', in rey, ja nojponu' te'j, nin ya'stzun xac yi cho'n nu'l itz'ok tzone'j wi munt. Ja nu'l tan talche'n yi mero bintzi. Ej nin cyakil yi e' yi na chixom te weri inchusu'n, ya'stzun yi e' yi na cyocsaj yi bintzi, —stzun Jesús tetz Pilat.

38 —¿Na' at cyent jun bintzi? Cya'l jale't ka'n. Qui'c bintzi at, —stzun Pilat.

*Yi bnixe'n caws Jesús tan tele'n cu'n i' swutz
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Yi wi't baje'n xch'otil Pilat yi stzi' Jesús, tele'n tzaj tzun junt tir tan yol scyetz e' judiy:

—I bin jalu', e'u' judiy, yi yaje'j yi mmu'l quicy'alu' tzinwutz, qui'c mu'x tal til nlajluchax tzinwutz wetz. ³⁹ Ma jalu', at bin jun chileyu' yi ilenin na cyaju' yil tzintzakplen jun pres lakak e'chk Pasc. ¿Cu pe' cyanu' yi nink tzintzakplen yi jun yaje'j yi na tocsaj tib tetz chireyilu'? —stzun Pilat scyetz.

⁴⁰ Chibaj xch'ine'n tzuntz cyakil yi e' wunak:

—¡Qui'! Qui na kaj yil stzakplenu' yi yaje'j, nin ko ya'tz tajbilu' ba'n tcu'n i Barrabás tzakplenu', —che'ch bantz.

Poroyi jun Barrabása'tz i' jun contr te gobierum, nin i' jun alk'om.

19

¹ Cawune'n nin tzun Pilat tan toque'n jicye'n Jesús tan charyon. ² Nintzun e' oc yi e' sanlar tan banle'n jun coron yi tx'i'x; nin je' cyak'ol twi' Jesús. Nin oc cyak'ol jun be'ch tetz chi tane'n yubil be'ch tetz jun rey yi txib yubil. ³ Nin e' baj quentz tan k'ajla'n swutz Jesús, chi na chiban swutz jun rey. Poro xcy'aklil tu' na chiban.

—Ilu' kareyil, chumbalaj nin ilu', —che'ch na ban cyentz tetz.

Nin el cobox k'abtz xlajak stzi' cya'n.

⁴ Tele'n tzaj tzun junt tir Pilat xchiwutz wunak tan talche'n scyetz:

—Ma jalu' tz'elu'l junt tir wa'n tan x̄chajle'n scyeru'. Na yi wetz, cya'l na jale't til wa'n.

⁵ Tele'n tzaj tzun Jesústz x̄chiwutz. Nsken je' jun coron tx'i'x twi'. Ej nin atit nin yi be'ch tetz te'j, chi be'ch tetz jun rey, yi txib yubil. Bene'n tzun tlol Pilat scyetz wunak:

—¡Chixmay tzaju' yi yaje'j!

⁶ Yi bene'n quilol, cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale', scyuch' e' aj ront tan sich':

—¡Jeken swutz pasyon! ¡Jeken swutz pasyon! —che'ch tzun ban nintz.

—Tzinwutz wetz qui'c til, poro quicy'aj nin binu'. Chipaje'nu' swutz pasyon, —stzun Pilat bantz scyetz.

⁷ —Poro at til ta', na at jun ketz kaley yi na tal yi tajwe'n tan quime'n jun yaj yi ko na tocsaj tib tetz Cy'ajl Ryos. Ej nin ya'stzun tal yi june'j, —che'ch tzun e' judiy.

⁸ Yi bene'n tbital Pilat yi xtxolbil yi Jesús i' Cy'ajl Ryos, mas tcunin xo'w octz tetz. Pakxe'nt cyen tzun junt tir xe ca'l tan x̄ch'ote'n stzi' Jesús:

⁹ —¿Na' ncsite't?

Poro qui'c nin jun yol ben stza'wel Jesús.

¹⁰ —¿Mbi xac yi qui na atza'w tzaj yi inyol? ¿Qui pe' na el atxum tetz yi at ca'wl tink'ab tan aje'n swutz pasyon nka tan awele'n liwr? —stzun Pilat tetz.

¹¹ —Qui'c klo' k'aju' tan incawe'n yi qui'k ntak' Ryos teru'. Poro at mas quil yi e' yi nchinjatxon tk'abu', —stzun Jesús.

¹² Te jun tkuja's oc Pilat tan joyle'n puntil tan tele'n klo' Jesús liwr. Poro yi e' judiy, wi'nin chi'ch'ine'n. Itzun cyaltz:

—Kol stzakplenu' yi jun yaja'tz, qui tzun xomij wi'u'-tz te César, yi mero wi'tz kajcaw yi at jalen Roma. Na alchok scyetz yi na taj tz'oc tetz xel César, contr i' te César, —che'ch tzun e' judiy bantz.

¹³ Yi tbital Pilat chiyol, bene'n tzun mantartz tan ticy'le'n tzaj Jesús, nin c'olecu'ntz wi chem le pujbil xtisya' tan cawu'n. Yi jun ama'la'tz, Gabata bi' le chiyol e' judiy. I'tz jun ama'l yi tz'akij tane'n yi wuxtx'otx' tan balaj c'ub. ¹⁴ Ej nin i'tz junte'n k'ej tan xe'te'n Pasc, nin i'tz lo' kak ch'ich' jalchan* yi baje'n yi e'chk takle'ne'j.

Bene'n tzun tlol Pilat scyetz e' judiy:

—Je bin yi yaje'j, yi chireyilu', —stzun Pilat scyetz.

¹⁵ Chibaj xch'ine'n tzun cyakil wunak:

—¡Elk cu'n swutz! ¡Elk cu'n swutz! ¡Jeken swutz pasyon! —che'ch bantz.

—¿Mbi xac lje' wa'n swutz pasyon? na chireyil binu', —stzun Pilat scyetz.

Bene'n tzun chitza'wel yi e' wi'tz pale':

—Cya'l atit junt ketz kareyil, ntin César yi at Roma yi wi'tz ajcaw, —che'ch bantz.

¹⁶ Tan tu' yi yole'j, eltzaj tk'ol Pilat Jesús scyetz tan je'n swutz pasyon. Bene'n nin bantz cya'n.

Yi quime'n Jesús swutz pasyon

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Itzun yi tele'n tzaj Jesús cya'n, palij yi pasyon ta'n kalel je't pajij. Cho'n at topombil le ama'l yi na bi'aj Wi Bakil Wi'baj. Gólgota bi' yi jun ama'la'tz

* **19:14** Te yi tiemp tetz Jesús xcon cob puntil tan tajle'n e'chk or. Yi e' aj Roma ja chixe'tij tan tajle'n yi cyetz chi'or nicy'ak'bal. Ma yi e' judiy ja chixe'tij kak ch'ich' jalchan. Cha'stzun te at wak' ib te yi jun ore'j.

le yol hebreo. ¹⁸ Ya'stzun e' je't scyuch' cobt yaj swutz pasyon. Jujun len xljajak i'. ¹⁹ Inti Pilat, nin cawunintz tan je'n tak'le'n jun u'j swi'e'n Jesús tan xchajle'n yi mbi'tz yi til. Nin yi yol yi je' tz'iba'n na tal: “Jesús aj Nazaret, chireyil yi e' judiy.” ²⁰ Wi'nin judiy e' octz tan si'le'n yi jun u'ja'tz yi je tak'le'n swi'e'n Jesús, na naka'jil cu'n yi tnum atite't yi luwara'tz. Nin yi yol yi je tz'iba'n, bnix le hebreo yi chiyol yi e' judiy, nin bnix le chiyol yi e' griego, nin bnix le chiyol yi e' aj Roma, yi na bi'aj latín. ²¹ Cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale' cwent e' judiy tan xocho'n swutz Pilat, nintzun cyaltz:

—Ba'n tcu'n yi qui'ck nje' stz'ibalu' yi yole'j yi na tal ‘Chireyil e' judiy’. Ba'n tcu'n yi nink nje' stz'ibalu' ‘Yi jun yi ja tocsaj tib tetz chireyil yi e' judiy,’ —che'ch tzun tetz Pilat.

²² —Yi e'chk yola'tz yi ja chincawun tan stz'ibe'n qui'c rmeril tak'un stzaje'n, —stzun Pilat bantz scyetz.

²³ Yi wi't je'n Jesús swutz pasyon cyak'un yi e' sanlar, nintzun e' octz tan jatxle'n cu'n yi be'ch tetz. Cyaj cuntu' el xchiwutz. Poro at tzun jun be'ch tetz yi chukpi'n nintu'. Junit tane'n. Qui'c xchupbilil tetz. ²⁴ Cyoque'n tzun e' sanlartz tan yol te'j:

—Ba'n tcu'n quil kakatz cu'n, ma na ok tx'ilu'n ka'n te'j, na' tzun lcamban tetz.

Tan tu' yi txolbile'j yi cu' chinuc'ul, el cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Ja cu' chijatxol yi be'ch wetz xchiwutz, nin ja cho'c tan tx'ilu'n tibaj.”† Ej nin ya'tz cunin bajij te be'ch tetz Jesús.

† 19:24 Sal 22.18.

²⁵ Itzun te yi at Jesús swutz pasyon, txiclche' tzun cobox xna'n tan xmaye'n. At yi xtxu' Jesús tu jun titz'un. Ej nin at Lu'ch yi txkel Cleofas, tu Lu'ch Mat. ²⁶ Cho'n txiclij yi xtxu' Jesús xla'j jun scyeri yi e' xchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' Jesús te'j. Yi saje'n tilol Jesús wutz yi xtxu', itzun saj tloltz tetz:

—Na', yi yaj yi txiclij xla'ju', ya'stzun ink'ajbil sbne' cyen.

²⁷ Ite'n nin saj tlola'tz tetz yi jun xchusbe'tza'tz:

—Yaj, yi xna'ne'j, ya'stzun k'ajbil atxu' sbne'-tz, —stzun Jesús tetz.

Kalena's tzun tk'ol yi jun xchusbe'tza'tz ama'l tetz Mariy tan najewe'n xe tetz ca'l.

Yi quime'n Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Itzun bantz yi wi't baje'n yi e'chk takle'na'tz, nin el xtxum Jesús tetz yi ja wi't bnix cyakil yi e'chk takle'n ta'n yi tz'iba'nt cyen yi tajwe'n tan bnol.

Bene'n tzun tloltz:

—Saktzi' na nicy'an.

²⁹ At tzun jun xaru' yi nojnak tan binagr. Cwe'n tzun mu'ij jun sponj tul yi a'a'tz, nin oc tak'le'ntz twi' jun tze' tan je'n pone'n le stzi' Jesús. ³⁰ Ma yi je'n stz'ubul Jesús yi jun jilwutz a'a'tz, nintzun taltz:

—Ja chin jepon te yi inmunl jalu', —stzun i'.[‡]

Na nin el tzaj yi jun yola'tz le stzi' yi saje'n ch'uypuj yi wi'. Ej nin quimich nin bantz.

Yi je'n kopol jun sanlar yi jak' teml Jesús

³¹ Itzun le junt eklok ya'stzun yi jun k'ej ujle'n. Cha'stzun te nk'era'tz cyajbil yi e' judiy yi nink

[‡] **19:30** Sal 69.21.

tz'a'tij chiwankil yi ox alma'a'tz swutz pasyon tc'u'l yi jun k'e'j ujle'na'tz, na xchiwutz cyetz chin xan nin yi jun k'e'ja'tz. Cha'stzun te, nin e' octz tan jakle'n tetz Pilat tan cawune'n i' tan wak'e'n quikan yi e'a'tz yi ate' wutz pasyon, nin tan chicwe'n tzaj. ³² Chibene'n tzun yi e' sanlar tan wak'e'n tkan yi bajx, nin tan wak'e'n tkan yi junt yi at nintz wutz jun pasyon x'laj Jesús. ³³ Poro yi cyopone'n te Jesús nsken quim te'tz. Cha'stzun te qui je chiwak'ul yi tetz tkan.

³⁴ Poro at tzun jun scyeri e' sanlar, nin je kopol jak' teml Jesús tan yi tetz lans. Yi lo'one'n yi jak' teml, nin el tzaj kojx chich' tu a'. ³⁵ Yi jun yi i'lon yi xtxolbile'j, ya'stzun yi jun yi na tzan tan stz'ibe'n cyen. Na el intxum tetz yi ya'stzun yi mero hintzi, nin ba'n cyocsaju'. ³⁶ Yi wi't bnixe'n yi e'chk takle'ne'j, ja el cu'n te yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Qui'c nin jun bakil yi wankil yi nink lje wak'u'n.”§ ³⁷ Ej nin at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Yi e'a'tz yi kopon quen jak' teml, squile' cyera'tz junt tir wutz i' tzantzaj.”*

Yi mukxe'n Jesús

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ At tzun jun yaj yi na bi'aj Xep, aj Arimatea i'. Ewun cu'n xomij wi' te Jesús tan paj yi na xob i' scyetz yi e' judiy yi e' contr te Jesús. Yi wi't baje'n yi e'chk takle'ne'j, nintzun bentz swutz Pilat tan jakle'n permis tan cwe'n tzaj yi wankil Jesús ta'n nin tan bene'n tan mukle'n. Nintzun tak' Pilat ama'l tetz. Bene'n tzun Xeptz tan ticy'le'n yi wankil

§ 19:36 Sal 34.20. * 19:37 Zac 12.10; Ap 1.7.

Jesús. ³⁹ Ncha'tz Nicodemo, nin xomnin te Āep. Ya'stzun yi Nicodema'tz yi jilon tetz Jesús lak'bal. Cy'a'n mas oxc'al tu lajuj liwr tz'ac'bil ta'n. I'tz mirra yuju'n tib tu áloe. ⁴⁰ Cyoque'n tzun Āep tu Nicodemo tan tole'n quen xbu'k te wankil Jesús. Ncha'tz yi tz'ac'bil yi cy'a'n cya'n, nin oc cyak'ol te xbu'k. Ya'stzun cyulej, na ya'stzun chicstumbr yi e' judiy yi na quim jun alma'. ⁴¹ Naka'jil yi ama'l kale je't Jesús swutz pasyon, at tzun jun tal ne'ġ lawor. Nin tul yi jun tal lawora'tz at tzun jun julil alma' yi kopij quentz. Ac'aj cunin kopxe'n. Ntaxk xconsij. ⁴² Cho'n tzun toque'n quen yi wankil Jesús, na nsken xe'tij yi jun k'ej ujle'na'tz yi chin xan nin ġchiwutz yi e' judiy.

20

Yi titz'e'n junt tir Jesús ġchixo'l alma'
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Itzun bantz, tc'u'l yi bajx k'ej te sman, chin jalchan nin, yi bene'n Lu'ch Mat stzi jul. Tal tz'o'tze't nin wuxtx'otx' yi tpone'n. Ma yi bene'n tilol, elnakt yi c'ub tzi jul. ² Lajke'l nin tzun bene'ntz tan talche'n stziblal kale atite't Simón Lu' tu yi junt ġchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' te'j. Itzun taltz yi tpone'n:

—Ja el ticy'le'n wankil Kajcaw tjul. Alo' nin mpone't, —stzun i' bantz.

³ Tele'n tzaj tzun Lu'-tz tu yi junt ġchusbe'tz Jesús, nin e' bentz tan tilwe'n. ⁴ Lajke'l nin chibene'n chicabil. Poro yi junt, mas tcu'n tz'o'jkel swutz Lu'. Bajx cunin tpone'n i' stzi yi jul. ⁵ Ma yi cwe'n c'o'lok tan tilwe'n quen tjul, jalta'tz oc xmayiltz yi e'chk

xbu'k yi oc nin toli'n te wankil Jesús. Poro qui oc i' tjul. ⁶Ma tetz Lu', cyequen tu' i' tjul tan xmaye'n. Ej nin ncha'tz i', til yi xbu'k yi at cyentz tjul, ⁷tu yi su't yi nxcon te wi' Jesús. Apart nin pakij cyent wutz. ⁸Inti yi junt xchusbe'tz yi bajx topone'n, toque'n tzuntz tjul. Xmay i' yi mbi cu'n bajij, nin tocsaj yi itz'e'n bant Jesús. ⁹Na ntaxk nin el chitxum tetz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal yi at titz'bil Jesús xchixo'l alma'. ¹⁰Chipakxe'nt tzun yi cob xchusbe'tza'tz.

*Yi xchajol tib Jesús swutz Lu'ch Mat
(Mr 16.9-11)*

¹¹Inti Lu'ch Mat, nin pakxijt stzi jul tan o'kl. Itzun te yi na ok'tz, nintzun c'o'e' quentz tan xmaye'n quen tjul. ¹²Nin oc tilol cob ángel. Chin stum nin te be'ch cyetz. Cho'n c'olxche'-tz kale ocnak cyent yi wankil Jesús. Cho'n at jun kale ajnak nin yi wi' Jesús. Ej nin cho'n at junt stkan. ¹³Chijilone'n tzaj tzun yi e' ángel tetz:

—Xna'n, ¿mbi na awok'lej? —che'ch.

—Na nok', na ja ben ticy'le'n yi wankil Wajcaw tzone'j, nin qui na wil na' mpone't, —stzun Mat bantz scyetz.

¹⁴Na nin el tzaj yi yole'j le stzi' Mat yi xmayine'n cy'en wutz coc, nin ben tilol yi txiclij Jesús. Poro qui tech i' wutz yi ko ya'tz Jesús. ¹⁵Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—Xna'n, ¿mbi na awok'lej? ¿Na' na cxtzan tan joyle'n?

Le wutz yi tajtza'kl Mat, ya'stzun yi q'uicy'lom yi tal ne'x lawora'tz. Cha'stzun te bene'n tlol tetz:

—Ta', yi ko ilu' micý'an nin, tal tzaju' swetz na' mpone't tanu', bantz imbene'n tan ticy'le'n tzaj, — stzun Mat tetz.

¹⁶ —¡Mat! —stzun Jesús.

Je'n tzun such'k'il tib Mat, nintzun taltz le yol hebreo:

—¡Raboni! —stzun. (Yi na elepont yi jun yola'tz i'tz Wutzile'n Ta'.)

¹⁷ —Quil chin amac, na txe'n chimben tzaj kale atit Intaj. Poro quilo'k. Cun al scyetz yi e' witz'un yi at imbembil kale atit Intaj, yi Kataj tztituch', na yi weri inRyosil, ite'n nin iRyosila'tz, —stzun Jesús tetz.

¹⁸ Bene'n nin ban Lu'ch Mat tan talche'n stziblal scyetz e' xchusbe'tz. Tal i' scyetz yi ja til i' wutz Jesús. Ej nin ncha'tz tal i' cyakil yi e'chk yol yi baj tlol Jesús tetz.

*Yi je'n jobtuj Jesús xchixo'l yi e' xchusbe'tz
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Itzun bantz te yi akale'n te yi jun k'eja's, nskén chicham quib yi e' xchusbe'tz xe jun ca'l. Nin jopij cu'n yi e'chk puert cya'n tan paj yi na chixob scyetz yi e' judiy, yi e' contr te Jesús. Je'n tzun jobtuj Jesús xchixo'l. Itzun taltz:

—Tak' tzaj Kataj yi banl tu yi tzatzin paz tztitibaj.

²⁰ Yi wi't bene'n tlol yi yole'j, nintzun ben xchajol yi k'abtz tu yi jak' teml yi lo'onakt. Ma yi e' xchusbe'tz wi'nin chitzatzine'n yi quilol wutz Kaj-caw Jesús. ²¹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Tak' tzaj Kataj yi banl tu yi tzatzin paz tztitibaj. Cho'n tzimbne' tan ichakle'n nin tan txhole'n yi balaj stziblal chi banak Intaj tan inchakle'n tzaj wetz tzone'j wuxtx'otx'.

²² Cyaje'n cyen tzun juclul yi Espíritu Sant scye'j, nintzun taltz:

—Na chintzan tan tak'le'n cyen yi Espíritu Sant tzitetz. ²³ Ej nin kol tzicuywok paj jun yaj, ncha'tz Intaj nsken cuy i' paj. Ej nin ko quil tzicuywok paj jun yaj, ncha'tz Intaj nsken bixe' yi quil scuy i' paj.*

Yi tele'n xtxum Maḥ tetz yi bintzinin itz'ij junt tir Jesús

²⁴ Inti Maḥ, yi yoḥ, qui'c i' at ḥchixo'l yi e' mas ḥchusbe'tz Jesús yi ḥchajol tib ḥchiwutz. ²⁵ Nintzun cyal yi e' mas ḥchusbe'tz tetz:

—Maḥ, yi o' ketz ja kil wutz Kajcaw, —che'ch.

—Quil wocsaj chiyolu' ko quil wil yi ticy'le'n clawḥ le k'ab. Ej nin quil wocsaj chiyolu' jalen cu'n yil tzimpit quen wi' ink'ab kale ocnakit yi clawḥ. Ej nin quil wocsaj chiyolu' jalen cu'n yil tzimpit quen ink'ab jak' yi teml yi lo'onakt, —stzun Maḥ bantz.

²⁶ Itzun yi tele'n wajxok k'ej, cwe'n tzun chichamol quib yi e' ḥchusbe'tz xe jun ca'l. Poro te yi jun tira'tz yi cwe'n chichamol quibtz, at tzun Maḥ ḥchixo'l. Yi puert chin lamij cunin tane'n, poro yi Jesús nin je' jobtuj ḥchixo'l.

—Quil cxhisunwok, —stzun i'.

²⁷ Jilone'n nin tzuntz tetz Maḥ:

—Xmaycu'n ink'ab, nin pito'c tzaj wi' ak'ab tc'u'l yi q'uixpnakt. Ak'o'ctzaj ak'ab jak' weml. Quil tzacabej ac'u'l swe'j, ma na ocsaj yi i ina'tz, —stzun Jesús tetz.

²⁸ —Wajcaw, i ilu'a'tz inRyosil, —stzun Maḥ.

²⁹ —Maḥ, ja bin awocsaj yi ja nitz'ij junt tir, poro jalen cu'n mawil inwutz. Poro mas tcu'n chibanl

* **20:23** Mt 16.19; 18.18.

yi e' yi na cyocsaj inyol, nk'e'tz jalen cu'n na quil inwutz.

Yi tajbil yi jun yi banon cyen yi liwre'j

³⁰ I bin jalu', at wi'nin e'chk milawr yi bnixnakt tan Jesús xchiwutz yi e' xchusbe'tz, yi qui tz'iba'n tul yi liwre'j. ³¹ Poro ja cyaj intz'ibal cyakil e'chk xtxolbila'se'j bantz cyocsalu' yi Jesús ya'stzun yi Cristo yi Cy'ajl Ryos. Ej nin cyakil yi e' yil cyocsaj yi xtxolbila'se'j, xchicambok cyera'tz te yi jun itz'ajbil yi qui nin bajsbe'n tetz.

21

Yi xchajol tib Jesús xchiwutz juk xchusbe'tz

¹ Itzun yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, xchajol tzun tib Jesús junt tir xchiwutz cobox xchusbe'tz tzi yi a' Tiberias. Nin je bane'j: ² At cu'n Simón Lu', tu Maḡ yi yoḡ, tu Natanael yi aj Caná cwent Galilea. Ej nin ncha'tz ate' yi e' cy'ajl Zebedeo scyuch' cobt xchusbe'tz Jesús.

³ Itzun bantz nin tal Simón Lu' scyetz:

—Ma jalu', yi in wetz, nchimben tan cayi'n.

—Ncha'tz bin o' ketz, nkaben bin te'ju', —che'ch e' mas.

Chibene'n tzuntz tzi a', nin e' octz tul jun barc tan cayi'n. Poro qui'c nin jun cay tx'amxijtz cya'n te jun ak'bala'tz. ⁴ Ma yi saje'n xe cya'j, nin je' jobsal tib Jesús tzi a'. Poro qui el chitxum tetz yi ko ya'stzun Jesús. Jilone'n nintzun Jesús scyetz:

⁵ —Yaj, axwok jun c'oloy witz'un, ¿ja pe' tx'amxij cay ita'n? —stzun Jesús ban nin scyetz.

—Qui'c, —che'ch.

⁶ —Jo'lwok nin bin yi ileb le isbal. Ej nin tx'amxok cay ita'n, —stzun Jesús scyetz.

I nin tzun cyuleja's. Nin quinín chixcye' tan je'se'n tzaj yi leb tan paj yi nskén noj tan cay.

⁷ Itzun yi jun xchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' i' te'j, nin ben tlol tetz Lu':

—I'tz wutzile'n Kajcaw.

Na nin tbit Lu' yi ya'stzun wutzile'n Kajcaw, toque'n tzun yi be'ch tetz. Nin ben c'oxol tibtz wi a' tan tpone'n chan te Jesús.

⁸ Ma yi e' mas xchusbe'tz yi ate' tul barc e'chk cyaj te'n cy'ajaj tan cyopone'n tzi a'. Nin jutu'n tu' tane'n yi chileb cya'n xe a' na nojnak tan cay. ⁹ Ma yi cyele'n pone'n tzi a', nin ben chixmayil jun k'ak' yi cu'nak tunin jatx. Nin tib yi xtxak'ak'a'tz, at jun cay tu pam yi na tzan wotxe'n.

¹⁰ —Cy'ajwok tzaj cobox cay yi ana' ntx'amx ita'n, —stzun Jesús scyetz.

¹¹ Toque'n tzun Lu' tul yi barc tan pujle'n len yi leb. Nin icy' tzaj jutul wi puklaj, na nojnak tan cay. At xkanca'p cient tu ox cay tul yi leb poro qui katz.

¹² —Or itetz, kawank tetz tz'utze'n, —stzun Jesús scyetz.

Poro cya'l nin jun scyeri e' xchusbe'tz yi nink nimsaj c'u'l tan jakle'n tetz yi na' scyetz i'. Na nskén el chitxum tetz yi ya'stzun Kajcaw. ¹³ Saje'n tzun xkansal tib Jesús scye'j, nin je tcy'al yi pam tan jatxle'n nin scyetz. Ncha'tz tulej i' yi cay.

¹⁴ Ya'stzun yi toxi'n tir yi xchajol tib Jesús xchiwutz yi e' xchusbe'tz te yi titz'e'n i' xchixo'l alma'.

Yi jilone'n Jesús tetz Simón Lu'

¹⁵ Yi wi't chiwane'n tetz tz'utze'n, nin ben jakol Jesús tetz Simón Lu':

—I bin jalu' Simón cy'ajl Jonás, ¿na pe' cǎpek' mas swe'j swutz yi je'j? —stzun Jesús tetz Lu'.

—Na, Ta', elnakt xtxumu' tetz yi na chimpek' te'ju', —stzun Lu'.

—Ko ya'tz, cun c'a'chwe' yi e' tal wawun, —stzun Jesús tetz Lu'.

¹⁶ Bene'nt tzun jakol Jesús le ca'p tir:

—Simón, cy'ajl Jonás, ¿na nin pe' cǎpek' swe'j? —stzun Jesús tetz.

—Na Ta', sak cu'n swutzu' yi na chimpek' te'ju'.

—Ko ya'tz, quilo'k bin tan chipstore'n e' tal wawun.

¹⁷ Bene'nt tzun jakol Jesús le toxi'n tir:

—Simón, cy'ajl Jonás, ¿na nin pe' cǎpek' swe'j?

Yi jakolt Jesús tetz Lu', ninin tzun bisun Lu'-tz tan paj. Nin ben tlotz tetz:

—Ta', sak cu'n cyakil swutzu', nin na el xtxumu' tetz yi na chimpek' te'ju'.

—Cun c'a'chwe' bin tal wawun. ¹⁸ Ncha'tz swale' junt xtxolbil tzatz yi bintzinin tetz. Yi aǎ tzaj xicy, ja aban yi awajbil. Nin aǎ te'n nc'alon cyen yi ac'albil xe ac'u'l, nin aǎ te'n ntxumun tetz yi na' ncǎbene't. Poro yil tijin ac'u'l tz'elepon achich'bal ak'ab nin tz'ocopon junt tan c'alche'n cyen be'chatz. Nin ncǎben ticy'le'n tul junt ama'l, mpe nk'era'tzk awajbil tan abene'n.

¹⁹ Ja xcon yi jun yola'tz tan Jesús bantz tele'n xtxum Lu' tetz yi mbi jilwutz quimichil sbajok te i', tan jale'n mas k'ej Ryos.

—Poro quin, xomen tzaj swe'j, —stzun Jesús bantz tetz Lu'.

Yi jun xchusbe'tz yi wi'nin na pek' Jesús te'j

²⁰ Bene'n nintzun ban xomok Lu'-tz te'j. Poro yi ticy'e'n xmayil wutz coc, xomt tzaj yi junt xchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' te'j. Ya'stzun yi jun xchusbe'tz yi c'ole' quen x'aj Jesús tan wa'a'n. Nin jak tetz: “¿Na' scyetz i' yi jun yil jatxonu' Ta?”

²¹ Yi bene'n tilol Lu' yi xomij yi jun xchusbe'tza'tz, nintzun ben jakoltz tetz Jesús:

—Ta', ¿mbi sbajok te yi jun xchusbe'tzu'e'j?

²² —¿Mbi awetz tuch' ko ya'tz wajbil yi at nin i'-tz yil nu'lt tzaj junt tir? Ntin awetz, xomen tzaj swe'j.

²³ Tan tu' yi yol yi tal Jesús, nin e' oc e' xchusbe'tz tan xtxumle'n yi qui'c quimbil yi jun xchusbe'tza'tz. Poro qui tal Jesús yi qui'c quimbil. Ntin tal: “¿Mbi awetz tuch' ko ya'tz wajbil yi at nin i' yil nu'lt tzaj?”

²⁴ Yi jun xchusbe'tza'tz, ya'stzun yi jun yi na tzan tan xtxole'n cyakil e'chk xtxolbile'j, nin ya'stzun yi jun yi cu' stz'ibal e'chk xtxolbila'tze'j. Ej nin sak skawutz ketz yi bintzi yi yol i' yi na tal.

²⁵ At wi'nin e'chk takle'n yi banak Jesús. Yi nink tz'oc stz'ibe'n cyakil cu'n, qui lo' ljal ama'l wi munt tan colche'n tircu'n. Ntina'tz cuntu' cobox inyol.

Yi Antiw Bible / Yi Ac'aj Testament Bible in Aguacateco (GT:agu:Aguacateco)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Aguacateco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible

in Aguacateco

**© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc.
All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

cv

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d6948788-e726-52d3-a772-47803a4a6354